

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA O‘RTA TIBBIYOT VA FARMATSEVTIKA XODIMLARI
MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI
ANDIJON FILIALI

«TASDIQLAYMAN»

Respublika o‘rta tibbiyot va
farmatsevtika xodimlari malakasini
oshirish va ularni ixtisoslashtirish
markazi Andijon filiali direktori

G.A.Turaxodjaeva

09

2026 y.

Bilimlar sohasi: Sog‘liqni saqlash

” ZAMONAVIY KLINIK VA FUNKSIONAL TEKSHIRUVLARGA
PATSIENTLARNI VA APPARATLARNI TAYYORLASH”

malaka oshirish

IShChI O‘QUV DASTURI

(o‘qish hajmi – 144 kredit)

Andijon – 2026 yil

TUZUVChILAR:	
Sh.Turgunov.	ADTI Tibbiy radiologiya kafedrasi katta o'qituvchisi
M.Nurmatova.	Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevt xodimlar malakasini oshirish va ixtisoslashtirish markazi Andijon filiali o'qituvchisi
TAQRIZChILAR:	
N.I.Yakubov.	Andijon Davlat Tibbiyot Instituti Tibbiy radiologiya kafedrasi katta o'qituvchisi, t.f.n
A.A.Ablyazov	Andijon Davlat Tibbiyot Instituti Tibbiy radiologiya kafedrasi professori, t.f.d.

Ishchi o'quv dastur Respublika o'rta tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazining Andijon Filialining pedagogik kengashida ko'rib chiqildi va tasdiqlashga tavsiya etildi.

“ 6 ” 01 2026 yil.

bayonnoma № 2

Uslubiy kengash raisi

G.I. Sodiqova

Ishchi o'quv dastur Respublika o'rta tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazining Andijon Filialining pedagogik kengashida ko'rib chiqildi va tasdiqlandi.

“ 7 ” 01 2026 yil.

bayonnoma № 4

Pedagogik kengash raisi

G.A. Turaxodjayeva

1. Kirish

O'zbekiston Respublikasida o'rta tibbiyot xodimlarini tayyorlash, malakasini oshirish, tibbiyot muassasalarida hamshiralik ishini xalqaro andozalarga mos tarzda tashkil etish borasida zamonaviy tizim yaratilgan. Mazkur o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi "Tibbiyot va farmasevtika ta'limi va ilm-fani tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ- 4310-son va 2020 yil 7 apreldagi "Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 4666-sonli qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli "Tibbiy-sanitariya va farmasevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish bo'yicha me'yoriy xujjatlarni yanada takomillashtirish to'g'risidagi" buyrug'i, O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2024 yil 28 oktabr 333-sonli "O'rta tibbiyot va farmasevtika xodimlarining malakasini oshirish va qayta tayyorlashga qo'yiladigan Davlat talablari" ijrosini ta'minlash maqsadida ishlab chiqilgan

Dasturda o'quv fanning mazmuni, uni o'zlashtirish shakli va usullari mujassamlashtirilgan. Dastur mazmunida nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar orqali mustahkamlash va chuqur bilimlarni egallash alohida e'tiborga olingan. O'quv dasturi "Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash" yo'nalishining o'quv rejasi asosida tayyorlangan bo'lib, hamshiralarni 144 kredit malaka oshirishlari uchun mo'ljallangan. Dasturda fanlar modullarga ajratilgan bo'lib, kasbiy rivojlanish moduli ma'naviy va siyosiy dunyoqarashlarini kengaytirishga qaratilgan yangiliklar, shuningdek, sog'liqni saqlash tizimidagi islohotlar, tibbiyot sohasining ilm – fani va amaliyotining rivojlanishi tendensiyalari va yutuqlari, yangi texnika va texnologiyalari to'g'risida ma'lumotlar kiritilib, tibbiy ta'limda uzluksizligi va uzviyligini, fanlar va bo'limlarni ketma-ketligini ta'minlangan holda tinglovchilarni mustaqil ishlashga va fikrlashga qaratilgan o'quv materiallarini qamrab olgan. Dasturda davolash profilaktika muassasalari funksional diagnostika bo'limlari hamshiralarni malakaviy tavsifnomasi va lavozim yo'riqnomalariga muvofiq, lozim bo'lgan yangi bilim va ko'nikmalarni yetarli darajada o'zlashtirishga qaratilgan materiallar taqdim etilgan.

1.1. Maqsad:

O'qish natijasida "Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash" yonalishi bo'yicha hamshiralarning mavjud kompetensiyalarni takomillashtirish va kasbiy faoliyat uchun zarur yangi bilim va ko'nikmalarni egallash va kasbiy darajasini oshirish. O'rta tibbiyot xodimlarini har tomonlama yetuk, mutaxassisliklari bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlariga erishish, normativ-huquqiy hujjatlar bilan ishlash, ular faoliyatini yanada takomillashtirish, malakali tibbiy yordam ko'rsatish samaradorligini ko'tarish, bemor hayotiga havf soluvchi holatlarda shoshilinch yordam ko'rsatish, profilaktik tadbirlar majmuasini amalga oshirish bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni chuqurlashtirish va yangilash.

1.2. Vazifalar:

- Umumiy malaka oshirish o'quv jarayonini modulli tibbiy ta'lim tamoyili bo'yicha, zamonaviy, innovatsion, isbotlangan tibbiyotga asoslangan xalqaro ilmiy-amaliy ma'lumotlarni davlat talablariga mos holda tuzilgan o'quv dasturi bo'yicha tizimli tashkillashtirish va davolash profilaktika muassasalarida ko'rsatiladigan profilaktik, tashhislash va davolash uchun kerakli amaliy ko'nikmalarni mustaqil qo'llashga tayyorgarlikni shakllantirish;
- sog'liqni saqlash tizimidagi islohotlar va me'yoriy hujjatlarni ish faoliyatida qo'llay olishga o'rgatish;
- zamonaviy klinik protokollar va standartlar bilan tanishtirib, ular asosida ishlash ko'nikmalarini yangilash va mukammallashtirish;
- etika va deontologiyaning zamonaviy jihatlari bilan tanishtirish;
- aholi o'rtasida to'g'ri, ratsional ovqatlanish, zararli odatlarga qarshi kurashish, sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash, o'sib kelayotgan avlodni sog'lomlashtirish tadbirlarini yangilash;
- aholi o'rtasida tibbiy madaniyatni oshirish, aholi orasida ko'p tarqalgan kasalliklarni oldini olish, dispanser kuzatuvini olib borishni tashkillashtirishni takomillashtirish;
- hamshiralik jarayoni orqali tibbiyot hamshirasi amaliyot standartlarini, hamshiraning kasallik tarixi va hamshiralik tashxisi, shuningdek hamshiralik parvarishini amalga oshirish ko'nikmasini rivojlantirish;
- tibbiyot sohasidagi yangiliklar, funksional diagnostika bo'limlardagi (xona) zamonaviy tashxisot usullarini, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlashni o'rganish;
- turli kasalliklarga barvaqt tashxis kuyishda zamonaviy funksional diagnostika usullarini tadbqiq etish;
- kasalliklarini tashxislashda funksional diagnostika xonasi hamshirasini ishini tashkil etish;
- apparatlarni ish jarayoniga tayyorlash, ish joyini jihozlash, apparatlarni tekshiruvlarga sozlash ishlarini olib borish;
- diagnostik tekshiruvlarga bo'lgan ko'rsatma va mo'neliklarni bilishi;
- bemorlar va ularning yaqinlariga psixologik yordamni tashkillashtirish;
- biriktirilgan aholi guruxlari orasida profilaktik tadbirlar majmuasini amalga oshirish, ko'p uchraydigan asosiy patologik holatlar va ularga olib keluvchi havf omillarini erta aniqlash mahoratini oshirish;
- aholi salomatligini qayta tiklash va yanada mustahkamlash, tibbiy yordamga muxtoj bemorlarni zamonaviy apparaturalarda davolash, inson xayotiga xavf soluvchi holatlarni kamaytirish, tibbiy yordam ko'rsatish chora tadbirlari, hozirgi kunda qo'llanilayotgan yangi tibbiy texnologiyalar to'g'risida ma'lumot olish;
- hamshiraning ish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bulgan shoshilinch xolatlarda shifokorgacha bulgan tez tibbiy yordamni amalga oshirish bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini mukammallashtirish.

1.3. Ta'lim oluvchilar toifasi (kontingenti):

O'quv dastur bo'yicha davolash profilaktika muassasalarida faoliyat olib borayotgan funksional diagnostika bo'limlari hamshiralari malakaviy tavsifnomasi va lavozim yo'riqnomalariga muvofiq, ya'ni mutaxassisligini *tasdiqlovchi xujjati* bo'lgan hamshiralar uchun mo'ljallangan.

1.4. O'quv dasturni o'zlashtira olish uchun zarur bo'lgan tinglovchi kompetensiyasi:

- Mutaxassisligi bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'lgan, uzluksiz o'z malakasini oshirishga tayyor bo'lgan, o'zgaruvchan sharoitlarga tez moslasha olish;
- tibbiy etika va deontologiyani amalda qo'llay oladigan, notiqlik san'atining asoslarini tushungan yetuk mutaxassis bo'lishi;
- hamshiraning huquqiy me'yorlarini, bemor huquqlari, roziligi, rad etishi, bemorlarning yoshiga nisbatan hususiyatlarini bilishi;
- tibbiyot psixologiyasi va shaxslararo muloqot ko'nikmalarini amalga oshirish;
- funksional diagnostika tekshiruvlarni tashkil etishdagi direktiv xujjatlarni bilishi;
- aholiga tibbiy diagnostik tekshiruvlarni tashkil etishdagi me'yoriy xujjatlarni yuritishni bilishi;
- hamshiralik ishini nazariy va amaliy asoslarini bir- biriga bog'lagan holda amalga oshirish, axborotlarni analiz va sintez kilish qobiliyati bo'lishi;
- zamonaviy funksional diagnostika usullarini to'g'ri tadbiq etgan holda bemorlarni va apparatlarni tekshiruvlarga tayyorlash ko'nikmasi;
- funksional diagnostika tekshiruvlari yo'nalishlarini bilishi;
- funksional diagnostika bo'limlaridagi bemorlarni parvarish qilish, reabilitatsiya dasturlarni olib borish, kerakli muolajalarni o'tkazish;
- tibbiy muolajalarni to'g'ri bajarish, bemor va tibbiy xodimlar uchun havfsiz muhitni yaratish;
- tibbiy ko'riklarda qo'llaniladigan diagnostik tekshiruvlarni o'tkazish, fiziologik o'zgarishlarni baholash, funksional sinamalarni o'tkazish;
- o'z kasbiy salohiyati doirasida sanitar oqartuv, sanitar-gigienik, profilaktik, reabilitatsion, diagnostik va reanimatsion tadbirlarni, vrach ko'rsatmalarini amalga oshirish;
- shoshilinch holatlarda shifokorgacha tez tibbiy yordam choralarini amalga oshirish.

1.5. Dasturning dolzarbligi: O'quv dasturining dolzarbligi amaliy tibbiy yordamning real ehtiyojlaridan kelib chiqib, amaldagi standart va bayonnomalar, dalillarga asoslangan tibbiyot tamoyillarida kasalliklar diagnostikasi, zamonaviy davolash va profilaktika choralarini qo'llash, amaliyotga asoslangan va muammolarga yo'naltirilgan yondoshuv asosida amaliy tibbiy yordamning zamonaviy ehtiyojlaridan kelib chiqib, tibbiyot huquqi bo'yicha amaldagi qonunchiligi, hamda zamonaviy ilm-fan yutuqlariga muvofiqligi, tibbiyot fani va amaliyotidagi mavjud vaziyat o'zgarishini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan.

O'quv materiallari va jarayonlar O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash tizimining va mutaxassislikning o'ziga xos kasbiy ehtiyojlariga qaratilgan.

1.6. Dastur hajmi: 144 kredit (kuniga 6 kredit,haftada 36 kredit).

1.7. O'qish shakli:

- kunduzgi - o'qish ishdan ajralgan holda
- on/offline, masofaviy / a'naviy o'qish ishdan ajralgan/ ajralmagan holda

1.8. Mashg'ulotlarni o'tish tartibi: Mashg'ulotlar "Tibbiy-sanitariya va farmasevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish to'g'risidagi" O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli buyrug'i va markazning ichki tartib-qoidalari asosida rejalashtiriladi va amalga oshiriladi.

Mashg'ulotlar 8-30 da boshlanib, 13¹⁰ da tamom bo'ladi. Tushlik - 30 daqiqa.

1.9. Malaka oshirishdan so'ng: o'quv kursni to'liq o'zlashtirgan va yakuniy attestatsiyani topshirgan tinglovchilarga "Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash" bo'yicha umumiy malaka oshirganligi haqida Davlat talablari namunasidaga sertifikat taqdim etiladi.

2.REJALASHTIRILAYOTGAN TA'LIM NATIJALARI

2.1.Rejalashtirilayotgan ta'lim natijalaridan so'ng takomillashtirilishi (yangilanishi) lozim bo'lgan kasbiy kompetensiyalar:

- mutaxassisning fikrlash, tahlil va sintez qilish, jamoa bilan ishlash va uni boshqarish, intizomlilik, boshlagan ishini mantiqiy yakuniga yetkazishga tayyorligini rivojlantiradi;
- klinik sindromlar tahlilini o'tkazish, bemorlarda ularning yoshi va jinsini hisobga olgan holda hamshiralik tashxisini qo'yish, shifokor ko'rsatmalariga binoan davolashni amalga oshirish, reabilitatsiya va profilaktika usullarini qo'llash;
- aholi sog'lig'ini saqlash va mustahkamlash doirasida aholi orasida tibbiy madaniyat, sog'lom turmush tarzi, kasalliklarni rivojlanishining oldini olish borasida profilaktik sanitariya targ'ibot tadbirlarni olib borish;
- to'g'ri ovqatlanishni targ'ib qilish, zararli odatlarga qarshi kurashish, sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarni keng tadbiq etish;
- bemorlar bilan ishlashda foydalaniladigan zamonaviy tibbiy va texnik jihozlar bilan ishlashni o'rganish;
- kompyuter texnologiyalari, kompyuter tarmoqlarida ma'lumotlar bilan ishlash imkoniyati va istagini kengayishi;
- kasbiy muammolarni hal qilishda zamonaviy axborot texnologiyalarining imkoniyatlaridan foydalanish;
- tibbiy-ijtimoiy va hamkorlik faoliyatini olib borish, kelishmovchiliklarni hal etish, hamkasabalar, patsientlar va ularning yaqinlari bilan to'g'ri muloqot

qilish;

- aholi salomatligini zamonaviy funksional diagnostika tekshiruv usullarini tadbiq etgan holda mustahkamlash, sog'lomlashtirish;
- tibbiy funksional diagnostika apparatlari yordamida bemorlarni ahvolini baholash, tegishli me'yoriy hujjatlarni yuritish, hamshiralik parvarishini olib borish;
- kasallikni erta va yashirin turlarini, havf omillarini aniqlash uchun zamonaviy tashhisot usullarini qo'llash;
- zamonaviy laborator va instrumental tekshiruvlarga bemorlar va apparatlarni tayyorlash, tekshiruv paytida shifokorga yordam berish, birlamchi va ikkilamchi profilaktik ishlarni amalga oshirish;
- shifokorgacha shoshilinch holatlarni o'z vaqtida tashhislash, birlamchi tezkor yordamni amalga oshirish, o'rnatilgan tartibda hujjatlashtirish ko'nikmalarini mukamallashadi;
- hamshiralik jarayoni orqali tibbiyot hamshirasi amaliyot standartlarini, hamshiraning kasallik tarixi va hamshiralik tashxisi, shuningdek hamshiralik parvarishini amalga oshirish ko'nikmasini rivojlantiradi;
- zamonaviy tibbiy jihozlarni ishlatish, texnik ishlov berish vazifalari takomillashadi;
- o'z faoliyatini jamiyatda qabul qilingan ma'naviy-xuquqiy me'yorlarga ko'ra yuritish, konfidensial ma'lumotlar bilan ishlashda tibbiy etika va deontologiya, me'yoriy-xuquqiy talablariga rioya qilish;
- hamshiralik ishini amalga oshirish va tashkil etishning ilg'or shakllari va usullarini ishlab chiqish, ommalashtirish, tajriba almashish hamda boshqa kasbiy faoliyat turlariga moslashtirish qobiliyatiga ega bo'ladi.

3.DASTUR MAZMUNI

3.1. "Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash" kursi ishchi o'quv rejasi

№	Modul va mavzular nomi	Kredit	Auditoriya mashg'ulotlari		Seminar	Attestatsiya
			Nazariy mashg'ulot	Amaliy mashg'ulot		
1.0	Kasbiy rivojlantirish moduli	32	16	16		
1.1	Modul:O'zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati	4	4	-		
1.1.1	Sog'liqni saqlash tizimini yanada rivojlantirishning asosiy ustuvor yo'nalishlari.	2	2	-		

1.1.2	Tibbiyot sohasida korrupsiyaviy jinoyatlarning yuzaga kelish omillari va javobgarlik masalalari. Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid milliy qonunchilik tahlili va davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlari, oldini olishga doir amalga oshirilayotgan ishlar	2	2	-		
1.2	Modul: Tibbiyotda raqamli texnologiyalar	6	2	4		
1.2.1	Zamonaviy axborot texnologiyalari va ularning hamshiralik amaliyotidagi o‘rni	2	2	-		
1.2.2	Raqamli hamshiralik amaliyoti - elektron tibbiy yozuvlar, bemor ma'lumotlarini kiritish va tahlil qilish	2	-	2		
1.2.3	Ma'lumotlar xavfsizligi, sun'iy intellekt va yangi tibbiyot platformalari	2	-	2		
1.3	Modul: Infeksion nazorat.	6	4	2		
1.3.1	Infeksion nazorat va sanitariya epedimiologiya sohasida qo'llaniladigan me'yoriy hujjatlar.	2	2	-		
1.3.2	Karantin va o'ta havfli yuqumli kasalliklar profilaktikasi.OIV /OITS haqida tushuncha.	2	2	-		
1.3.3	DPM larda shifoxona ichi infeksiyalari profilaktikasi.	2	-	2		
1.4	Modul:Sterilizatsiyada zamonaviy usullar va texnika xavfsizligi	6	2	4		
1.4.1	Aseptika va antiseptika xaqida tushunchaSterilizatsiya jaraeni.Tibbiy asboblarni sterilizatsiyadan oldingi tozalash qoidalari va usullari.	2	2	-		
1.4.2	Sterilizatsiya va uning turlari. Gazli sterilizatsiya. Plazmali va ozonli sterilizatsiya usullari.	2	-	2		
1.4.3	Sterilizatsiya xonasida texnika xavfsizligi koidalari.	2	-	2		
1.5	Modul: Sog'lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari. Jismoniy faollik	10	4	6		
1.5.1	Salomatlik tushunchasi.Salomatlik darajasi ko'rsatkichlari.	2	2	-		
1.5.2	Salomatlik indeksini baholash.	2	-	2		
1.5.3	Sog'lom turmush tarzi yo'nalishlari.To'g'ri ovqatlanish mezonlari.	2	2	-		
1.5.4	Jismoniy faollik.Asosiy sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlar.	2	-	2		
1.5.5	Jismoniy mashqlarni turli yoshdagi sog'lom odamlarda hamda bemorlarda qo'llash metodikasi.	2	-	2		

2.0	Mutaxassislik fanlar	104	44	60		
2.1	Modul: FunkSIONal diagnostikaning klinik tibbiyotdagi o'rni. Zamonaviy klinik-funksional diagnostika apparatlar turlari.	12	4	8		
2.1.1	Funksional diagnostikaning klinik tibbiyotdagi o'rni	2	2	-		
2.1.2	Zamonaviy funksional diagnostika bo'limi(xonasi)ni ishini tashkil etilishi va jihozlanishi, texnika havfsizligi qoidalari.	2	-	2		
2.1.3	Funksional diagnostika bo'limi(xonasi) hamshirasining lavozimlik burchlari, vazifalari.	2	-	2		
2.1.4	Zamonaviy funksional diagnostika usullari haqida umumiy ma'lumotlar.	2	2	-		
2.1.5	Zamonaviy funksional diagnostika apparaturalar turlari, ularni tekshiruvlarga tayyorlash.	2	-	2		
2.1.6	Zamonaviy funksional diagnostika tekshiruvlarga bemorlarni tayyorlash.	2	-	2		
2.2	Nafas olish tizimining klinik fiziologiyasi, funksional tekshiruv usullariga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.	12	6	6		
2.2.1	Nafas olish a'zolarining anatomo- fiziologik xususiyatlari. Nafas olish tizimini funksional tekshirish xonasi jihozlanishi.	2	2	-		
2.2.2	Nafas olish funksiyasini tekshirish usullari.	2	2	-		
2.2.3.	Spirografik va spirometriya tekshiruvlariga bemor, asbob-anjomlarni tayyorlash va o'tkazish.	2	-	2		
2.2.4	Pikfloumetriya, pnevmotaxometriyaning diagnostik ahamiyati, tekshiruvlarga bemor, asbob-anjomlarni tayyorlash va o'tkazish.	2	-	2		
2.2.5	Nafas olish tizimi a'zolarini endoskopik tekshirish usullari. Bronxoskopiya, ko'rsatma va moneliklar.	2	2	-		
2.2.6	Bronxoskopiyaga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash. Bronxoskopni dezinfeksiya qilish.	2	-	2		
2.3	Modul: Yurak qon- tomir tizimining klinik fiziologiyasi, funksional tekshiruv usullariga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.	20	8	12		
2.3.1	Yurak va qon-tomirlar tizimi a'zolarining anatomo-fiziologik xususiyatlari. Yurakning o'tkazuvchi tizimi.	2	2	-		

2.3.2	Elektrokardiogrammaning biofizik asoslari. Elektrokardiogramma elementlari.	2	2	-		
2.3.3	Elektrokardiografiya apparaturalarining tuzilishi, ularni ishga yaroqligini tekshirish. Ular bilan ishlashda texnika havfsizligi qoidalar.	2	-	2		
2.3.4	Yangi zamonaviy EKG apparatlari, veloergometrlarning tuzilishi, ishlash prinsipi.	2	2	-		
2.3.5	Elektrokardiogramma tarmoqlari.Sifatli EKG yozish omillari,elektrodlarni qo'yish tartibi.	2	-	2		
2.3.6	Funksional sinamalarni qo'yish. Xolter bo'yicha EKG va qon bosimining sutkalik monitoringini o'tkazish.	2	-	2		
2.3.7	Yurak qon- tomir tizimi kasalliklari diagnostikasida ExoEGtekshiruvlarini turlari va ularni o'tkazish.	2	-	2		
2.3.8	Arterial, venoz va kapillyar bosim.	2	2	-		
2.3.9	Ultratovush dopplerografiyasi tekshiruvining diagnostik ahamiyati.	2	-	2		
2.3.10	Yurak qon- tomir tizimi kasalliklari diagnostikasida exokardiografiya va ultratovush dopplerografiyasi tekshiruvlariga bemorlarni tayyorlash.	2	-	2		
2.4	Modul:Ovqat xazm qilish a'zolari tizimi funksional tekshiruvlari, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.	18	8	10		
2.4.1	Ovqat hazm qilish a'zolarining anatomo-fiziologik hususiyatlari, ularni funksional diagnostika tekshirish usullari.	2	2	-		
2.4.2	Gastrit, me'da va ichak kasalliklarida diagnostik tekshirish usullari.	2	2	-		
2.4.3	Me'da va ichak yo'llari kasalliklarida oshqozon Ph-metriyasi, duodenal zondlashda hamshiralik parvarishi.	2	-	2		
2.4.4	Me'daning sekretor faoliyatini aniqlashga bemorlarni tayyorlash, o'tkazish algoritmi.	2	-	2		
2.4.5	Ovqat hazm qilish tizimi kasalliklarida endoskopik tekshirish usullari. Kapsulali endoskopiya.	2	2	-		
2.4.6	Ezofagogastroduodenoskopiya bemorni va apparatni tayyorlash, o'tkazish tartibi, hamshiraning vazifalari.	2	2	-		

2.4.7	Kolonoskopiya, rektoromanoskopiya bemorni va apparatni tayyorlash, o'tkazish tartibi, hamshiraning vazifalari	2	-	2		
2.4.8	Billiar tizim to'g'risida tushuncha. Jigar va o't yo'llari kasalliklarida diagnostik tekshirish usullarini o'tkazish.	2	-	2		
2.4.9	Jigar va o't yo'llarini funksional tekshirish usullari, ularga bemor va asbob-anjomlarni tayyorlash. O'tkazish algoritmi.	2	-	2		
2.5	Modul: Siydik ajratish, jinsiy a'zolar tizimlari funksional tekshiruvlari, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.	12	4	8		
2.5.1	Buyrak va siydik ajratish tizimi, jinsiy a'zolarining anatomo-fiziologik xususiyatlari. Ularni funksional diagnostika tekshirish usullari.	2	2	-		
2.5.2	Buyrak va siydik ajratish tizimi kasalliklarida funksional diagnostika tekshirish usullariga bemor va apparatlarni tayyorlash.	2	-	2		
2.5.3	Jinsiy a'zolar kasalliklarida funksional diagnostika tekshirish usullariga bemor va apparatlarni tayyorlash.	2	-	2		
2.5.4	Buyrak va siydik ajratish a'zolarini ultratovush va endoskopik tekshiruv usullari.	2	2	-		
2.5.5	Buyrak va siydik ajratish a'zolarini rentgenologik, ultratovush, MRT tekshiruvlariga tayyorlash.	2	-	2		
2.5.6	Buyrak va siydik ajratish a'zolarini endoskopik tekshiruvlarga tayyorlash.	2	-	2		
2.6	Modul: Endokrin tizimi funksional tekshiruvlari, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.	6	4	2		
2.6.1	Endokrin tizimi kasalliklari va ularda funksional tekshiruvlarning ahamiyati.	2	2	-		
2.6.2	Gipofiz va qalqonsimon bez kasalliklari diagnostikasida funksional tekshirishga patsient va apparatlarni tayyorlash.	2	2	-		
2.6.3	Qandli diabetda funksional diagnostik tekshiruvlarga bemorlarni tayyorlash va o'tkazish.	2	-	2		
2.7	Modul: Markaziy va periferik nerv tizimi funksional tekshiruvlari, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.	12	4	8		

2.7.1	Bosh miyada qon aylanishini o'tkir va surunkali buzilishida funksional diagnostika tekshiruvlari.	2	2	-		
2.7.2	Markaziy nerv tizimi funksional tekshiruvlari: MRT, MSKT, UTT, dopplerografiya va ularga patsientlarni tayyorlash.	2	-	2		
2.7.3	Markaziy nerv tizimi funksional tekshiruvlarga apparatlarni tayyorlash.	2	-	2		
2.7.4	Elektroensefalografiya va uning biofizik asoslari.	2	2	-		
2.7.5	Turli MNS kasalliklarida elektroensefalografiyani qo'llash, bemorlarni tayyorlash.	2	-	2		
2.7.6	Doppler tekshiruvlari va ularga bemorlarni tayyorlash.	2	-	2		
2.8	Modul: Bolalar va o'smirlarda funksional tekshiruv usullarining o'ziga xos xususiyatlari	6	4	2		
2.8.1	Bolalar organizmining endoskopik aspektda anatomo-fiziologik hususiyatlari.	2	2	-		
2.8.2	Bolalar va o'smirlarda qo'llaniladigan funksional tekshiruv usullari.	2	2	-		
2.8.3	Bolalar va o'smirlarni endoskopik tekshiruv usullariga tayyorlash, og'riqsizlantirishning hususiyatlari.	2	-	2		
2.9	Modul: Favqulodda vaziyatlar va hayot uchun xavfli holatlarda birinchi yordam ko'rsatish.	6	2	4		
2.9.1	Favqulodda vaziyatlar. Tasnifi, uning turlari, kelib chiqish sabablari, Tibbiy saralash bosqichlari.	2	2	-		
2.9.2	Ommaviy talofat o'chog'ida jabrlanuvchilarni evakuatsiya qilish va birinchi tez tibbiy yordam ko'rsatish tamoyillari.	2	-	2		
2.9.3	Terminal holatlarda birinchi yordam ko'rsatish. Yurak-o'pka reanimatsiyasi va uni bajarish algoritmi .	2	-	2		
3.0	Tanlov fanlar moduli	4	-	-	4	
	Attestatsiya	4			4	4
	Jami:	144	60	76	4	4

“Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash” malaka oshirish kursi o‘quv modullarining mazmuni

**1.1Modul: O‘zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati
4 kredit**

O‘quv moduliga ajratilgan kredit:	4 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyaning shakllanishini ta’minlovchi bilim, ko’nikmalar	PF-158- “O‘zbekiston 2030” strategiyasi mazmun mohiyati haqida Tibbiyotdagi islohotlar va korrupsiya nima? Tibbiyotdagi islohotlar – bu sog‘liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish, moliyaviy va tashkiliy samaradorlikni yaxshilash bo‘yicha amalga oshiriladigan o‘zgarishlar. Misol: elektron sog‘liqni saqlash tizimlari, poliklinika va dorixonalarni raqamlashtirish, diagnostika va davolash standartlarini takomillashtirish. Korrupsiya – bu tibbiyot tizimida qonunga xilof ravishda shaxsiy foyda olish uchun amalga oshiriladigan harakatlar. Misol: noto‘g‘ri retsept yozish, tibbiy xizmat uchun ortiqcha to‘lov, shifokor tomonidan bemorning manfaatlarini e’tiborsiz qoldirish. Tibbiyot mutaxassisi uchun bu ikki jihatni tushunish va ularga qarshi samarali kurashish kompetensiya talab qiladi. 2. Kompetensiya tushunchasi Kompetensiya – bu muayyan faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma va malaka majmui. Tibbiyotdagi islohotlar va korrupsiya bo‘yicha zarur kompetensiyalar A) Bilim kompetensiyalari Tibbiyot tizimidagi islohotlar, ularning maqsad va prinsiplarini bilish Sog‘liqni saqlash qonunchiligi va etika normalarini tushunish Korrupsiyaning turlari va oqibatlarini bilish B) Amaliy ko‘nikmalar Sog‘liqni saqlash jarayonlarini samarali va shaffof boshqarish Resurslardan tejamkor va qonuniy foydalanish Korrupsiya holatlarini aniqlash va ularga munosabat bildirish C) Analitik va qaror qabul qilish kompetensiyalari

	Tibbiyot jarayonlarida islohotlarni baholash Korrupsiya xavfini aniqlash va oldini olish strategiyasini ishlab chiqish Qaror qabul qilishda axloqiy va qonuniy asoslarni hisobga olish D) Kommunikativ kompetensiyalar Bemorlar, jamoa va rahbariyat bilan shaffof va samarali muloqot qilish Korrupsiyaga qarshi tashabbuslarni targ'ib qilish Axborot va trening orqali xodimlarni islohotlar va etikaga o'rgatish E) Shaxsiy va ijtimoiy kompetensiyalar Axloqiy prinsiplarni saqlash Javobgarlik va fidoyilik Sog'liqni saqlash tizimini shaffof va adolatli qilishga intilish
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	1. Sovg'alar va ishbilarmonlik mehmondo'stligi bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar: • Qachon sovg'a berish yoki qabul qilish qonunga zid va korrupsiya sifatida baholanishi mumkinligini; • Qonuniy ishbilarmonlik munosabatlari bilan shaxsiy manfaat o'rtasidagi farqni; • Qonun va ichki hujjatlarda belgilangan sovg'alarni qabul qilish/bosh tortish qoidalarini; • Sovg'a yoki mehmondo'stlik orqali ta'sir o'tkazish holatlari bilan bog'liq jiddiy xavf-xatarlarni. • Uchinchi shaxslar orqali pul yoki sovg'a qabul qilish kabi yashirin xavflarni aniqlashni. 2. Korrupsiyaviy harakatlar tushunchasi va ularning turlari: • Korrupsiyaviy xatti-harakatlar (pora berish/olish, suiste'mol qilish, manfaatlar to'qnashuvi, soxta hujjat tayyorlash va h.k.) nima ekanini; • Davlat xizmatchilari, tibbiyot xodimlari va boshqa mansabdor shaxslar tomonidan amalga oshirilishi mumkin bo'lgan korrupsiyaviy harakatlar turlari. 3. Korrupsiyaviy harakatlar uchun intizomiy javobgarlik: • Qonun va ichki meyoriy hujjatlarga ko'ra xodimlar tomonidan sodir etilgan intizomiy buzilishlarni; • Intizomiy choralar (hayfsan, lavozimdan ozod etish, tanbeh va h.k.) qanday holatlarda qo'llanilishini; • Xizmat tekshiruvi, intizomiy ish yuritish va qaror qabul qilish tartibini.

	4. Korrupsiyaviy harakatlar uchun jinoiy javobgarlik: • O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksida belgilangan korrupsiya bilan bog‘liq moddalar (210-modda – pora berish, 211-modda – pora olish, 205-modda – hokimiyat yoki mansab vakolatini suiste’mol qilish va b.); • Jinoyat tarkibi, javobgarlik turlari va jazo choralari (jarima, ozodlikdan mahrum etish va h.k.); • Aybdor shaxslarga nisbatan amaliyotda qanday jazo qo‘llanilishi mumkinligi.
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	1. Sovg‘alar va mehmondo‘stlik bilan bog‘liq xatarlarni baholash va to‘g‘ri munosabatda bo‘lish ko‘nikmasi • Qonuniy va noqonuniy sovg‘a/mehmondo‘stlik o‘rtasidagi farqni anglash; • Sovg‘a yoki xizmat qabul qilishdan bosh tortish yuzasidan to‘g‘ri qaror qabul qilish; • Ishbilarmonlik munosabatlarida xolislik va kasb etikasiga amal qilish. 2. Fuqarolar bilan tozalik va shaffoflikka asoslangan munosabat o‘rnatish ko‘nikmasi • O‘zaro munosabatlarda xizmat vazifalariga tayanish, shaxsiy manfaatlardan qochish; • Kontragentlar bilan kelishuvlarda korrupsiya xavfini oldindan ko‘ra bilish; • Tashqi ta’sirlarga moyillikdan saqlanish va qarorlarni mustaqil qabul qilish. 3. Hujjatlar ekspertizasi va ijrosini xolis va shaffof amalga oshirish ko‘nikmasi • Hujjatlar bilan ishlashda faktlar va dalillarga tayanish; • Ijro nazorati jarayonida “shaxsiy munosabatlar” emas, qonun va reglamentlarga asoslanish; • Hujjatlar orqali manfaatli tarafni qo‘llab-quvvatlash xavfini aniqlash va undan saqlanish. 4. Korrupsiyaviy harakatlar to‘g‘risida xabardor qilish ko‘nikmasi • Korrupsiya holatlarini qanday va qayerga xabar qilishni aniq bilish; • Xabar berishdagi anonimlik, himoya va huquqiy kafolatlardan xabardor bo‘lish; • Xabar mazmunini aniq, asosli va ishonchli tarzda shakllantirish. 5. Qonunga muvofiq murojaat qilish va xabar berish ko‘nikmasi

		Korrupsiya holatlari yuzaga kelganda qanday organlarga, qanday tartibda murojaat qilishni bilish;
O'quv mazmuni:	moduli	Korrupsiya tushunchasi va uning turlari haqida bilim berish; Milliy va xalqaro qonunchilikni tahlil qilish; Korrupsiyaga qarshi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlarini o'rganish; Talabalarda huquqiy madaniyatni shakllantirish; Amaliy holatlar tahlili asosida huquqiy fikrlashni rivojlantirish. 1. Korrupsiya tushunchasi – Korrupsiya nima ekanligi, uning ta'rifi, mohiyati va kelib chiqish sabablari; – Korrupsiyaning asosiy turlari: pora olish va berish, xizmat mavqeidan suiiste'mol qilish, manfaatlar to'qnashuvi va h.k. 2. Milliy qonunchilik asoslari – "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonunning asosiy normalari; – O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi va Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksdagi korrupsiyaga oid moddalar; – Korrupsiyaga qarshi Milliy strategiya va dasturlar mazmuni. 3. Davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari – Korrupsiyaga qarshi davlat siyosatining maqsadlari va vazifalari; – Hukumat organlari va jamoatchilikning bu sohadagi o'rni; – Ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash orqali korrupsiyani kamaytirish usullari. 4. Huquqiy madaniyat va ong – Korrupsiyaning jamiyatga va davlatga keltiruvchi zararlari haqida tushuncha; – Fuqarolarning huquqiy bilimi va mas'uliyatining ahamiyati; – Etik meyorlarga amal qilish va halollikning ahamiyati. 5. Amaliy misollar tahlili orqali bilimlarni mustahkamlash – Real hayotdagi korrupsiya holatlarini tahlil qilish; – Ularni huquqiy nuqtai nazardan baholash; – Qonuniy va samarali yechimlar taklif qilish qobiliyatini rivojlantirish. Tibbiyot sohasida korrupsiyaviy jinoyatlar tushunchasi – Pora olish va berish, xizmat mavqeidan suiiste'mol qilish, dori vositalari bilan bog'liq jinoyatlar. 2. Korrupsiyaviy jinoyatlarning asosiy sabablari – Nazoratning sustligi, tizimdagi shaffoflik yetishmasligi,

	huquqiy madaniyat pastligi, jamiyatda jazosizlik hissi. 3. Ichki va tashqi omillar – Tibbiyot muassasalaridagi tashkiliy kamchiliklar; – Aholining korrupsiyaga nisbatan murosali munosabati. 4. Korrupsiya uchun javobgarlik turlari – Jinoiy javobgarlik: Jinoyat kodeksining 210, 211, 212-moddalari; – Ma'muriy va intizomiy javobgarlik: jarima, ishdan bo'shatish, ogohlantirish.
Adabiyotlar: 1. PF-158-son 11.09.2023y. "O'zbekiston-2030" strategiyasi 2. O'zbekiston Respublikasining 03.01.2017 yildagi "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'RQ-419-sonli Qonuni // [Elektron manba]. URL: https://lex.uz/docs/3088008. 3. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi // [Elektron manba]. URL: https://lex.uz/docs/111453. 4. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi // [Elektron manba]. URL: https://www.lex.uz/acts/111460. 5. O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi // [Elektron manba]. URL: https://lex.uz/docs/97664. 6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 02.02.2017 yildagi "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonunining qoidalarini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2752-sonli Qarori [Elektron manba]. URL: https://lex.uz/docs/3105125. Elektron ta'lim resurslari: - www.minzdrav.uz - www.gov.uz - www.press-service.uz - www.parlament.gov.uz - www.uza.uz - www.cbu.uz - www.lex.uz - www.ziynet.uz	

1.2. Modul: Tibbiyotda raqamli texnologiyalar

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyaning shakllanishini ta'minlovchi bilim,	Tibbiyotda raqamli texnologiyalar bo'yicha zarur kompetensiyalar A) Bilim kompetensiyalari Raqamli texnologiyalar va ularning tibbiyotdagi qo'llanilishini bilish

ko'nikmalar	Elektron sog'liqni saqlash tizimi (EHR/EMR) va telemeditsina printsiplarini tushunish Ma'lumot xavfsizligi va bemor maxfiyligini himoya qilish qonunchiligini bilish AI va diagnostika dasturlarining asosiy ishlash printsiplari B) Amaliy ko'nikmalar Elektron sog'liqni saqlash tizimidan samarali foydalanish Telemeditsina orqali bemorlar bilan masofaviy konsultatsiya o'tkazish Raqamli diagnostika vositalarini ishlatish (masalan, laboratoriya natijalarini tahlil qilish) Ma'lumotlarni xavfsiz saqlash va uzatish C) Analitik va qaror qabul qilish kompetensiyalari Raqamli ma'lumotlardan tahlil qilish va xulosalar chiqarish Diagnostika va davolash bo'yicha qarorlarni AI va boshqa raqamli vositalardan foydalangan holda qabul qilish Ma'lumotlar xavfsizligi va etik cheklovlarni hisobga olish D) Kommunikativ kompetensiyalar Bemorlar va hamkasblarga raqamli texnologiyalarni tushuntirish Telemeditsina konsultatsiyalarida aniq va samarali muloqot qilish Raqamli tizimlar bo'yicha jamoa bilan hamkorlik qilish
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Kompyuterga axborot kiritish va axborot olish qoidalarini; • kompyuterni tuzilishi to'g'risida qisqacha ma'lumotni, kompyuterning foydali va zararli tomonlarini, kompyuterda ishlash jarayonida sanitariya qoidalariga rioya qilishni; • tibbiyotda zamonaviy axborot kommunikatsion texnologiyalari bilan ishlashni; • sog'lom jamiyat qurishda axborotlashtirishning o'rnini; • sog'liqni saqlash tizimini axborotlashtirishda jahon tajribalarini; • axborotlarga ishlov berish, kiritish va chiqarish qurilmalari va ularning tavsifini;

	• tibbiyotda aloqa va kommunikatsiya vositalarini; • ma'lumotlarni saqlash, qayta ishlash va uzatish; • xozirgi kunda tibbiyotda informatsion texnologiyalari sohasi rivojlanib kelmoqda-tibbiyot xodimlari uchun planshetlardan foydalanib, <i>online</i>- registratsiya qilish va ulardan foydalana olishi.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• kompyuter texnikasi bilan ishlashda texnika xavfsizligini; • dasturlar bilan ishlashni; • ma'lumotlar bazasi yaratish, ular ustida ishlashni va dasturlash asoslarini; • kompyuter grafik usullaridan foydalana olishni; • tibbiy axborotlar almashinuvi va uni izlashda internet tarmog'ida ishlashni; • elektron pochta dasturi bilan ishlashni; • AKT sog'liqni saqlash tizimida qo'llashni.
O'quv moduli mazmuni:	Tibbiyot sohasida kompyuter texnologiyalaridan foydalanish. Tibbiyotda qo'llanilayotgan zamonaviy axborot texnologiyasi qurilmalarining dasturiy va texnik ta'minoti to'g'risida nazariy va amaliy bilimlar Tibbiy statistik ma'lumotlarni to'g'ri tahlil qilish va ulardan kasallikning oldini olish yoki davolashda qo'llash. Axborot texnologiyalaridan foydalanish borasida amaliy ko'nikmalarga ega bo'lish, internet tarmog'ida ishlash, axborot qidirish va ulardan foydalanish, tibbiyot axborot tizimlari xususiyatlari, ma'lumotlar bazasini tashkil etish, ekspert tizimlari va axborot xavfsizligi asoslarini bilish.
Tavsiya etiladigan adabiyotlar: 1.O.N.Djurayev Axborot tizimlari va texnologiyalari (tarmoqlar va sohalar buyicha) Toshkent 2020y 2.Aminov S.M "Axborot kommunikatsion texnologiyalar" 2020 y 3.Tursunov, Nazarov "Ta'limda axborot texnologiyalari" 2021 y 4.Ayupov Ravshan Hamdamovich "Ta'limda axborot texnologiyalari" TDPU, 2020 y 5. Informatika asoslari Mualliflar: M. Aripov, A. Haydarov Yuklab olish: Informatika asoslari PDF	

(https://uzsmart.uz/kitoblar/view/6551?utm_source=chatgpt.com)

6. Informatika va axborot texnologiyalari

Muallif: Z.S. Abdullayev

7. Kompyuter savodxonligi kitobchasi

Yuklab olish:

Kompyuter savodxonligi PDF(https://pdfbox.uz/books/uzbek/11329-kompyuter-savodxonligi-kitobchasi?utm_source=chatgpt.com)

8. Kompyuterli va raqamli texnologiyalar

Mualliflar: Hoshimov, Tulyaganov

9. Informatika (klassik darslik)

Muallif: N.V. Makarova

Elektron ta'lim resurslari:

1. DMED haqida asosiy tushuncha (Kapital.uz)

2. O'zbekcha tayyor adabiyotlar (PDF / DOC) (soff.uz)

2. DMED bo'yicha test savollar (Hujjat24)

1.3.Modul: Infeksion nazorat

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyani ng shakllanishini ta'minlovchi bilim, ko'nikmalar	Infeksion nazoratda kompetensiya Bu — tibbiyot xodimi yoki mutaxassisning bilim, ko'nikma va mas'uliyatli yondashuvi majmui. Kompetensiya quyidagilarni o'z ichiga oladi: Bilimlar: • Infeksion kasalliklar yuqish yo'llari • Sanitariya-epidemiologik me'yorlar • Dezinfeksiya va sterilizatsiya turlari Amaliy ko'nikmalar: • To'g'ri qo'l yuvish texnikasi • Himoya vositalarini to'g'ri kiyish va yechish • Asboblarni xavfsiz qayta ishlash Mas'uliyat va xulq-atvor: • Qoidalariga qat'iy rioya qilish • Infeksiya xavfini baholay olish • Favqulodda holatlarda tezkor choralar ko'rish
O'quv moduli yakunida tinglovchi	• sanitariya qoidalari, normalari va gigiena normativlarini (SanQvaN); • davolash-profilaktika muassasalariga qo'yiladigan sanitar

bilishi lozim:	talablarni va “infeksion nazorat komissiyasi” ish faoliyatini; • sanitar me’yor va qoidalar bo’yicha amaldagi hujjatlarni; • OIV/OITSga oid normativ hujjatlarni; • OIV etiologiya va patogenezi, epidemiologiyasini; • OIV yuqish yo‘llari, tekshirish usullari, klinikasi va bemorlar parvarishini; • kasalliklardan (COVID -19) himoyalaniş tamoyillarini.
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• shifoxona ichi infeksiyasini oldini olishda SanQvaMlarga rioya qilishni; • muolajalar vaqtida avariya holatlari yuzaga kelishini oldini olishni; • avariya holatlari yuzaga kelganda o‘tkaziladigan chora-chadbirlar yig‘indisini; • o‘ta xavfli va karantin infeksiyalarda epidemiyaga qarshi o‘tkaziladigan chora-tadbirlarni; • himoya kiyimlari va ulardan foydalanish tartibini. • qo‘llarga gigienik ishlov berish usullari, texnikasi va qo‘llarni yuvish tartibini;
O‘quv moduli mazmuni:	Davolash profilaktika muassasalarida shifoxona ichi infeksiyasini oldini olish borasida qabul qilingan normativ hujjatlar. Shifoxona ichi infeksiyasini oldini olishda akusherkalarning vazifalari. Tibbiy muolajalar orqali yuqadigan kasalliklarni oldini olish. Yuqumli kasalliklar (o‘ta havfli va karantin infeksiyalar, OITS)ni tarqalishini oldini olish. OIV/OITSga oid normativ hujjatlar. OIV etiologiya va patogenezi, epidemiologiyasi. OIV/OITS infeksiyasi. Kasalliklardan (COVID19) himoyalaniş tamoyillari. Himoya kiyimlari va ulardan foydalanish tartibi.
Tavsiya etiladigan adabiyotlar 1. San. Q va M. № 0342/17 “ DPMlarda shifoxona ichi infeksiyalari profilaktikasi” 10 yanvar 2017 y. 2. San. Q va M. № 03-17-15.”O‘zbek.Res.davolash- profilaktika muassasalarida chiqindilarni yig‘ish,saqlash va yo‘q qilish sanitariya qoidolari va meyorlari” 3.V.N.Turaqulov,X.A.Raxmatova.N.A.Avezova.”Yuqumli kasalliklarda xamshiralik parvarishi”O‘quv qo‘llanma.Navoi nashriyot.2019yil. 4.F.I Salomova, Sh.T Iskandarova “Gigiyena. Tibbiy ekologiya” Toshkent-2020 5.S.B. Israilova “Sanitariya epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi xizmati” o‘quv qo‘llanma. Turon nashr. Samarqand-2026 https://e-library.sammu.uz/uz/book/5400 6.COVID-19 bo‘yicha milliy qo‘llanma JSST. O‘zbekiston Sog‘liqni	

saqlash vazirligi. 2020 yil 26 mart.

7.O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi sayti

→ **rasmiy sanitariya me‘yorlari va hujjatlar**

8.ZiyoNET

→ bepul darsliklar va o‘quv qo‘llanmalar

Elektron ta‘lim resurslari:

<http://www.edu.uz>

<http://www.pedagog.uz>

www.tma.uz,

www.lex.uz

<https://ru.pinterest.com/vkhamidov/>

1.4.Modul: Sterilizatsiyada zamonaviy usullar va texnika xavfsizligi

O‘quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyaning shakllanishini ta‘minlovchi bilim, ko‘nikmalar	Sterilizatsiya jarayonida texnika xavfsizligi — xodimlar salomatligi va atrof-muhitni himoyalashning asosiy omili. Kompetensiya quyidagilarni o‘z ichiga oladi: • Nazariy bilimlar: sterilizatsiya usullarining fizik-kimyoviy asoslarini bilish • Amaliy ko‘nikmalar: uskunalarni to‘g‘ri ishlatish va nazorat qilish • Xavf-xatarni baholash: issiqlik, bosim, kimyoviy va biologik xavflarni aniqlash • Me‘yoriy hujjatlarga rioya qilish: sanitariya qoidalari va xalqaro standartlar • Favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik: nosozlik yoki avariya holatida to‘g‘ri harakat qilish 3. Zamonaviy yondashuvning ahamiyati Zamonaviy sterilizatsiya texnologiyalarini joriy etish: • infeksiya xavfini kamaytiradi, • ish unumdorligini oshiradi, • xodimlar va bemorlar xavfsizligini ta‘minlaydi, • sifat menejmenti tizimlarini mustahkamlaydi.
O‘quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Sterilizatsiya sohasi bo‘yicha mavjud bo‘lgan fizikaviy, kimyoviy, mexanik, biologik, aralash va yangi zamonaviy usullar to‘g‘risida to‘liq ma‘lumotlarga ega bo‘lish Sterilizatsiya va uning turlarini. • Gazli sterilizatsiya usullarini • Plazmali va ozonli sterilizatsiya usullarini • Sterilizatorlar va avtoklavlar bilan ishlash davridagi

	texnika xavfsizligi qoidalarida haqida tushunchaga ega bo'lishi
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• tibbiy asboblarni quruq issiqlik shkafida sterillashni, • tibbiy vositalarning sterillanganlik sifatini tekshirish usullarini, • texnika xavfsizligini, • tibbiy vositalarning sterilizatsiya sifatini tekshirish usullarini bajara olishi.
O'quv moduli mazmuni:	Sterilizatsiyani olib borish xonalaridagi aseptika va antiseptika tadbirlari. Sterilizatsiya va avtoklavlash tadbirlariga tinglovchilarni amaliy tomondan o'qitish va o'rgatish. Mashg'ulotlar davomida markazlashtirilgan va markazlashtirilmagan sterilizatsiya bo'limlari turlari haqida tushuncha berish, zamonaviy sterilizatsiya apparatlari bilan tanishtirish, texnika xavfsizligi masalalari bo'yicha ma'lumotlar berib borish. Asosiy diqqat va e'tiborni sterilizatsiya ishlarini to'g'ri olib borish, sterilizatsiyaning sifatli bo'lishini ta'minlovchi tadbirlar va uni tekshirish uchun zarur indikatorlardan to'g'ri foydalanish va ishlatish qoidalariga to'la amal qilish.
Tavsiya etiladigan adabiyotlar: 1.K.F.Melibayeva,G.F.Ergasheva. "Aseptika, antiseptika va dezinfeksiya" Uslubiy qo'llanma.Qo'qon.2025yil. 2.V.N.Turaqulov,F.A.Qurbonov."Xirurgiyada xamshiralik parvarishi"O'quv qo'llanma.Navoi nashriyot.2019 yil. 3. G.T Dxritiman,G.T.Iskandarova "Uskunaning hayotiy siklini boshqarish bo'yicha qo'llanma-Bug'li sterilizator(Avtoklav)"Tibbiyot xodimlari uchun uslubiy tavsiyanomalar.Toshkent.2024 yil. 4.G.T Dxritiman,G.T.Iskandarova "Uskunaning hayotiy siklini boshqarish bo'yicha qo'llanma-Plazmali sterilizator" Tibbiyot xodimlari uchun uslubiy tavsiyanomalar.Toshkent 2024 yil. 5.Elektron ta'lim resurslari: 1. Zamonaviy sterilizatsiya usullari • Sterilizatsiya usullari. Sterilizatsiya xususiyatlari Muallif: Arzimatova Ra'no Pardaboy qizi (JournalSS) 2. Aseptika va antiseptika asoslari • Tibbiyot xodimlarining aseptika va antiseptik sterilizatsiya usullarini qo'llanishi Mualliflar: ○ Sh.Ya. Radjabov ○ G.R. Kadamova ○ M.M. Olimova (pedagogs.uz) 3. Mikrobiologiya va sterilizatsiya	

- **Mikrobiologiya va virusologiya**
- Mualliflar: OTM professor-o'qituvchilari (NamDU) (www.namdu.uz)

4. Umumiy tibbiyot va dezinfeksiya

- **Tibbiyotda dezinfeksiya va sterilizatsiya asoslari** (book.bsmi.uz)

5. Sterilizatsiya usullari va qo'llanilishi, Stomatologiyada sterilizatsiya

- **Sterilizatsiya usullari va ularning qo'llanilishi**
- Muallif: Shoda Team (Hujjat24)

1.5. Modul: Sog'lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari. Jismoniy faollik

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	10 kredit
Tinglovchida kasbiy kompetensiyaning shakllanishini ta'minlovchi bilim, ko'nikmalar	Jismoniy faollik va sog'lom turmushda kompetensiyalar Bu sohadagi kompetensiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi: • Sog'lom turmush qoidalari bo'yicha bilimga ega bo'lish • Shaxsiy sog'liqni baholay olish va nazorat qilish • To'g'ri ovqatlanish rejasini tuzish ko'nikmasi • Jismoniy mashqlarni xavfsiz va samarali bajarish • Sog'lom hayot tarzini boshqalarga targ'ib qila olish
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Salomatlik tushunchasi, salomatlik darajasi ko'rsatkichlarini; • sog'lom turmush tarzini shakllantirish tamoyillarini; • salomatlikka ta'sir etuvchi omillar: • irsiy, ekologik tibbiy va hayot tarzi va salomatlik mexanizmlarini bilishi, tahlil qila olishni; • atrof muhit va ekologik omillarning salomatlikka ta'sirini; • salomatlikni mustahkamlashga qaratilgan standart va algoritmlarni; • to'g'ri ovqatlanish prinsiplarini; • kun tartibini to'g'ri tashkil etishni; • jismoniy faollik va chiniqishning • salomatlikka ta'sirini; • zararli odatlarning organizmga ta'sirini; • tibbiy ko'riklarni tashkil etish va aholini • jalb etishni; • sog'lom turmush tarzini maqsadli guruhlar o'rtasida

	shakllantirish va targ'ib etishni;
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• Aholining turli guruhlarida (yoshiga, mehnat turiga, jinsiga qarab) psixoemotsional holatni aniqlashni; • sog'lom turmush tarzini qo'llab quvvatlashda maqsadli guruhlarini shakllantirish va ular o'rtasida suhbatlar olib borishni; • individual salomatlik va uni asrash yo'llarini; • jismoniy faollik, to'g'ri ovqatlanish prinsiplari, zararli odatlarning salomatlikka ta'siri mavzularida aholi o'rtasida tadbirlar tashkil etishni; • maqsadli guruhlar o'rtasida targ'ibot ishlarini olib borishni; • inson salomatligini saqlash va tiklashda jismoniy tarbiya mashqlari kompleksini; • jismoniy mashqlarni har xil yoshdagi sog'lom odamlarda va bemorlarda qo'llash uslublarini; • Skandinaviya yurish usullarini.
O'quv moduli mazmuni:	Sog'lom turmush tarzini tashkil etish asoslari. Sog'lom turmush tarzini shakllantirishda maqsadli guruhlar bilan ishlash. Atrof muhit va ekologik omillarning salomatlikka ta'siri, to'g'ri ovqatlanish prinsiplari, kun tartibini to'g'ri tashkil etish, jismoniy faollik va chiniqishning salomatlikdagi ahamiyati, zararli odatlarning organizmga ta'siri, tibbiy ko'riklarni tashkil etish va aholini jalb etish.
Tinglovchilarni mustaqil o'zlashtirishi uchun adabiyotlar ro'yxati: 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 10 noyabrdagi "Aholining sog'lom ovqatlanishini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ 4887-sonli qarori. 2. VMQ 2025 y. 6-may № 297 "Sog'liqni saqlash va ta'lim tashkilotlarida ichimlik suvi hamda sanitariya-gigiyena infratuzilmasini kengaytirishga qaratilgan "Toza qo'llar" dasturi. 3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 18 dekabrda "Yuqumli bo'lmagan kasalliklarning profilaktikasini, sog'lom turmush tarzini qo'llab –quvvatlash va aholining jismoniy faolligi darajasini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 4063-sonli qarori. 4. SSV buyrug'i № 97, 2024 y, 27 mart. "Axoli orasida kasalliklarni erta aniqlash, skrining dasturlari samarali o'tkazish, aniqlangan kasalliklar bo'yicha manzilli sog'lomlashtirish ishlarini tashkil etish" to'g'risida. 5. SSV ning № 175-buyrug'i, 2025 yil, 20-iyun." Aholiga birlamchi tibbiy-sanitariya yordami ko'rsatish tizimini takomillashtirish to'g'risida" 6. Sh. Zokirxo'jayev, A. Gadoyev, M. Turimbetova "Dietologiya" 2023 yil	

7.A.Gadayev,L.Musadjanova,N.Pirmatova, N.Mo'minova "Shifobaxsh taomlar" 2017 yil.

8.Sh.Qurbonov,A.Qurbonov "To'g'ri ovqatlanish qoidalar" 2014 yil

9. Elektron ta'lim resurslar:

1. inlibrary.uz – sog'lom turmush maqolalari
2. globalsciences.uz – ilmiy tadqiqotlar
3. avitsenna.uz – ovqatlanish bo'yicha tavsiyalar
4. yuz.uz – sog'lom turmush dasturlari
5. hujjat 24.uz – o'quv materiallar

2.1.Modul. Funksional diagnostikaning klinik tibbiyotdagi o'rnini. Zamonaviy klinik-funksional diagnostika apparatlar turlari.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	12 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatishda funksional diagnostika sohasining tutgan o'rnini. Ichki kasalliklarni tashxislashda zamonaviy funksional diagnostika usullarining ahamiyati. Funksional diagnostika bo'limi va xonasi hamshirasining vazifalari, huquqlari, lavozimlik burchlari. Funksional diagnostika bo'limi va xonasida texnika havfsizligi qoidalariga amal qilish. Funksional diagnostika xonasi, uni tashkil etish, jihozlash, asboblarni joylashtirish. Xona ishini hujjatlashtirish va hisobotni olib borish. Zamonaviy klinik-diagnostika apparatlar turlari. Zamonaviy instrumental tekshiruv usullari. Profilaktik tekshiruvlarining ahamiyati.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatishda funksional diagnostika sohasining tutgan o'rnini; • ichki kasalliklarni tashxislashda zamonaviy funksional diagnostika usullarining ahamiyatini; • zamonaviy klinik-diagnostika apparatlari turlarini; • funksional diagnostika bo'limi va xonasi hamshirasining vazifalari,huquqlari, lavozimlik burchlarini; • zamonaviy klinik-diagnostika apparatlar turlarini; • funksional diagnostika usullarini ahamiyatini,ularga ko'rsatmalar va moneliklarni; • apparatlarning tuzilishi va asosiy tarkibiy qismlarini; • zamonaviy instrumental tekshiruv usullarini;

	• profilaktik tekshiruvlarining ahamiyatini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• Funktsional diagnostika bo'limi va xonasida texnika xavfsizligi qoidalariga amal qilishni; • funksional diagnostika xonasi ishini tashkil etish, jihozlash, asbob-anjomlarni to'g'ri joylashtirishni; • funksional diagnostika tekshiruvlariga(EKG, EEG, reografiya spirometriya, spirometriya, pikfloumetriya, EGDS, bronxoskopiya va boshqa) patsientlar va apparatlarni tayyorlashni; • asbob-anjomlarni zararsizlantirishni; • xona ishini hujjatlashtirish va hisobotini olib borishni; • profilaktik tekshiruvlarni o'tkazishni tashkillashtirishni.

2.2. Modul. Nafas olish tizimining klinik fiziologiyasi, funksional tekshiruv usullariga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	12 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Nafas olish a'zolarining anatomiyasi va fiziologiyasi. Gazlar almashinuvining ahamiyati. Nafas olish tizimi a'zolari kasalliklarida zamonaviy funksional tekshiruvlarining ahamiyati. Nafas olish mexanizmi. O'pka ventilyatsiyasi va sig'imlari. Nafas olish fuksiyasini tekshirish usullari. Nafas hajmini aniqlash probalari. Nafas olish va chiqarish hajmi, nafas olishning qo'shimcha hajmi, o'pkadagi qoldiq havo, o'pkaning tiriklik sig'imini aniqlash. Bemorlarni va apparatlarni tayyorlash texnikasini. Texnika xavfsizligiga rioya qilish. Nafas olish fuksiyasini tekshirish usullari. Spirografiya usuli haqida ma'lumot berish. Spirometriya – nafas hajmini tekshirish usulini mohiyati, o'pkaning tiriklik sig'imini aniqlash, erkak va ayollardagi ko'rsatkichlari. Nafas olish va chiqarish tezligini, nafas hajmini spirogramma yordamida hisoblash. Spirografiya uchun apparatlarning tuzilishi va ishlash qoidalari. Nafas olish a'zolari kasalliklarida spirometriyaning ahamiyati. Pikfloumetriya tekshiruv xaqida ma'lumot. Pikfloumetriyaga bemorlarni tayyorlash, o'tkazish tartibi. Nafas olish tizimi kasalliklari surunkali bronxit, bronxial astma, o'tkir va surunkali nafas yetishmovchiligini barvaqt aniqlash va tashxislashda funksional diagnostika tekshiruvlarning ahamiyati.

	Nafas olish a'zolarini endoskopik tekshirish usullari, bronxoskopiyaga bemorlar va apparatni tayyorlash. Bronxoskopiyaga ko'rsatma va mone'liklar. O'sma kasalliklarni barvaqt aniqlashda bronxoskopiyaning ahamiyati. Tekshiruvdan so'ng bronxoskopni dezinfeksiya qilish tartibi. Pulsoksimetriya qonning kislorodga to'yinganlik darajasini noinvaziv usulda aniqlash usulining mohiyati. Nafas yetishmovchiligini aniqlash va baholashda pulsoksimetriyaning ahamiyati. Nafas olish a'zolari kasalliklarini barvaqt aniqlashda funksional diagnostika tekshiruv usullarining ahamiyati. Tekshiruvga bemorlarni va apparatlarni tayyorlash, natijalarni registratsiya qilish
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• nafas olish a'zolarining anatomiyasi va fiziologiyasi, gazlar almashinuvining ahamiyatini; • nafas olish tizimi a'zolari kasalliklarida zamonaviy funksional tekshiruvlarining ahamiyatini. • nafas olish fuksiyasini tekshirish usullari, nafas hajmini aniqlash probalarini; • spirometriya va spirografiya usullarini o'tkazish tartibini; • nafas olish a'zolari kasalliklarida spirometriyaning ahamiyatini; • pikfloumetriya tekshiruvini ahamiyatini; • nafas olish a'zolarini endoskopik tekshirish usullari, bronxoskopiyaga bemorlar va apparatni tayyorlashni; • o'sma kasalliklarni barvaqt aniqlashda bronxoskopiyaning ahamiyatini; • bronxoskopni dezinfeksiya qilish tartibini; • pulsoksimetriya usulining mohiyatini; • nafas yetishmovchiligini aniqlash va baholashda pulsoksimetriyaning ahamiyatini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• nafas olish tizimi a'zolari kasalliklarida zamonaviy funksional tekshiruvlariga apparatlar va bemorlarni tayyorlash; • nafas olish fuksiyasini tekshirish usullarini; • nafas hajmini aniqlash probalarini; • spirometriya va spirografiya usullarini o'tkazish tartibi, bemorlarni tayyorlashni; • pnevmotaxometriyani o'tkazish tartibini; • pikfloumetriya tekshiruvini o'tkazish tartibi,

	bemorlarni tayyorlashni; • nafas olish a'zolarini endoskopik tekshirish usullari: bronxoskopiyaga bemorlar va apparatni tayyorlashni; • tekshiruvlar vaqtida nohush holatlar yuzaga kelganda shoshilinch yordam berishni; • biopsiya olishda shifokorga yordam berish, materialni laboratoriyaga yuborishni ; • bronxoskopni dezinfeksiya qilish tartibini; • pulsoksimetriyani o'tkazish tartibini, natijalarini baholashni; • tekshiruvlar vaqtida bemorlarni kuzatish, shifokorga yordam berishni; • tekshiruvga bemorlarni va apparatlarni tayyorlash, natijalarni registratsiya qilishni.
--	---

2.3. Modul. Yurak qon- tomir tizimining klinik fiziologiyasi, funksional tekshiruv usullariga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	20 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Yurak qon-tomir tizimining anatomiyasi va fiziologiyasi. Qon aylanish tizimi. Yurak funksiyalari. Yurakning o'tkazuvchi tizimi. Qo'zgaluvchanlik, qisqaruvchanlik, o'tkazuvchanlik, avtomatizm. Yurak faoliyatini neyrohumoral idora etilishi. Elektrokardiogrammaning biofizik asoslari. EKG apparatlarni tuzilishi, ishlash prinsipi va qoidalari. Standart, bir qutbli qo'l - oyoqdan olingan kuchaytirilgan va ko'krakdan yozish usullari. EKG sinamalari. Xolter usulida EKG ni monitorlash, qo'llash texnikasi. Yurak qon tomir tizimi kasalliklarida EKG dagi o'zgarishlar. Yurak qon tomir tizimi kasalliklarini tashxislashda qo'llaniladigan funksional diagnostik sinamalar. Veloergometr bilan sinama o'tkazish. Jismoniy nagruzkada EKG olish. Angiografiya tekshiruviga patsientlarni va apparatni tayyorlash. Koronagrafiya tekshiruv mohiyati. Toj tomirlarni stentlashga bemorlarni tayyorlash. Exokardiografiya tekshiruvini o'tkazish. Yurak qon tomir kasalliklariga tashxis qo'yishda exokardiografiyaning ahamiyati. Fonokardiografiya tekshiruvini qo'llash texnikasi. Tomirlarda ultratovush doplerografiyasi haqida malumot, tekshiruvga bemorlarni va apparatni tayyorlash.
O'quv moduli yakunida tinglovchi	• Yurak qon-tomir tizimining anatomiyasi va fiziologiyasini; • qon aylanish tizimini;

bilishi lozim:	• yurak funksiyalarini; • elektrokardiogrammaning biofizik asoslarini; • EKG apparatlarni tuzilishi, ishlash prinsipi va qoidalarini;
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• EKG apparatlari bilan ishlashni; • elektrodlarni patsient tana qismlariga qo'yishni; • standart, bir qutbli qo'l - oyoqdan olingan kuchaytirilgan va ko'krakdan yozishni; • EKG sinamalarini o'tkazishni; • Xolter usulida EKG ni monitorlash, qo'llash texnikasini; • veloergometr bilan sinama o'tkazishni; • jismoniy nagruzkada EKG olishni; • angiografiya tekshiruviga patsientlarni va apparatni tayyorlashni; • toj tomirlarni stentlashga bemorlarni tayyorlashni; • Exokardiografiya tekshiruvini o'tkazishni; • Fonokardiografiya tekshiruvini qo'llash texnikasini; • tekshiruvlar vaqtida bemorlarni kuzatish, shifokorga yordam berishni; • tekshiruvlar vaqtida nohush holatlar yuzaga kelganda shoshilinch yordam berishni.

2.4. Modul. Ovqat xazm qilish a'zolari tizimi funksional tekshiruvlari, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	18 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Ovqat hazm qilish a'zolarining anatomiyasi va fiziologiyasi. Ovqat hazm qilish a'zolari kasalliklari. Ovqat xazm qilish a'zolari tizimlari zamonaviy funksional tekshiruvlarini o'tkazishda hamshiraning o'рни. Bemorlarni funksional diagnostik teshiruvlarga tayyorlash. Me'da va ichakni endoskopik tekshiruv usullari. Ezofagogastroduodenoskopiya, kolonoskopiya usullarining mohiyati. Endoskop yordamida qizilo'ngach, oshqozon, ichakni yallig'lanish va yara kasalliklarni aniqlash. Kolonoskopiya yo'g'on ichakni endoskop yordamida tekshirish usulida o'sma va boshqa kasalliklarni erta aniqlash va tashxislash. Oshqozon Rh-metriyasi. Gastrokardiomonitoring oshqozon va to'sh soxasidagi og'riqlarni EKG yordamida taqqoslash usuli. Duodenal zondlash. Jigar va safro ajratish yullarini tekshirish va davolash usuli. Zond va asboblarni

	tekshiruvga tayyorlash. Tekshiruvni bajarish algoritmi.Me'da va ichak yo'llarini rentgenologik tekshiruv usullariga bemorlarni tayyorlash, irrigoskopiya bemorni tayyorlash. Kontrast moddalarni organizmga yuborish.Hazm tizimi a'zolari kasalliklarida ultratovush, kompyuter tomografiya va yadro magnitli rezonans tomografiyasi yordamida tekshirish va qo'llash texnikasi.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Ovqat hazm qilish a'zolarining anatomiyasi va fiziologiyasining yangi aspektlarini; • ovqat hazm qilish a'zolari kasalliklarini; • ovqat hazm qilish a'zolari tizimlari zamonaviy funksional tekshiruvlarini o'tkazishda hamshiraning o'rnini; • bemorlarni funksional diagnostik teshiruvlarga tayyorlashni; • me'da va ichakni endoskopik tekshiruv usullarini mohiyatini; • oshqozon Rh- metriyasi mohiyatini; • gastrokardiomonitoring oshqozon va to'sh soxasidagi og'riqlarni EKG yordamida taqqoslash usuli mohiyatini; • duodenal zondlash usulini ahamiyatini; • jigar va safro ajratish yullarini tekshirish va davolash usulini; • kontrast moddalarni organizmga yuborish usulini ahamiyatini; • kontrast moddalarni turini; • hazm tizimi a'zolari kasalliklarida ultratovush, kompyuter tomografiya va yadro magnitli rezonans tomografiyasi yordamida tekshirish usullarini mohiyatini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• bemorlarni funksional diagnostik teshiruvlarga tayyorlashni; • bemorlarni ezofagogastroduodenoskopiya tayyorlashni; • bemorlarni kolonoskopiya tayyorlashni; • oshqozon Rh- metriyasini o'tkazishni; • bemorlarni gastrokardiomonitoring oshqozon va to'sh soxasidagi og'riqlarni EKG yordamida taqqoslash usuliga tayyorlashni; • duodenal zondlashga bemor va asbob-anjomlarni tayyorlashni; • bemorlarni me'da va ichak yo'llarini rentgenologik

	tekshiruv usullariga tayyorlashni; • bemorni irrigoskopiya tayyorlashni; • tekshiruvlar vaqtida bemorlarni kuzatish, shifokorga yordam berishni; • kontrast moddalarni organizmga yuborishni; tayyorlashni; • tekshiruvlar vaqtida nohush holatlar yuzaga kelganda shoshilinch yordam berishni; • bemorlarni ultratovush, kompyuter tomografiya va yadro magnitli rezonans tomografiyasi yordamida tekshirishga tayyorlashni.
--	--

2.5. Modul. Siydik ajratish, jinsiy a'zolar tizimlari funksional tekshiruvlari, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	12 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Buyrak va siydik ajratish hamda jinsiy a'zolarini tuzilishi, joylashishi, vazifalari. Buyrak va siydik ajratish, jinsiy a'zolarining kasalliklarini erta diagnostikasi, davolash va asoratlarini oldini olishda funksional tekshiruvlarining o'ri. Siydik ajratish tizimi kasalliklarini instrumental tekshirish usullari. (rentgenologik, endoskopik, UTT, ekskretor urografiya, sistoskopiya, KT, MRT va boshqalar) Magnit rezonans tomografiya, tekshirishga ko'rsatmalar va mo'neliklar. Kompyuter tomografiya usullarini asoslari. Bemorlarni buyrak va siydik ajratish a'zolarini urografiya tekshirish usuliga tayyorlash. UTD diagnostikasini buyrak va siydik ajratish tizimi va jinsiy a'zolar kasalliklarini aniqlashdagi ahamiyati. Sistoskopik tekshiruvlarga bemorlarni tayyorlash.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Buyrak va siydik ajratish hamda jinsiy a'zolarini tuzilishi, joylashishi, vazifalarini; • buyrak va siydik ajratish, jinsiy a'zolarining kasalliklarini erta diagnostikasi, davolash va asoratlarini oldini olishda funksional tekshiruvlarining o'rnini; • siydik ajratish tizimi kasalliklarini instrumental tekshirish usullarini; • magnit rezonans tomografiya, tekshirishga ko'rsatmalar va mo'neliklarni; • bemorlarni buyrak va siydik ajratish a'zolarini

	urografiya tekshirish usuliga tayyorlash hususiyatlarini; • UTD diagnostikasini buyrak va siydik ajratish tizimi va jinsiy a'zolar kasalliklarini aniqlashdagi ahamiyatini; • sistoskopik tekshiruvlarga bemorlarni tayyorlash hususiyatini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• Bemorlarni siydik ajratish tizimi kasalliklarini instrumental tekshirish usullariga tayyorlashni: • rentgenologik tekshiruvlarga tayyorlashni; • endoskopik tekshiruvlarga tayyorlashni; • UTT tekshiruvlarga tayyorlashni; • ekskretor urografiya tekshiruvlarga tayyorlashni; • sistoskopiya tekshiruvlarga tayyorlashni; • KT tekshiruvlarga tayyorlashni; • tekshiruvlar vaqtida bemorlarni kuzatish, shifokorga yordam berishni; • tekshiruvlar vaqtida nohush holatlar yuzaga kelganda shoshilinch yordam berishni; • MRT tekshiruviga tayyorlashni.

2.6. Modul.Endokrin tizimi funksional tekshiruvlari, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlash

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Endokrin tizimi anatomiyasi va fiziologiyasi. Endokrin bezlarning organizmdagi o'рни va ahamiyati. Gormonlarning ta'sirlari. Ichki sekretiya bezlari kasalliklari. Gormonlar yetishmovchiligi yoki giperfunsiyasida organizmdagi o'zgarishlar. Qandli diabet belgilari, turlari, kechishi, asoratlari. Insulin yetishmovchiligi. Qondagi qand miqdorini aniqlash. Glyukometr bilan ishlash qoidolari. Natijalarini baholash.Qalqonsimon bez kasalliklari. Gipotireoz, gipertireoz, diffuz toksik buqoq kasalliklarini erta aniqlashda funksional diagnostikani o'рни. Yuqori samarali UT diagnostika usullarini qo'llash, radioizotop diagnostika usullari. Funksional diagnostika usullariga bemorlarni tayyorlash.Gipofiz bezining gormonal faoliyatini o'zgarishlarining sabablari, belgilari va asoratlari. Funksional diagnostika usullariga bemorlarni va apparatlarni ish jarayoniga tayyorlash, sozlash va tekshiruvni o'tkazish tartibi. Rentgenografiya, bosh miya

	to'qimalari kasalliklarini aniqlashda MRT,KT, MSKT,UTT usullarini qo'llash, bemorlarni tayyorlash.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Endokrin bezlarning organizmdagi o'rni va ahamiyatini; • gormonlarning ta'sirlarini; • ichki sekretiya bezlari kasalliklari va ularni turini; • gormonlar yetishmovchiligi yoki giperfunsiyasida organizmdagi o'zgarishlarni; • qandli diabet belgilari, turlari, kechishi, asoratlarini; • qondagi qand miqdorini aniqlashni ahamiyatini; • gipotireoz, gipertireoz, diffuz toksik buqoq kasalliklarini erta aniqlashda funksional diagnostikani o'rnini; • yuqori samarali UT diagnostika usullarini qo'llash, radioizotop diagnostika usullari haqida tushunchalarni; • gipofiz bezining gormonal faoliyatini o'zgarishlarining sabablari, belgilari va asoratlarini; • bosh miya to'qimalari kasalliklarini aniqlashda MRT,KT, MSKT,UTT usullarini qo'llashning ahamiyatini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• qondagi qand miqdorini aniqlashni; • glyukometr bilan ishlash va natijalarni baholashni; • qalqonsimon bez kasalliklarida funksional diagnostika usullariga bemorlarni tayyorlashni; • yuqori samarali UT, radioizotop diagnostika usullariga bemorlarni tayyorlashni; • gipofiz bezining gormonal faoliyatini diagnostik usullariga bemorlarni va apparatlarni tayyorlashni; • bosh miyani rentgenografiyasini o'tkazish uchun bemorni tayyorlashni; • tekshiruvlar vaqtida bemorlarni kuzatish, shifokorga yordam berishni; • tekshiruvlar vaqtida nohush holatlar yuzaga kelganda shoshilinch yordam berishni; • bosh miyani MRT,KT, MSKT,UTT tekshiruvlariga bemorlarni tayyorlashni.

2.7. Modul. Markaziy va periferik nerv tizimi funksional tekshiruvlari, ularga patsientlar va apparatlarni tayyorlash.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	12 kredit
--	------------------

O'quv moduli mazmuni:	Markaziy va periferik nerv sistemasining anatomo-fiziologik hususiyatlari. Bosh va orqa miyaning anatomiyasi va funksiyalari. Miyada qon aylanishning buzilishi turlari. Markaziy nerv sistemasi kasalliklarini aniqlashda funksional diagnostika usullarining ahamiyati, hamshiraning vazifalari. Bosh miya va markaziy nerv sistemasi faoliyatini tekshirish usullariga bemorlar va apparatlarni tayyorlash. Elektroensefalografiyani biofizik asoslari. Apparatni tuzilishi, tashkiliy qismlari. Bosh miya va markaziy nerv sistemasi faoliyatini baholashda ultratovush usullarini qo'llash. Dopplerografiya usulini qo'llash qoidalari va ko'rsatmalar. Kompyuter tomografiya tekshiruv uchun ko'rsatma va moneliklar. Ishlash qoidalari. Apparatni va bemorlarni tekshiruvga tayyorlash. MRT, MRT tekshiruviga mutloq va nisbiy mon'eliklar. Apparatning asosiy tashkiliy qismlari, ishlash mexanizmi. MNS kasalliklari va ularning asoratlari, kasalliklarni oldini olish choralari.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Markaziy va periferik nerv sistemasining tuzilishini; • bosh va orqa miyaning anatomiya va fiziologiyasini; • miyada qon aylanishini buzilishini turlarini; • markaziy nerv sistemasi kasalliklarini aniqlashda funksional diagnostika usullarining ahamiyatini; • funksional diagnostika usullarini o'tkazishda hamshiraning vazifalarini; • elektroensefalografiyani biofizik asoslarini; • apparatni tuzilishi, tashkiliy qismlarini; • bosh miya va markaziy nerv sistemasi faoliyatini baholashda ultratovush usullarini; • Dopplerografiya usulini qo'llash qoidalari va ko'rsatmalarini; • kompyuter tomografiya tekshiruv uchun ko'rsatma va moneliklarni; • MRT tekshiruviga mutloq va nisbiy moneliklarni; • MRT apparatining asosiy tashkiliy qismlari, ishlash mexanizmini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• Bosh miya va markaziy nerv sistemasi faoliyatini tekshirish usullariga bemorlar va apparatlarni tayyorlashni; • elektroensefalografiya tekshiruvini o'tkazish uchun elektrodni bemorning bosh qismiga joylashtirishni;

	• EEG ni registratsiya qilishni; • Dopplerografiya • kompyuter tomografiya • MRT • tekshiruvlar vaqtida bemorlarni kuzatish, shifokorga yordam berishni; • tekshiruvlar vaqtida nohush holatlar yuzaga kelganda shoshilinch yordam berishni.
--	---

2.8. Modul. Bolalar va o'smirlarda funksional tekshiruv usullarining o'ziga xos xususiyatlari.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Bolalar organizmning anatomiyasi va fiziologiyasi. Bola organizmini rivojlanishini xususiyatlari, ichki a'zolarini tuzilishi va funksiyalari. Bolalar va o'smirlarda qo'llaniladigan zamonaviy klinik va funksional tekshiruv usullari. Bolalarni tekshiruvlarga tayyorlash. Bola yoshiga bog'liq ravishda tekshiruvlarga tayyorlash. Bolaga psixologik jihatdan yondoshuv. Bolalarda qo'llaniladigan apparatlarni tuzilishi, ishlatish qoidalari va tartibi. Bolalar va o'smirlarda funksional tekshiruv usullarining o'ziga xos xususiyatlari. Funksional diagnostika tekshiruvlarga ko'rsatma va moneliklar. Apparatlarni parvarishlash va tekshiruvlarga tayyorlash.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	• Bolalar organizmning anatomiyasi va fiziologiyasi xususiyatlarini; • bola organizmini rivojlanishini xususiyatlari, ichki a'zolarini tuzilishi va funksiyalarini; • bolalar va o'smirlarda qo'llaniladigan zamonaviy klinik va funksional tekshiruv usullarini; • bolalarni tekshiruvlarga tayyorlash xususiyatlarini; • bola yoshiga bog'liq ravishda tekshiruvlarga tayyorlashni; • bolaga psixologik jihatdan yondoshuv tamoyillarini; • bolalarda qo'llaniladigan apparatlarni tuzilishi, ishlatish qoidalari va tartibini; • bolalar va o'smirlarda funksional tekshiruv usullarining o'ziga xos xususiyatlarini; • funksional diagnostika tekshiruvlarga ko'rsatma va

	moneliklarni;
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• bolalar va o'smirlarni zamonaviy klinik va funksional tekshiruv usullariga tayyorlashni; • bolalarda qo'llaniladigan apparatlarni ishlatishni; • asbob-anjomlarni tekshiruvlarga tayyorlashni; • tekshiruvlar vaqtida vrachga yordam berishni; • tekshiruvlar vaqtida bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashni; • tekshiruvlar vaqtida bemorlarni kuzatish, shifokorga yordam berishni; • tekshiruvlar vaqtida nohush holatlar yuzaga kelganda shoshilinch yordam berishni; • asboblarni va apparatlar bilan ishlaganda texnika qoidalariga amal qilishni; • apparatlarni parvarishlash va tekshiruvlarga tayyorlashni.

2.9. Modul: Favqulodda vaziyatlar va hayot uchun xavfli holatlarda birinchi yordam ko'rsatish.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	6 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Favqulodda vaziyatlar, halokatlar haqida asosiy tushunchalar. Favqulodda vaziyatlar tasnifi, uning turlari, kelib chiqish sabablari, manbalari. Tibbiy evakuatsiya bosqichlari. Favqulodda vaziyatlarda o'rta tibbiyot xodimining vazifalari. Jabrlanuvchilarni saralash tartibi. Tibbiy saralash (traj usuli) va evakuatsiya qilish. Jabrlanuvchini ahvolini baholash, asosiy hayotiy ko'rsatkichlarni aniqlash. Bemor uchun zarur vaziyatni yaratish. Ommaviy talofat o'chog'ida birinchi yordam ko'rsatish. O'tkir yurak qon – tomir yetishmovchiligida yurak- o'pka reanimatsiyasini “SAV” ketma-ketligida o'tkazish algortmi.
O'quv moduli yakunida tinglovi bilishi lozim:	• Favqulodda vaziyatlar va halokatlarning asosiy turlarini; • favqulodda vaziyatlar tasnifi, kelib chiqish sabablari, manbalarini; • tibbiy evakuatsiya bosqichlarini; • jarohatlanganlarni tibbiy saralash tartibini; • favqulotda vaziyatlarda o'rta tibbiyot xodimining vazifalarini; • evakuatsiya bosqichlarida tibbiy yordam turlarini; • ommaviy talofat o'chog'ida birinchi yordam

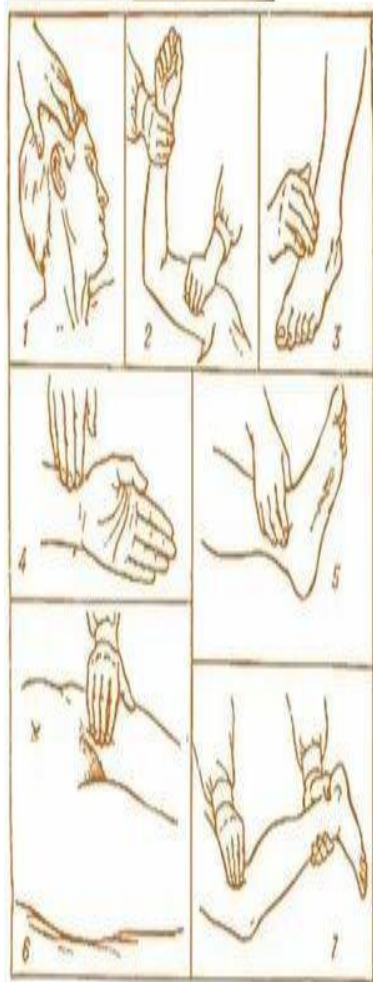
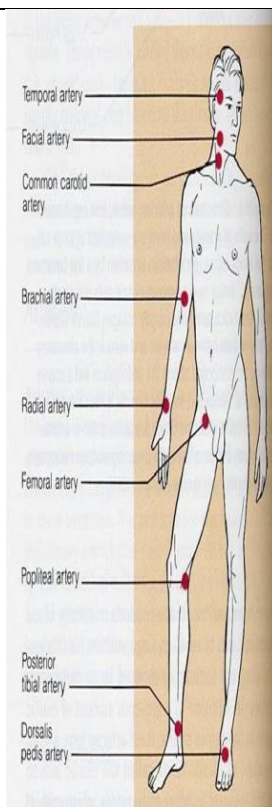
	ko'rsatishni; • o'tkir yurak qon – tomir yetishmovchiligida yurak-o'pka reanimatsiyasini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	• Favqulotda vaziyatlarda shikastlanish turiga qarab jabrlanganlarni tibbiy saralashni; • texnogen, tabiiy, ekologik tushdagi favqulotda vaziyatlarda birinchi yordam ko'rsatishni; • jabrlanganlarni evakuatsiya qilishni; • transport avariylarida yordam ko'rsatishni; • jarohatlarda ,suyak sinishida va Krash sindromida birinchi yordam ko'rsatishni; • o'tkir qon ketishlarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatishni; • elektr toki bilan shikastlanishda birinchi yordam ko'rsatishni; • o'tkir zaharlanishlarda birinchi yordam ko'rsatishni; • sovuq urishi va issiqlik urishida birinchi yordam ko'rsatishni; • cho'kishda birinchi yordam ko'rsatishni; • bo'g'ilishda birinchi yordam ko'rsatishni; • hasharotlar chaqishi va hayvonlar tishlaganda tez tibbiy yordam ko'rsatishni; • o'tkir yurak qon – tomir yetishmovchiligida yurak-o'pka reanimatsiyasini asosiy tadbirlarning "SAV" ketma-ketligini bajarishni.
Adabiyotlar:	1.D.Turaqulov,L.X.Musajonova."Shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatishda xamshiralik ishi"O'quv qo'llanma.A.Navoi nashriyot.2019 yil. 2. Y.Allayorov Y.Tojiboev "Favqulotda vaziyatlarda tez tibbiy yordam asoslari."2017 y.Toshkent. 3.Elektron ta'lim resurslari: 1. Free online First Aid, CPR & AED kurslari • FirstAidForFree.com — asosiy birinchi yordam, CPR (CPR), AED (avtomatik tashqi defibrillyator) va boshqa ko'plab mavzularni o'z ichiga olgan bepul onlayn kurslar. 2. First Aid Online Classes — American Red Cross • American Red Cross (Amerika Qizil Xoch) tomonidan taklif etilgan onlayn birinchi yordam kurslari. Interaktiv modul orqali CPR, yaralanishlarni boshqarish va boshqa birinchi

	yordam ko'nikmalari. 2. CPR, AED va First Aid kursi — Alison Free Course: CPR, AED and First Aid Alison platformasidagi bepul kurs. Bu kursda CPR, AED ishlatish va favqulodda vaziyatlarda tez yordam asoslarini mustaqil o'rganish mumkin.
--	--

3.2.2 Simulyatsion kurs (tibbiy trening) mazmuni

№	Bajariladi gan ishlar mazmuni	Eskizlar, chizmalar rasmlar,	Kerakli bo'lgan jixozlar.	Bajarilish tartibi
1	Qo'llarni yuvish	HANDS WASHING MEDICAL INSTRUCTION VectorStock VectorStock.com/6372085 	suyuk sovun, bir martalik qog'oz salfetka.	Ho'llash va sovunlash: Qo'llarni toza suv bilan ho'llang va yetarli miqdorda sovun surting. Kaftlarni ishqalash: Kaftlarni bir-biriga qaratib, aylanma harakatlar bilan ishqalang. Barmoqlar orasini tozalash: O'ng kaftni chap qo'l orqasiga qo'yib, barmoqlarni bir-birining orasiga kiringazing va ishqalang. So'ngra qo'llarni almashtiring. Barmoqlarni qulflash: Barmoqlarni bir-biriga ilashtirib (qulflab), barmoqlar orqa yuzasini qarama-qarshi kaft bilan ishqalang. Bosh barmoqlarni yuvish: Chap qo'l bosh barmog'ini o'ng kaft bilan qisib ushlab,

				aylanma harakatlar bilan tozalang. Keyin o'ng bosh barmoqni ham shunday yuving. Tirnoqlar va barmoq uchlari: O'ng qo'l barmoq uchlarini chap kaftga qo'yib, aylanma harakatlar bilan ishqalang. Bu tirnoq ostidagi mikroblarni ketkazadi. Keyin qo'llarni almashtiring.
2.	Radial pulsni aniqlash. Bemorni qulay xolatda o'tkazish yoki yotqizish.	 	Suyuq sovun, bir martalik qog'oz salfetka. Sekundomer, harorat varaqasi, ruchka. Qizil ruchka.	Radial pulsni aniqlash. 1.Qo'llar yuviladi va quritiladi. 2.Bemorga muolaja maqsadi tushuntiriladi 3.Bemor qulay xolatda o'tkaziladi yoki yotqi ziladi. 4.Bemorning qo'li bo'sh egilgan holatda bo'lishi kerak. 5.Radial pulsni aniq lashda tekshiruvchi bilakning ichki yuzasi, 1/3 pastki qismi, 1 – barmoq asosi bo'ylab bilak arteriyasi tomi rini shunday ushlashi kerakki II, III, IV barmoqlari tomir ustida bo'lishi kerak. 6.Pulsni tekshirayot gan vaqtda tekshiruv chi IV barmog'i bemor ning I - barmog'i ro'parasida bo'lishi kerak.

7. Pulsasiya qilayotgan arteriyani uchchala barmoq bilan paypaslab, asta bilak suyagining ichki tomoniga bosiladi 8. Pulsni aniqlayotganda uni maromiga, to'liqligiga

ESLATMA: ahamiyat beriladi. 9. Bilak arteriyasida pulsni sanash mumkin bo'lmaganda uyqu va chakka sanaladi. 10. sohalarida Natijasi harorat varaqasiga qizil ruchka belgilanadi.

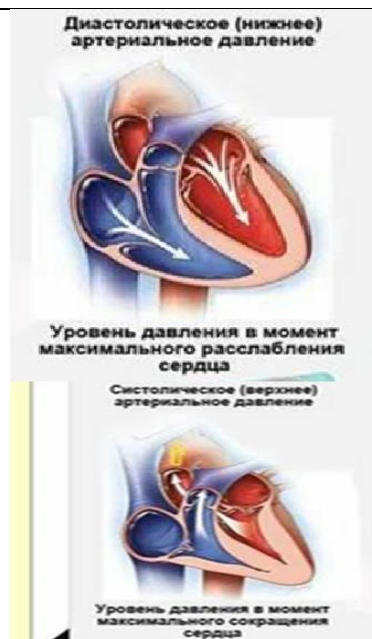
ESLATMA: 1. Puls urishini bun dan tashqari quyi dagi sohalarda aniqlash mumkin: a) Karotid puls — uyqu arteriyasida, ya'ni kekirdakning yon tomonidagi anatomik chuqurchada aniqlanib, kattalarda o'pka — yurak reani matsiyasini o'tkaz ganda foydalaniladi. b)

Braxial puls - elka arteriyasida, ya'ni tirsak chuqurchasi markazining kichik barmoq aniqlanadi, tomonida asosan

arterial qon bosimini o'lchashda foydalani ladi. v) Femoral puls – son arteriyasida, ya'ni to s suyagining yuqori oldingi qismi va chov birlashmasi o'rtasida aniqlanadi, asosan oyoqlarning qon bilan ta'minlanishi yoki o'pka – yurak reanimasiyasi o'tkazilganda ko'krak qafasining kompressiyalarini baholashda foydalaniladi. g) Pedal puls – oyoq kaftining dorzal yuzasida va to'piqning ichki (medial) o'simtasini orqa pastroq qismida aniqlanadi, asosan oyoqlarning qon bilan ta'minlanishini baholashda foydalaniladi d) Apikal puls – yurak cho'qqisi turtkisida, ya'ni chap o'mrov o'rta chizig'i bo'ylab, 4 – 5 qovurg'alararo sohada stetoskop yordamida eshitiladi. e) Apikal va radial pulsni aniqlash orqali puls defisitini (tanqisligi) aniqlash:

3	Arterial bosim (a.b.)ni o'lchash.	Tonometr, fonendoskop 	Arterial bosim (a.b.)ni o'lchash. 1. Qo'llar yuviladi va quritiladi. 2. Bemorga muolaja maqsadi tushuntiriladi 3. Arterial bosimni o'lchash uchun bemor qulay o'tkaziladi yoki yotqiziladi. Bemorning o'ng yoki chap bilagini yelkasigacha yalang'ochlanadi. 5. Bemor qo'li krovat ga yoki stulga kafti bilan yuqoriga qaratib qo'yiladi 6. Tonometr vintelini burab manjetini havo si chiqariladi. 7. Bemorni tirsagidan 2-3 sm yuqoriga manjetni 2 barmoq sig'adigan qilib o'rab olinadi. 8. Bemorning tirsak bo'g'imida yelka arte riyasi tomir urishini 2,3,4 barmoqlar yorda mida topiladi. 9. Tomir urgan joyga fonendoskop membra nasini qo'yiladi, eshituv nayi quloqqa ulanadi. 10. Vintelni berkitib rezina ballon yordamida manjetkaga havo yuboriladi. 11. Vintelni ochib,
---	--	---	--

havo asta-sekin chiqariladi.

12. Havo chiqish vaqtida fonendoskopda tomir urishi eshitiladi. Bu sistolik bosim

ko'rsatgichidir.

13. Havo chiqishi davomida tovushlar eshitilmay qoladi. Bu diastolik bosim

ko'rsatgichini bildiradi.

14. Tovushlarning eshitilgan va

eshitilmagan joylardagi

natijani monometrdan

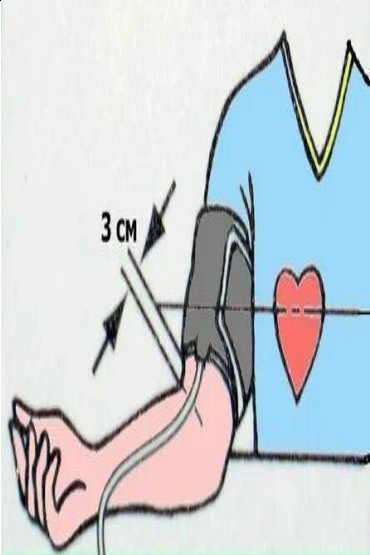
yozib olinadi.

15. Vintelni to'liq ochib, manjetkani ichidagi xavo to'liq chiqariladi.

16. Manjetka bemor bilagidan olinadi.

17. Natija xarorat varaqasiga belgilanadi.

ESLATMA: Normada sistolik bosim kattalarda 100-130 mm.simob ustuniga, diastolik bosim 60-90mm. simob ustuniga teng bo'ladi.

		 Правильное положение манжеты тонометра на плече: на 2-3 см выше локтевого сустава, на уровне сердца		
4	Nafas olish sonini sanash	HANDS WASHING MEDICAL INSTRUCTION VectorStock VectorStock.com/6372085 	Sekundomer-1 ta, lotok – 1ta, gemodi namika varaqlari-1 ta suyuq sovun -1 ml, qog‘oz sochiq-20sm, steril qo‘lqop -1 juft, 70% li etil spirti – 5 ml, paxta sharcha-10 gr, 0,5% gipoxlorid natriy eritmasi -500 ml	1. Qo‘llar yuviladi va quritiladi. 2. Bemor bilan ishonchli munosabat o‘rnatiladi. 3. Muolaja mohiyati va ketma-ketligi tushuntiriladi. 4. Bemordan muolajaga roziligi olinadi. 5. Kerakli jihozlar tayyorlanadi. 6. Hamshira qo‘llari yuviladi va quritiladi. 7. Nafasni sanash uchun bemor karovatga o‘tirgan yoki yotgan bo‘lishi kerak. 8. Bemor oldida joylashib o‘tiriladi va bemorni chalg‘itish uchun uning qo‘lini pulsni aniqlash maqsadida ushlagandek ushlanadi. 9. Hamshira qo‘lini

bemorning bilagidan ushlab, agar ko'krak tipidagi nafasni aniqlash kerak bo'lsa bemorning ko'krak sohasiga, qorin tipini aniqlashda epigastral sohasiga pulsni aniqlash maqsadida qo'ygandek qo'yadi.

10.Nafas olish sekundomerdan foydalangan holda sanaladi.

11.Nafas olish sanalganda uning maromini, sonini, chuqurligini va tipini baholanadi.

12.Nafas harakatlari 1 daqiqa davomida sanaladi.

5	Hushdan ketganda birinchi yordam ko'rsatish.	HANDS WASHING MEDICAL INSTRUCTION VectorStock VectorStock.com/6372085 Побрызгать лицо холодной водой, дать понюхать ватку с нашатырным спиртом	Yostiq yoki katlanadigan adyol ,Nam sochiq yoki salqin suv, Nashatir spirti (ammiak) ,Paxta ,Bir martalik qo'ldoplar ,Qaychi yoki tugmani ochish uchun vosita ,O'ralgan qulay mato (matrascha yoki polietilen) , Zaruratda yonboshlatis h uchun orqa yostiq (kichik) , Og'ir holatlar uchun telefon yoki aloqa vositasi	1. Avvalo xavfsizlikni ta'minlang: O'zingiz va jabrlanuvchi uchun xavfsiz joyda ekaningizga ishonch hosil qiling (masalan, yo'l o'rtasida bo'lsa, uni chetga olib chiqing 2.BIRINCHI YORDAM QADAMLARI: Jabrlanuvchini tekshiring Odamga ohang bilan murojaat qiling : "Yaxshimisiz?", "Meni eshityapsizmi?" Javob bermasa, yengil silkitib ko'ring. 3. Burun tagiga paxtaga shimdirilgan nashatir spirti tutqazish mumkin – bu odamning o'ziga kelishiga yordam beradi. Ammo nashatirli paxtani burunga tiqmaslik, uni ichkariga quyib yubormaslik va hushsiz holatda odamni ichimlik bilan sug'ormaslik kerak – bu xatoliklar odamga zarar yetkazishi mumkin. 4. Nafas olishni va yurak urishini
---	---	--	--	---

tekshiring.

Nafas chiqishini og‘iz yoki burundan eshiting yuzingiz bilan sezishga harakat qiling.

5. Ko‘krakning ko‘tarilishini kuzating. Nafas va urishni aniqlash 10 soniyadan oshmasligi kerak.

6. Agar nafas olmasa yoki yurak urishi to‘xtagan bo‘lsa: Zudlik bilan tez yordam chaqiring (103). Yurak urishini sun‘iy yo‘l bilan tiklash (KPR) boshlang: Ko‘krakning markaziga ikki qo‘lni qo‘yib, har bir bosish 5–6 sm chuqurlikda va daqiqasiga ~100–120 marta bo‘lishi kerak.

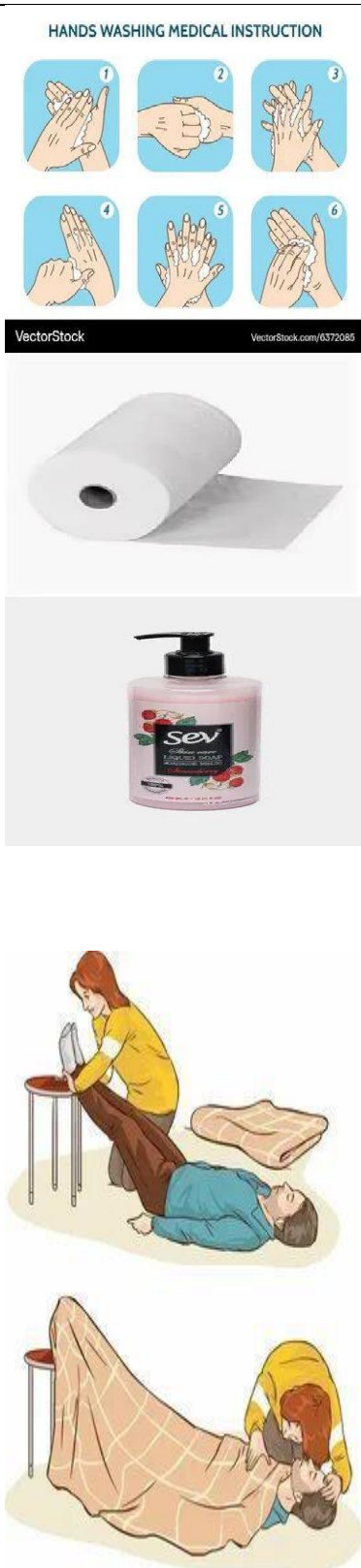
7. Agar nafas olayotgan bo‘lsa, ammo hushsiz bo‘lsa: Uni yonbosh holatga o‘tkazing (stabil yon holat): Nafas yo‘llari ochiq bo‘lishi uchun tilni orqaga tushib qolishining oldini oladi. Nafasini va holatini doimiy kuzatib boring. Kiyimlarini bo‘shating Yoqa, belbog‘, sutyen

				yoki boshqa qisuvchi kiyimlarni yeching.
6	Antropometriya o'tkazish	Ulchov tasmasi 	santimetrli o'lchov tasmasi; ruchka; suyuq sovun	Mijozdan issiq yoki qalin kiyimlarini yechishini iltimos qiling; O'lchashni yupqa kiyim ustidan amalga oshiring; Mijozdan o'lchash tasmagini gavda atrofidan (pastki qovurg'a va tos suyagining yuqori nuqtasi orasida joylashgan markaziy nuqtada) o'tkazishni iltimos qiling; O'lchash tasmasi bir xil sathda turganligiga ishonch hosil qiling; Mijozdan gavdasining og'irligini bir tekisda taqsimlagan holda, oyoqlarini birga qo'yishini iltimos qiling; Qo'llarini bo'shashgan holatda tutishi; Me'yoriy nafas olib so'ngra nafas chiqarishini iltimos qiling; Bel aylanasi uzunligini o'lchang; O'lchash tasmasi qattiq siqmagan holda, teriga yopishib turishi lozim

				(rasmlarga qarang). Mijozdan santimetrli tasmani qaytarab oling; Qo'llarni sovun bilan yuving. Me'yorida bel aylanasi erkaklarda 100 sm , ayollarda 90 sm bo'lishi kerak
7	Tana haroratini o'lchash.		tibbiy termometr, sochiq, harorat daftari, zararsizlantiruvchi eritma solingan idish (1% li xloramin eritmasi)	Qo'l yuviladi va quritiladi. Bemorga muolaja haqida ma'lumot beriladi. Bemor qulay vaziyatda yotqiziladi. Termometr olinadi va simob ustuni silkitib tushiriladi. Termometr qo'yiladigan soha ko'zdan kechiriladi va sochiq bilan quruq qilib artiladi. Termometr teri burmasiga qo'yiladi. Bunda termometrdagi simob rezervuari badanga tegib turishi kerak. 10 daqiqadan so'ng termometr olinadi. Termometrdagi ko'rsatgich aniqlanadi. Termometr ko'rsatgichi harorat daftariga qayt qilinadi. Termometr simob ustuni pastga tushguncha silkitiladi.

				Termometr zararsizlantiriladi. Harorat varaqasiga qayd qilinadi. Termometrni zararsizlantirish: termometr zararsizlantiruvchi eritmalaridan biriga solib qo'yiladi (2% li xloramin eritmasiga 30 daqiqaga, 3% perikis vodorodli eritmasiga 80 daqiqaga, 0,5% li dizoksan eritmasiga 20 daqiqaga) oqar suvda chayiladi va quruq qilib artiladi. Termometr quruq joyda, tagiga paxta solingan idishda saqlanadi.
--	--	--	--	---

Kollapsda
birinchi
yordam.

Yostiq yoki
katlanadigan
adyol ,Nam
sochiq yoki
salqin suv,
Nashatir
spirti
(ammiak)
,Paxta , bir
martalik
qo‘lqoplar
,Qaychi yoki
tugmani
ochish uchun
vosita
,O‘ralgan qulay
mato
(matrascha yoki
polietilen) ,
Zaruratda
yonboshlatis h
uchun orqa
yostiq (kichik) ,
Og‘ir holatlar
uchun telefon
yoki aloqa
vositasi

1. Holatni baholash
va yordam chaqirish
Jabrlanuvchining
holatini tezda
baholang: hushida
yoki yo‘qmi, nafas
olyaptimi.
Tez yordam 103
chaqiring.
2. Jabrlanuvchini yotqi
zing, iloji bo‘lsa
beliga orqa bilan, tekis
joyga. Oyoqlarini
biroz ko‘tarib
qo‘ying – bu miya va
yurakka qon oqimini
yaxshilaydi.
3. Agar voqea yopiq
joyda bo‘lsa,
derazani oching,
shamollatish
yarating. Kiyimlarnin
g yoqasini,
belbog‘ini,
tugmalarini yeching,
siqib turgan
qismlarni bo‘shating.
4. Boshni yon
tomon ga buring, bu
tilning orqaga
tushib nafas
yo‘llarini to‘sib
qo‘y masligi uchun
zarur. Agar qayt
qilish ehtimoli
bo‘lsa, yonbosh
yotqizing.
5. Terisi sovuq,
oqarib ketgan bo‘lsa
– tanani iliqlashtirish
chorala rini ko‘ring.
Sovuq ter chiqishi –
bu qon
aylanishining

			buzilganidan darak beradi. Nashatir spirtiga shimdirilgan paxtani burun tagiga olib boring (1–2 soniyaga). Agar nashatir bo‘lmasa, odekolon bilan artish mumkin. 7. Og‘ir holatlarda nafas va yurakni tekshirish Nafas yoki yurak urishi yo‘q bo‘lsa: Sun‘iy nafas (masalan, “og‘izdan og‘izga”) Yurakni bilvosita massaji (ko‘krakni 100–120 marta daqiqasiga bosish) 8. Agar bemor hushiga kelsa: Sokin yotishini ta‘minlang. Suyuqlik bering (masalan, iliq shirin choy), agar qusmayotgan bo‘lsa Avval ichib yurgan dori vositalarini o‘zi istasa, faqat o‘zi qabul qilgan dorilarni bering
--	--	---	--

9

Yurakni
bilvosita
massaj qilish
texnikasi.

Sun'iy nafas
berish uchun
niqob yoki
plyonka,
avtomatlashti
rilgan tashqi
defibrillyator,
gigiyenik
qo'lqoplar,se
kundomer,
yassi va qattiq
sirt, antiseptik
vositalar.

1. Bemor
holatini
tayyorlash:
Bemor qattiq va tekis
sirt ustiga yotqiziladi.
Ko'krak va qorin
qismini siqib turgan
kiyimlardan butunlay
ozod qilinadi.
2. Qutqaruvchi
bemorning
chap tomonida
joylashadi.
Chap qo'l kafti
ko'krak suyagining
pastki uchdan bir
qismiga, ya'ni
hanjarsimono'simtada
n 2–3 smyuqoriga
vertika
l holatda qo'yiladi.
3 Qo'llarning
joylashuvi: O'ng qo'l
chap qo'lning ustiga
qo'yiladi.
Bunda bilaklar tekis,
kaftlar yumshoq
bukilgan, barmoqlar
esa na chap kaftga, na
bemorning ko'kragiga
tegmasligi kerak.
4. Ikkala qo'l to'g'ri
va bukilmagan
holatda bo'lishi kerak.
Qutqaruvchi o'z
vaznidan foydalangan
holda ko'krak
suyagini umurtqa
tomon 4–5 sm bosadi.
Har bir bosish
taxminan 0.5 soniya
davom etadi, urishsiz,
tiniq ritmda
bajariladi. Tezlik:

daqiqasiga 60–80 marta.

5. Yurak massaji + sun'iy nafas:

Yurak massaji sun'iy nafas bilan birga olib boriladi.

Qutqaruvchilar sonidan qat'i nazar, nafas va bosish nisbati 2:15 bo'lishi kerak (2 marta nafas, 15 marta ko'krak bosilishi)

6 Yurak massajining samaradorlik belgilari:

a) Massaj vaqtida bo'yin arteriyasida puls sezilishi

Ko'z qorachig'ining torayishi, yorug'likka reaksiya paydo bo'lishi

c) Teri rangi pushti rangga kirishi

d) O'z-o'zidan nafas olish va hushning tiklanishi

10

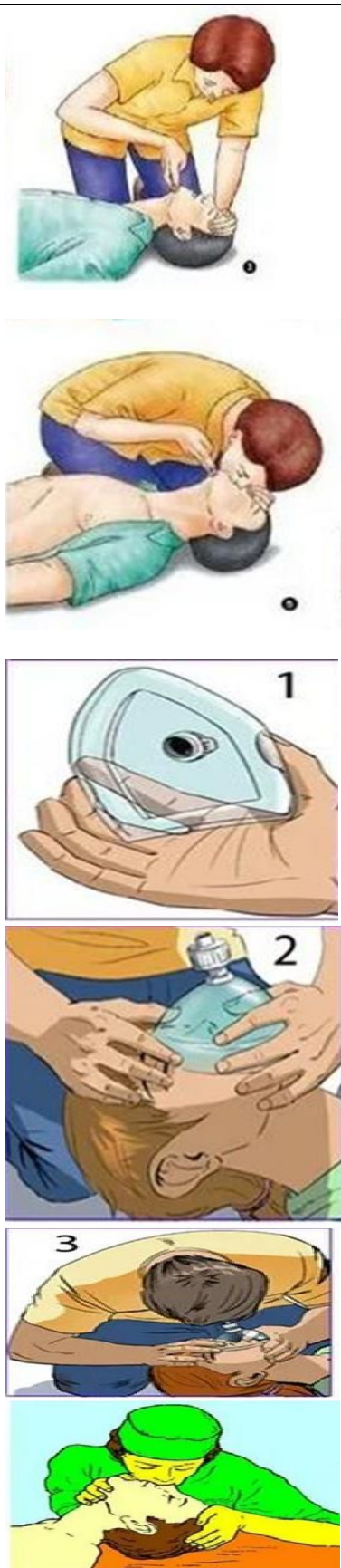
O'pka sun'iy
ventilyatsiy
asini
o'tkazish

4 qavat qilib
buklangan
steril
salfetkalar,
og'iz-halqum
naychasi
(havo yo'li),
AMBU
qopchasi bilan
birga yuz
niqobi.

1. Nafas yo'llarini
ochish: Bemorni
qattiq va tekis yuzaga
yotqiziladi, boshi yon
tomonga buriladi.
Ko'rsatkich barmoq
steril salfetka yoki
ro'molcha bilan o'ral
gan holda, bemorning
og'zi va halqumi
begona narsalardan
tozalanadi.

2. "Og'izdan og'izga"
usulida sun'iy nafas
berish: Yordam ko'rsa
tuvchi bemor yoniga
joylashadi. Bir qo'l
ostidan bemor ning
bo'ynini ushlab, ikkin
chi qo'l bilan pesho
nasini bosadi va
boshini maksimal
orqa ga egadi.
Ikki barmoq bilan
burunni bekitadi,
ikkin chi qo'li bilan
og'izni biroz ochadi.
Og'iz orqali mahkam
yopib , kuchli va tez
nafas (0.8–1.0litr)
yuboradi. Bemor
passiv ravishda nafas
chiqaradi
Sanitar-gigiyena
uchun nafas berishda
steril salfetka yoki
bintdan foydalaniladi,
ammo qalinmato
qo'llanilmaydi.
Kattalarda nafas
chastotasi: daqiqasiga
14–16 marta.
To'g'ri bajarilayotga
nini ko'krak qafasi

ning harakati bilan aniqlanadi: nafas olayotganda ko'tarilishi, chiqarayotganda tushishi.

3 Og'izdan burunga" usulida sun'iy nafas berish: Pastki jag' shikastlanganda yoki og'iz ochilmasa qo'llaniladi. Bosh orqaga egiladi, bir qo'l peshonada, ikkinchisi bilan pastki jag' yuqo riga ko'tariladi va og'iz yopiladi. Burun ni lablari bilan qamrab, nafas yuboriladi.

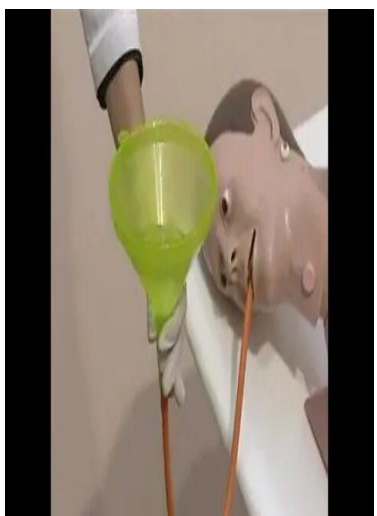
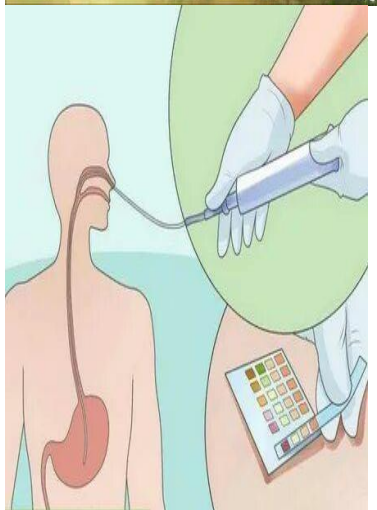
4. AMBU moslamasi bilan sun'iy nafas: Niqob bemorning yuziga qo'yiladi, og'iz va burunni to'liq yopadi.

Niqobning yuqori (burun qismi) qismi bosh barmoq bilan,

pastki qismi esa III, IV va V barmoqlar yordamida jag'ni yuqoriga ko'tarib mahkamlanadi. II barmoq niqobning pastki qismini mahkam ushlab turadi. Bosh orqaga egilgan holatda bo'lishi lozim. Bo'sh qo'l bilan Ambu xaltachasi ritmik tarzda siqiladi — nafas yuboriladi.

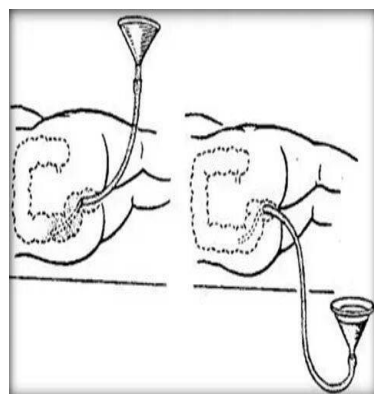
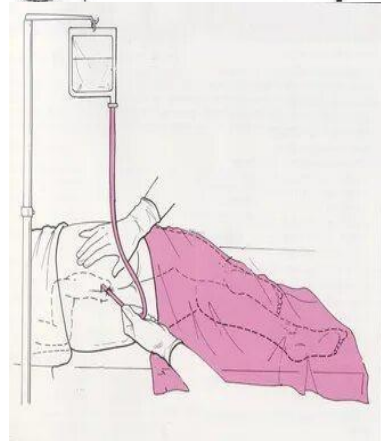
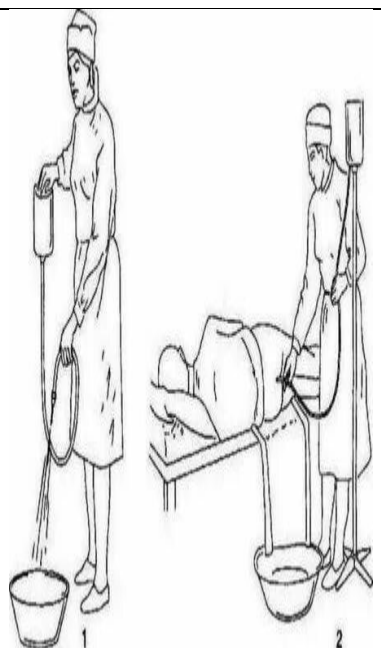
				Nafas chiqishi maxsus klapan orqali atmosferaga chiqadi 5. Sun'iy nafas yurak massaji bilan birga qo'llanganda: Tavsiya etilgan nisbat: 2 ta sun'iy nafas : 15 ta yurak siqilishi (2:15). Sun'iy nafas berish vaqtida yurak massaji to'xtatiladi, ammo bu tanaffus 3 soniyadan oshmasligi lozim
11	Pulsoksimetr ,		pulsoksimetr, ruchka, stul yoki kushetka (mijoz uchun).	Tibbiyot xodim quyidagi qadamlarni bajarishi lozim: Qo'llarni sovun bilan yuving; Pulsoksimetriyani o'tkazishdan oldin tekshirilayotgan barmoqning terisi toza ekanligiga va tirnoq ustida lak yo'qligiga ishonch hosil qiling; Pulsoksimetrini yoqing; Pulsoksimetrini mijozning barmog'iga qo'ying; Bir necha soniya kuting; Pulsoksimetr aniq signalini olganida, ekranda yurak urushi va saturatsiya aks etadi;

12	Oshqozonni yuvish ketma ketligi.	HANDS WASHING MEDICAL INSTRUCTION VectorStock VectorStock.com/6372098 Оборудование для экстренного промывания желудка довольно простое, однако необходимо помнить, что трубка, ведущая в желудок, должна быть стерильной.	Steril, yo‘gon me‘da zondi, voronka, 1 chelak yuvish uchun eritma (4,2% li natriy gidrokarbonat eritmasi, suv), 1 litrli ko‘zacha, klyonkali fartuk, klyonka, suv solish uchun tog‘ora, sochiq, “Janye” shpritsi, qo‘lqop.	1 .Bemorga muolaja maqsadi tushuntiriladi; 2. Qo‘l yuviladi va quritiladi; 3. Fartuk va qo‘lqop kiyiladi; 4. Bemordan ko‘ylak tugmachalarini yechish so‘raladi; 5. Bemor to‘g‘ri o‘tqaziladi: stulga suyangan holda boshi oldinga engashgan, oyoqlari bir oz ochilgan holda o‘tqaziladi; 6. Bemorning bo‘yin va ko‘kragiga klyonka fartuk tutiladi; 7. Pinset yordamida steril, nam zond olinadi. O‘ng qo‘l bilan yopiq uchidan 10-15 sm oraliqda ushlanadi, chap qo‘l bilan ikkinchi uchi ushlanadi; 8. Me‘daga qancha santimetrda zond kiritilishi aniqlanadi; 9. Bemordan og‘iz ochish va burun orqali chuqur nafas olish so‘raladi. Zondning yopiq uchi til ustiga qo‘yiladi; 10. Bemordan yutinishi so‘raladi. Har bir yutinganda
----	----------------------------------	---	---	---

zond asta-sekin yuboriladi. Zond belgilangan qismigacha kiritiladi;
 11. Zondning ikkinchi uchiga voronka kiygiziladi;
 12. O'rnatilgan voronka bemorning tizzasigacha tushuriladi va yuvush uchun tayyorlangan eritma bilan to'ldiriladi;
 13. Eritma solingan voronka asta-sekinlik bilan ko'tariladi.
 14. Voronka yana asta-sekin tizzagacha tushiriladi va ichidagi suyuqlik tog'oraga tushuriladi;
 15. Muolaja me'dadan toza suv tushguncha 15 -16 marta qaytariladi;
 16. Salfetka bilan zond uchi o'raladi;
 17. Asta-sekinlik bilan zond me'dadan chiqariladi va salfetka bilan artiladi;
 18. Bemor oldidan klyonka olinadi va ishlatilgan asboblarni zararsizlantiriladi;
 Qo'lqop va fartuk yechiladi va zararsizlantiriladi;
 20. Me'da yuvilgandan so'ng bemor ahvoli

				kuzatiladi.
13.	Sifonli huqna o'tkazish ketma ketligi.	HANDS WASHING MEDICAL INSTRUCTION VectorStock VectorStock.com/6372085 	Suyuq sovun, bir martalik qog'oz salfetka, vazelin, bir martalik qo'lqop, kleyonka fartuk. Steril yo'g'on naycha, lotok, kleyonka, katta taglik, shpatel. Hajmi 1 litrli voronka, 10- 12 litr qaynatilgan, harorati 37C li suv solingan idish, 1litr hajmdagi krujka. Voronka, yuvindi suvlar uchun idish. 0,5% gipoxlorid natriy eritmasi	1 .Bemorga muolaja maqsadi tushuntiriladi; . Qo'l yuviladi va quritiladi; . Fartuk va qo'lqop kiyiladi; . Bemordan ko'ylak tugmachalarini yechish so'raladi; . Bemor to'g'ri o'tqaziladi: stulga suyangan holda boshi oldinga engashgan, oyoqlari bir oz ochilgan holda o'tqaziladi; 6.Bemorning bo'yin va ko'kragiga klyonka fartuk tutiladi; 7.Pinset yordamida steril, nam zond olinadi. O'ng qo'l bilan yopiq uchidan 10- 15 sm oraliqda ushlanadi, chap qo'l bilan ikkinchi uchi ushlanadi; . Me'daga qancha santimetrda zond kiritilishi aniqlanadi; . Bemordan og'iz ochish va burun orqali chuqur nafas olish so'raladi. Zondning yopiq uchi til ustiga qo'yiladi; 10.Bemordan yutinishi so'raladi. Har bir yutinganda zond asta-sekin

yuboriladi. Zond belgilangan qismigacha kiritiladi;
 11.Zondning ikkinchi uchiga voronka kiygiziladi;
 .O‘rnatilgan voronka bemor tizzasigatushuriladi va yuvush uchun tayyorlangan eritma bilan to‘ldiriladi;
 .Eritma solingan voronka asta-sekinlik bilan ko‘tariladi.
 .Voronka asta-sekin tizzagacha tushiriladi va ichidagi suyuqlik tog‘oraga tushiriladi;
 .Muolaja me’dadan toza suv tushguncha 15 -16 marta qaytariladi;
 16.Salfetka bilan zond uchi o‘raladi;
 .Asta-sekinlik bilan zond me’dadan chiqariladi va salfetka bilan artiladi;
 .Bemor oldidan klyonka olinadi va asboblarni zararsizlantiriladi;
 .Qo‘lqop va fartuk yechiladi va zararsizlantiriladi;
 20.Me’da yuvilgandan so‘ng bemor ahvoli kuzatiladi.

4. DASTURNI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILIY-PEDAGOGIK TA'MINOTI

4.1. O'quv bazalari:

Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi Andijon filiali, davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o'quv bazalari.

Amaliyot bazasi: davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o'quv bazalari.

4.2. Mashg'ulotlarni o'tkazish uchun zarur jixozlar ruyxati:

Modul buyicha dars olib borish uchun nazariy, amaliy va seminar darslar o'tiladigan o'quv auditoriyalari. Multimediali jamlanma: slaydlar to'plami bo'lgan rrt ko'rinishli ma'ruzalar, SD diskda ko'rgazma materiallar, ekran, videofilmlar. Klinik amaliy ko'nikmalarni mustahkamlash trening o'quv xonasi mulyaj, fantom, jihozlar, tarqatma materiallar, nazorat savollarining elektron ko'rinishi – 30 ta, vaziyatli masalalar- 30 ta va test savollari 300 ta, imtihon biletlari 25 ta. Mavzular bo'yicha turli jadvallar, tasviriy ko'rgazma va qo'llanmalar.

4.3. ADABIYOTLAR RUYXATI

4.3.2. Tavsiya etilgan adabiyotlar:

Asosiy adabiyotlar

1. Hodjibekov M.X., Ismoilova M.X., Axmedov B.R
Tibbiy radiologiya. Darslik. –Toshkent. Ibn Sino. 2020 y
2. Ilyasov T.N. Klinik radiologiya asoslari. Darslik. –Toshkent. Ibn Sino. 2002 y

Qo'shimcha adabiyotlar.

1. Петерсон Х. Обшее руководство по радиологии. Учебник. - Москва. Никомед Мондрук. 1995 г
2. Al-Farobiy Qozoq Milliy Universiteti Tibbiyot va Salomatlik fakultetining Tibbiyot yo'nalishi Tibbiy radiologiya fanining ishchi o'quv dasturi – 2025 yil
3. A.G.Gadaev «Umumiy amaliyot hamshiralari uchun amaliy ko'nikmalar to'plami», Muxarrir, Toshkent-2011 yil
4. P.V. Struchkov «Funksionalnaya diagnostika», Medik nashriyoti, 2012 yil
5. A.Yu. Shishelova, N.N. Alipov «Основы функциональной диагностики», «Praktika» nashriyoti, 2012 yil
6. T.Yu. Umarova Xamshiralik ishi. Toshkent-2005.
7. R.K. Salixodjaeva «Xamshiralik jarayoni», Toshkent-2010 yil
8. N.X. Abdullaev, N.Y. Karimov «Funksional va klinik laboratoriya tashxisi bo'yicha tekshirish usullari», Toshkent 2002 yil.
9. I.V. Smirnov, A.M. Starshov «Funksionalnaya diagnostika», Moskva 2008
10. Yu.I. Zudbinov «Azбука EKG i Boli v serdse», «Feniks» nashriyoti, Rostov na Donu 2011 yil
11. A.G. Gadaev «Ichki kasalliklar propedevtikasi», Toshkent -2014 yil.

12. V.Ye.Avakov O.V. Churilova A.M. Sharipov “Rukovodstvo po okazaniyu pervoy neotlojnoj dovrachebnoy pomoshchi.” 2010g.

13. Yu.Allayorov Yu.Tojiboev “Favqulodda vaziyatlarda tez tibbiy yordam asoslari.”

4.3.3. Elektron ta’lim resurslari

www.auntminnie.com

www.radiology.ru

www.radipedia.com

<https://en.sdu.edu.on/>

Germaniyaning “Lecturio GmbH” meditsina sayti

ww.medi.ru,

www.medlinks.ru,

www.medscape.com,

www.medland.ru,

www.med-lib.ru,

www.ksmed.ru/pat/gynecology,

www.medsan.ru

5.Oraliq nazorat

Oraliq nazorat – sikl davomida o‘quv dasturining (bir necha mavzularni o‘z ichiga olgan) moduli tugallangandan keyin tinglovchilarining bilim va amaliy ko‘nikma darajasini aniqlash va baxolash usuli. Oraliq nazorat test, suxbat, vaziyatli masala yechish, yozma ish, amaliy ko‘nikmalarni baxolash yoki ularni kombinatsiyalangan shakllarida o‘tkaziladi, aniq ishlab chiqilgan baholash mezonlari bo‘yicha baxolanadi va natijalari gurux jurnalida qayd etiladi.

Andijon filialida malaka oshirish kurslaridagi oraliq nazoratlar bir marotaba og‘zaki so‘rov shaklida o‘tilgan mavzular asosida nazariy amaliy savollarni o‘z ichiga olgan xolda 5 ta savoldan iborat biletlar yordamida amalga oshiriladi. Har bir to‘g‘ri javobga maksimal 20 balldan (%) beriladi, o‘tish balli 60 ball (%) .Oraliq nazoratdan o‘tgan tinglovchilar nazoratning keyingi bosqichi Yakuniy attestatsiyaga qo‘yiladi.

ORALIQ NAZORAT UCHUN BILETLAR.

1-BILET.

1. Yurakning asosiy vazifalari nimalardan iborat?
2. Yurakning o‘tkazuvchi tizimi qanday qismlardan tashkil topgan?

3. Yurak normal holatda o'tkazuvchi tizimning qaysi qismidan chiqqan impulslar xisobiga ishlaydi?
4. Yurak devorida kuzgoli normal holatda qanday yo'nalishda tarkaladi?
5. Yurakning o'tkazuvchi tizimida impuls normal holatda qanday yo'nalishda tarkaladi?

2-BILET.

1. II standart yozish usulini (otvedeniyanini) hosil qilishda qaysi qo'l va oyokdagi elektrodlar ishtirok etadi?
2. III standart yozish usulini (otvedeniyanini) hosil qilishda qaysi qo'l va oyokdagi elektrodlar ishtirok etadi?
3. AVR yozish usulida (otvedeniya) aktiv elektrod qaysi qo'l va oyokda joylashadi?
4. AVL yozish usulida (otvedeniya) aktiv elektrod qaysi qo'l va oyokda joylashadi?
5. AVF yozish usulida (otvedeniya) aktiv elektrod qaysi qo'l va oyokda joylashadi?

3-BILET.

1. Jismoniy xarakatlar bilan utkaziladigan elektrokardio-grafik sinamalar qaysi holatlarda o'tkaziladi?
2. EKG dagi QRS kompleksi yurakning qaysi qismini kugalishini bildiradi?
3. EKG dagi R-R intervallarini ulchab nimani aniklash mumkin?
4. Yurakni bir minutdagi kiskarishlar soni EKG da qanday aniqlanadi?
5. EKG dagi P-Q intervalining uzunligi normal holatda nechaga teng bo'ladi?

4-BILET.

1. EKG dagi P-Q intervalining uzunligi normal holatda nechaga teng buladi?
2. EKGdagi R-tishchasining kengligi normal holatda nechaga teng bo'ladi?
3. Normal EKGdagi R-tishchasi nimani bildiradi?
4. Normal EKG dagi P-Q intervali nimani bildiradi?
5. Normal EKG da Q-tishchasi nimani bildiradi?

5-BILET.

1. Normal EKGda QRS-kompleksi nimani bildiradi?
2. Normal EKG da QRS-kompleksining kengligi qanday bo'ladi?
3. Normal EKG da T-tishchasi nimani bildiradi?
4. Normal EKGda standart yozish usullari (otvedeniya)da T-tishchasi qanday joylashadi?
5. Normal EKGda standart yozish usullari (otvedeniya)da T-tishchasi qanday joylashadi?

6-BILET.

1. Normal EKGda kukrak soxasidan yozish usullari (otvedeniyalari)da T-tishchasi qanday joylashadi?
2. Normal EKG da S-tishchasining kengligi qanday bo'ladi?
3. Normal EKG da standart yozish usullari (otvedeniyalari) da R-tishchasining balandligi uzaro qanday nisbiylikda bo'ladi?
4. R-mitrale qaysi yurak patologiyasining EKG belgisi?
5. P-pulmonale ning EKG belgilari qanday?

7-BILET.

1. Yurakning avtomatizm funksiyasini buzilishlariga qanday holatlar kiradi?
2. Sinusli taxikardiya qaysi holatlarda bo'ladi?
3. Sinusli brodikrdiya qaysi holatda bo'ladi?
4. Sinusli aritmiya qaysi holatda bo'ladi?
5. Sinus tuguni zaiflik sindromi EKG belgisi qanday?

8-BILET.

1. Ekstrosistoliya nima degani?
2. O'ng bo'lmacha gipertrafiyasi EKG belgilari.
3. Chap qorincha gipertrofiyasi EKG belgilari.
4. o'ng qorincha gipertrafiyasi EKG belgilari.
5. Miokard ishimiyasida qaysi tishchada asosiy o'zgarish bo'ladi?

9-BILET.

1. Miokarda ishemik kasalligida EKG qaysi bo'limda o'zgarish bo'ladi?
2. Miokarda mikrooz belgisi qaysi tishda o'zgarish bo'ladi?
3. Mukammal tozalovdan oldin xonani shamollatish kerakmi?
4. Avtoklavdagi bosim 1,5 atmosferaga teng bulganda yukumsizlantirish necha minut davom etadi?

5. Maxalliy ogriksizlantirishda ishlatiladigan dorilar qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?

10-BILET.

1. Vena ichiga yuboriladigan narkotik moddalarni tugri belgilab bering?
2. Shifoxona ichi infeksiyasi deganda nima tushuniladi?
3. Quyidagilarning qaysinisi yashirin qon ketishiga taallukli?
4. Quyidagilardan qaysi biri vaktincha qon to'xtatish usuliga kiradi.
5. Arterial qon ketishini uzil-kesil tuxtatish usulini kursating ?

11-BILET.

1. Normal EKGda ko'krak soxasidan yozish usullari (otvedeniyalari)da T-tishchasi qanday joylashadi?
2. Normal EKG da S-tishchasining kengligi qanday bo'ladi?
3. Normal EKG da standart yozish usullari (otvedeniyalari) da R-tishchasining balandligi uzaro qanday nisbiylikda bo'ladi?
4. R-mitrale qaysi yurak patologiyasining EKG belgisi?
5. P-pulmonale ning EKG belgilari qanday?

12-BILET.

1. Normal EKG da ko'krakdan yozish usullarining qaysi birida R-tishchasi eng baland bo'ladi?
2. O'ng bo'lmacha gipertrafiyasi EKG belgilari.
3. Chap qorincha gipertrofiyasi EKG belgilari.
4. o'ng qorincha gipertrafiyasi EKG belgilari.
5. Miokard ishimiyasida qaysi tishchada asosiy o'zgarish bo'ladi?

13-BILET.

1. Miokarda ishemik kasalligida EKG qaysi bo'limda o'zgarish bo'ladi?
2. Miokarda mikro z belgisi qaysi tishda o'zgarish bo'ladi?
3. Mukammal tozalovdan oldin xonani shamollatish kerakmi?
4. Avtoklavdagi bosim 1,5 atmosferaga teng bulganda yukumsizlantirish necha minut davom etadi?
5. Maxalliy ogriksizlantirishda ishlatiladigan dorilar qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?

14-BILET.

6. Normal EKGda kukrak soxasidan yozish usullari (otvedeniyalari)da T-tishchasi qanday joylashadi?
7. Normal EKG da S-tishchasining kengligi qanday bo'ladi?
8. Normal EKG da standart yozish usullari (otvedeniyalari) da R-tishchasining balandligi uzaro qanday nisbiylikda bo'ladi?
9. R-mitrale qaysi yurak patologiyasining EKG belgisi?
10. P-pulmonale ning EKG belgilari qanday?

15-BILET.

1. Normal EKGda QRS-kompleksi nimani bildiradi?
2. Normal EKG da QRS-kompleksining kengligi qanday bo'ladi?
3. Normal EKG da T-tishchasi nimani bildiradi?
4. Normal EKGda standart yozish usullari (otvedeniya)da T-tishchasi qanday joylashadi?
5. Normal EKGda standart yozish usullari (otvedeniya)da T-tishchasi qanday joylashadi?

6. Yakuniy ATTESTATSIYA

6.1. Yakuniy attestatsiyaga kuyiladigan talablar

Yakuniy attestatsiya O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli buyrug'i 3-ilovasidagi «Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish ta'lim muassasalarida tinglovchilarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini baholash tug'risidagi «Nizom» ga asosan o'tkaziladi.

Umumiy malaka oshirish kurslarida **Yakuniy attestatsiya** ga Oraliq nazoratdan o'tgan tinglovchilar kiritiladi. Nazoratning ushbu turi quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

-Test sinovi;

-Amaliy ko'nikmani baxolash bosqichlarida amalga oshiriladi

-Yakuniy suhbat (Imtixon)

Test sinovi – malaka oshirish o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqilgan test banki asosida o'tkaziladi. Test sinovi natijalari quyidagicha baxolanadi: to'plangan to'g'ri javoblar xajmi umumiy test topshirig'ining 60 % va undan ortiqni tashkil etganda "O'tdi", 59% va undan kam natijaga erishilganda — "O'tmadi" deb baxolanadi. Tinglovchining tayanch bilimlarini aniqlash va yakuniy test sinovini o'tkazish uchun

mazkur malaka oshirish kursi dasturi doirasida tuzilgan bir xil test topshiriqlari bankidan foydalaniladi. Tinglovchiga test topshiriqlari bankidan 50 tadan kam bo'lmagan xajmda test topshiriqlari beriladi. Har bir to'g'ri javob 2 balldan baholanadi.

Yakuniy attestatsiyaning amaliy ko'nikmani baxolash bosqichiga test sinovidan o'tgan tinglovchilar qo'yiladi. Amaliy ko'nikmani baxolashda o'rta tibbiyot va farmasevtika kadrlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirishga qo'yilgan amaldagi Davlat talablari va malaka talablari doirasida tinglovchi tomonidan amalga oshirilishi lozim ko'nikmalar sinovdan o'tkaziladi. Baxolash natijalari "O'tdi" va "O'tmadi" deb belgilanadi.

Yakuniy suxbat shaklida tinglovchilarga har biri 5 ta savoldan iborat 2 ta vaziyatli masalali bilet beriladi. Vaziyatli masalalarni yechish natijasi mazkur vaziyatli masalada belgilangan savollarga berilgan to'g'ri javoblar soni asosida shakllantiriladi. Har bir savolga berilgan to'g'ri javoblar 10 balldan baholanadi. Nazoratning ushbu to'g'ri berilgan umumiy to'g'ri javoblar soni 7 ta (70%) va undan ortiq bo'lganda – "o'tdi", 6 ta va undan kam bo'lgan xollarda – "o'tmadi" sifatida baxolanadi.

Tinglovchining bilim va ko'nikmalari quyidagi mezonlar bo'yicha baxolanadi:

O'zlashtirish	Baho	Tinglovchining bilim darajasi
87-100	5	Tinglovchi o'quv dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, chuqur va to'liq bilimga ega; Savollarga mantiqiy to'liq va izchil javob beradi; Javoblarida nazariyani amaliyot bilan chambarchas bog'laydi; Amaliy masalalarni xal etishda olgan bilimlarini fikrini xatosiz, to'g'ri asoslaydi; Amaliy ko'nikmalarni algoritm bo'yicha izchil va to'g'ri bajaradi; Amaliy topshiriqlarni bajarishda kasbiy bilimini mukammal ko'rsata oladi; Vaziyatli masalalarni to'g'ri yechadi, javoblarni asoslaydi; Noananaviy xolatlarda muammoni mustaqil va ijodiy yechadi.
76-86	4	Tinglovchi dastur doirasida to'liq bilimlarga ega, javobini xatosiz bayon etadi, savollarga mantiqiy to'g'ri

		javob beradi; Amaliy masalalarni xal yetishda olgan bilimlarini, xatosini o'z vatida to'g'rilaydi; Amaliy ko'nikmalarni algoritm bo'yicha izchil va to'g'ri bajaradi; Amaliy topshiriqlarni bajarishda yetarli kasbiy bilimga egaligini ko'rsata oladi; Vaziyatli masalalarni to'g'ri yechadi, javoblarni asoslaydi.
60-75	3	Tinglovchi dastur doirasida bilimga ega, savollarga to'g'ri javob beradi, lekin ayrim kamchiliklarga yo'l qo'yadi; olgan bilimlarini amaliyotda qo'llay oladi; Amaliy ko'nikmalarni algoritm bo'yicha izchil va to'g'ri bajaradi; Vaziyatli masalalarni to'g'ri yechadi, biroq yoasoslashda qiynaladi.
60 dan kam	2	Tinglovchi dastur doirasidagi materialning asosiy qismini bilmaydi, savollar javob berishda qo'pol xatolarga yo'l qo'yadi; Javobini mantiqiy bayon etmaydi; olgan bilimlarini amaliyotda qo'llay olmaydi; Amaliy ko'nikmalarni bajarishda xatoliklarga yo'l qo'yadi; Vaziyatli masalalarni yechishda qo'pol xatoliklarga yo'l qo'yadi.

6.2 Nazorat savollari

1. EKG tekshiruvini o'tkazishdan oldin bemor qanday tayyorlanishi kerak (jismoniy yuklama, chekish, dori vositalari ta'siri)?
2. EKG apparatining standart elektrodleri (qo'l va oyoqlar uchun) qaysi ranglar tartibida va qaysi a'zolariga o'rnatiladi?
3. Ko'krak elektrodleri (\$V_1\$ dan \$V_6\$ gacha) anatomik jihatdan qaysi nuqtalarga aniq joylashtirilishi shart?
4. EKG yozib olish tezligining standart turlari (25 mm/s va 50 mm/s) bir-biridan nima bilan farq qiladi?
5. EKG lentasidagi standart kalibrlash signali (millivolt — mV) balandligi odatda necha mm ga teng bo'lishi kerak?
6. EKG yozish paytida yuzaga keladigan tarmoq xalaqitlari (navodka) va mushak titrashi (tremor) artefaktlarini qanday farqlash va bartaraf etish mumkin?
7. Dextrokardiya (yurak o'ng tomonda joylashgan bo'lsa) aniqlanganda elektrodler qanday o'rnatiladi?
8. EKG dagi asosiy tishchalar (\$P\$, \$Q\$, \$R\$, \$S\$, \$T\$) yurakning qaysi qismlari qo'zg'alishini aks ettiradi?
9. EKG yozib olingandan keyin hamshira lentaga bemorning qaysi shaxsiy ma'lumotlarini qayd etishi shart?
10. Neb usuli bo'yicha qo'shimcha EKG proeksiyalari qaysi holatlarda va qanday nuqtalardan olingani ma'qul?
11. EKG xonasida sanitariya-epidemiologik rejim qoidalari: elektrodler va bemor yotadigan kushetka har bir tekshiruvdan keyin qanday dezinfeksiya qilinadi?
12. Elektrodler ostiga surtiladigan maxsus gel yoki sho'r suvli dokaning asosiy vazifasi nimadan iborat?
13. EKG apparatidan foydalanishda xavfsizlik texnikasi (yerga ulash — zazemleniye) nima uchun zarur?
14. Yurak ritmining o'tkir buzilishlari (masalan, qorinchalar fibrillatsiyasi) vizual aniqlanganda hamshiraning shoshilinch harakatlari algoritmi qanday?
15. EKG yozish vaqtida bemorning tana holati (masalan, o'tirgan yoki yotgan) natijaga qanday ta'sir qilishi mumkin?
16. Xolter (sutkalik EKG) monitorini o'rnatishda teri qanday tayyorlanadi va elektrodler qayerga yopishtiriladi?
17. Xolter tekshiruvi vaqtida bemorga beriladigan "Kunlik kundalik" (dnevnik) nima uchun kerak va u yerda nimalar qayd etiladi?
18. Xolter monitori olingan bemorga tekshiruv davomida nimalar qilish qat'iyan taqiqlanadi?
19. ABMON (Sutkalik arterial bosim monitori) nima va unda manjeta bemor qo'liga qanday qoidalarga ko'ra taqiladi?
20. ABMON tekshiruvi davomida apparat bosimni o'lchashni boshlaganida bemor o'zini qanday tutishi kerak?
21. Xolter va ABMON apparatlarini har bir bemordan keyin tozalash va asrab-avaylash qoidalari qanday?
22. Agar xolter tekshiruvi vaqtida elektrod ko'chib ketsa, bemor qanday yo'l tutishi kerak?
23. Bolalarda va o'ta semiz bemorlarda ABMON manjetasini tanlash xususiyatlari nimadan iborat?
24. Xolter monitorlashning standart 3 kanalli va 12 kanalli turlari bir-biridan nimasi bilan farq qiladi?
25. Sutkalik monitorlash natijalarini kompyuter dasturiga yuklash (shifokor ko'rigi uchun tayyorlash) bosqichlari qanday?

26. Spirometriya (tashqi nafas faoliyati) tekshiruvining maqsadi nima va unga qarshi ko'rsatmalar qaysilar?
27. Spirometriya o'tkazishdan oldin bemor qaysi dori vositalarini (masalan, bronxodilatatorlar) qancha vaqt oldin to'xtatishi kerak?
28. Spirometriya vaqtida bemorning bo'yi va vaznini aniq o'lchash natijalar uchun nima sababdan muhim?
29. Spirometriya testi bajarilayotganda burun qisqichidan (nosovoy zajim) foydalanish nega shart?
30. Bronxolitik test (masalan, salbutamol bilan) qanday bosqichlarda o'tkaziladi va vaqt oralig'i qancha bo'lishi kerak?
31. Spirometrning datchiklari (turbinalari) va og'izchalari (mudshtuk) qanday dezinfeksiya qilinadi va sterilizatsiyaga tayyorlanadi?
32. Spirometriyada "Yashash sig'imi" (JEL) va "Jadal yashash sig'imi" (FJEL) tushunchalarini tushuntiring.
33. Bemor nafas chiqarish manevrini noto'g'ri bajarganda (masalan, yo'talsa yoki labi chetidan havo qochsa) hamshira buni qanday aniqlaydi?
34. Spirometriya apparatini kalibrlash (sozlash) chastotasi va qoidalari qanday?
35. Tekshiruv vaqtida bemorning kuchli charchashi yoki boshi aylanishi (hiperventilyatsiya sababli) kuzatilganda hamshira nima qilishi kerak?
36. EEG (elektroensefalografiya) tekshiruvi nimani aniqlash uchun olingan o'lchov hisoblanadi?
37. EEG elektrodlarini bemor boshiga joylashtirishda xalqaro "10-20" tizimi nimani anglatadi?
38. EEG tekshiruviga kelayotgan bemor sochini qanday tayyorlab kelishi kerak?
39. EEG dagi funksional sinamalar (fotostimulyatsiya, hiperventilyatsiya, ko'zlarni ochib-yopish) qanday maqsadda o'tkaziladi?
40. Epilepsiya (tutqanoq) bilan og'rigan bemorda EEG olish vaqtida xuruj boshlansa, hamshiraning birinchi yordam choralari qanday?
41. EEG elektrodleri ostiga surtiladigan o'tkazuvchan pasta yoki gelning o'ziga xosligi nimada va u tekshiruvdan keyin qanday tozalanadi?
42. Miografiya (EMG) nima va unda hamshira shifokorga qanday ko'maklashadi?
43. Reoensefalografiya (REG) va Reovazografiya (RVG) usullarining mohiyati nimadan iborat?
44. Velorgometriya (VEM) yoki Tredmil (yugurish yo'lakchasi) testlarida hamshiraning asosiy vazifalari nimadan iborat?
45. Stress-testlar (jismoniy yuklamali testlar) o'tkaziladigan xonada qaysi shoshilinch yordam dori-darmonlari va apparatlari majburiy ravishda tayyor turishi kerak?
46. Funksional diagnostika xonasida tibbiy chiqindilarni (A, B, C, D guruhlari) saralash va utilizatsiya qilish qoidalari qanday?
47. Bemor shaxsiy ma'lumotlari daxlsizligi va shifokor siri: diagnostika natijalarini begona shaxslarga ko'rsatish mumkinmi?
48. Diagnostika apparatlarining simlari, datchiklari uzilib ketishi yoki nosoz ishlayotganini sezganda hamshira kimga xabar berishi kerak va qanday yo'l tutadi?
49. Anafilaktik shok yoki kutilmagan klinik o'lim holati yuz berganda funksional diagnostika hamshirasining yurak-o'pka reanimatsiyasi (SVR) bo'yicha majburiyatlari qanday?
50. Turli yoshdagi bemorlar (kichik bolalar, qariyalar, eshitishida nuqsoni borlar) bilan tekshiruv oldidan samarali muloqot o'rnatish qoidalari qanday?

6.3 Test savollari

1 Zamonaviy funksional diagnostika bo'limi nima uchun mo'ljallangan?

- A) Davolash uchun
- B) Jarrohlik amaliyoti uchun
- V) Funksional holatni baholash uchun *
- G) Reanimatsiya uchun

2. Funksional diagnostika bo'limi qaysi bo'limga kiradi?

- A) Yordamchi bo'lim *
- B) Asosiy davolash bo'limi
- V) Jarrohlik bo'limi
- G) Apteka bo'limi

3.Funksional diagnostika xonasidagi asosiy talab:

- A) Kenglik
- B) Yorug'lik va tozalik *
- V) Qimmat jihozlar
- G) Qulay mebel

4.Funksional diagnostika xonasida sanitariya talablari kim tomonidan nazorat qilinadi?

- A) Bemor
- B) Hamshira *
- V) Qorovul
- G) Laborant

5.Funksional diagnostika xonasida elektr xavfsizligi nima uchun muhim?

- A) Apparat qimmat
- B) Elektr toki xavfi bor *
- V) Tekshiruv uzoq
- G) Bemor ko'p

6. Quyidagilardan qaysi biri funksional diagnostika apparati?

- A) Ingalyator
- B) EKG apparati *
- V) Shprits
- G) Kateter

7. Funksional diagnostika bo'limida pol qanday bo'lishi kerak?

- A) Sirpanuvchan
- B) Qattiq
- V) Osson yuviladigan *
- G) Yomg'ir o'tkazuvchi

8. Apparatni ishga tushirishdan oldin nima tekshiriladi?

- A) Bemor hujjati

- B) Elektr ulanishi *
- V) Hamshira kiyimi
- G) Deraza

9. Funksional diagnostika xonasida shovqin:

- A) Muhim emas
- B) Yuqori bo'lishi kerak
- V) Minimal bo'lishi kerak *
- G) Faqat kechqurun

10. Hamshiraning asosiy vazifasi:

- A) Davolash
- B) Tekshiruvni tashkil etish *
- V) Operatsiya qilish
- G) Diagnostika qo'yish

11. Funksional tekshiruv oldidan bemorga nima qilinadi?

- A) Dori beriladi
- B) Tushuntirish beriladi *
- V) Ovqatlantiriladi
- G) Uxlatiladi

12. Texnika xavfsizligi qoidasiga kirmaydi:

- A) Yerga ulash
- B) Simlarni tekshirish
- V) Apparatni suv bilan yuvish *
- G) Quruq qo'l bilan ishlash

13. Apparat nosoz bo'lsa nima qilinadi?

- A) Davom ettiriladi
- B) O'chiriladi va xabar beriladi *
- V) Bemor chaqiriladi
- G) Sim mahkamlanadi

14. Funksional diagnostika xonasida kimlar ishlaydi?

- A) Faqat vrach
- B) Faqat hamshira
- V) Vrach va hamshira *
- G) Qorovul

15. Funksional tekshiruv natijalari:

- A) Davolash uchun
- B) Diagnostika uchun *
- V) Operatsiya uchun
- G) Profilaktika uchun

16.Funksional diagnostika xonasida havo:

- A) Nam
- B) Issiq
- V) Ventilyatsiyalangan *
- G) Quruq

17.Hamshira ish kunini nimadan boshlaydi?

- A) Hisobot
- B) Apparatlarni tekshirish *
- V) Bemor chaqirish
- G) Tanaffus

18.Funksional diagnostika xonasida yoritish:

- A) Tabiiy
- B) Sun'iy
- V) Tabiiy va sun'iy *
- G) Kam

19.Apparatlarni kim tayyorlaydi?

- A) Bemor
- B) Hamshira *
- V) Qorovul
- G) Texnik

20.Funksional diagnostika tekshiruvlari qachon o'tkaziladi?

- A) Faqat ertalab
- B) Shifokor yo'llamasi bilan *
- V) Istalgan vaqt
- G) Kechqurun

21.Hamshira bemor xavfsizligi uchun javobgarmi?

- A) Yo'q
- B) Qisman
- V) Ha *
- G) Faqat vrach

22.Funksional diagnostika xonasida tibbiy etika nima?

- A) Qat'iylik
- B) Hurmat va maxfiylik *
- V) Jazo
- G) Nazorat

23.Apparat ishlayotganda uni ochish mumkinmi?

- A) Ha
- B) Ha, ehti avoiding

- V) Yo‘q *
- G) Faqat vrach

24. Hamshira bemorni qanday qabul qiladi?

- A) Shoshilib
- B) Qo‘pol
- V) E’tibor bilan *
- G) Sukunatda

25. Funktsional diagnostika xonasida kim javobgar?

- A) Bemor
- B) Hamshira *
- V) Qorovul
- G) Farrosh

26. Funktsional diagnostika tekshiruvlari:

- A) Invaziv
- B) Asosan noinvaziv *
- V) Jarrohlik
- G) Travmatik

27. Hamshiraning lavozimlik yo‘riqnomasi nima?

- A) Ixtiyoriy
- B) Majburiy hujjat *
- V) Faqat vrach uchun
- G) Kerak emas

28. Apparat ishida shubha bo‘lsa:

- A) Davom ettiriladi
- B) To‘xtatiladi *
- V) Bemor almashtiriladi
- G) Sim almashtiriladi

29. Funktsional diagnostika xonasida tozalash:

- A) Haftasiga
- B) Kuniga bir necha marta *
- V) Oyiga
- G) Kerak emas

30. Hamshira tekshiruv oldidan qo‘llarini:

- A) Yuvmaydi
- B) Dezinfeksiya qiladi *
- V) Qo‘lqopsiz ishlaydi
- G) Faqat sovun

31.Funksional diagnostika bo'limida xavfli omil:

- A) Yorug'lik
- B) Elektr toki *
- V) Hujjat
- G) Mebel

32.Funksional tekshiruvdan oldin bemordan nima olinadi?

- A) Qon
- B) Rozilik *
- V) Dori
- G) Harorat

33.Hamshira bemorga ma'lumotni qanday beradi?

- A) Qisqa
- B) Qo'rqitib
- V) Tushunarli *
- G) Tez

34.Funksional diagnostika xonasida bolalar uchun:

- A) Bir xil
- B) Alohida yondashuv *
- V) Kiritilmaydi
- G) Tekshirilmaydi

35.Apparatlarni kim ta'mirlaydi?

- A) Hamshira
- B) Texnik mutaxassis *
- V) Vrach
- G) Bemor

36.Funksional diagnostika xonasida hujjatlar:

- A) Ochiq
- B) Maxfiy *
- V) Yo'q
- G) Bemorda

37.Hamshira bemor holatini kimga xabar qiladi?

- A) Qorovulga
- B) Vrachga *
- V) Farroshga
- G) Bemorga

38.Funksional diagnostika tekshiruvi natijasi:

- A) Diagnostika emas
- B) Qo'shimcha ma'lumot *

- V) Davolash rejasi
- G) Jarrohlik

39.Xonada harorat qanday bo'lishi kerak?

- A) Sovuq
- B) Issiq
- V) Qulay *
- G) Nam

40.Apparat simlari qayerda bo'lishi kerak?

- A) Yerda
- B) Osilib
- V) Xavfsiz joyda *
- G) Eshikda

41.Funksional diagnostika xonasida ovqatlanish:

- A) Mumkin
- B) Tavsiya etiladi
- V) Man etiladi *
- G) Ixtiyoriy

42.Hamshira ishida asosiy sifat:

- A) Tezlik
- B) Aniqlik *
- V) Qat'iylik
- G) Qo'pollik

43.Funksional diagnostika xonasida favqulodda holatda:

- A) Qochiladi
- B) Birinchi yordam ko'rsatiladi *
- V) Bemor qoldiriladi
- G) Apparat o'chirilmaydi

44.Hamshira bemorga qanday munosabatda bo'ladi?

- A) Rasmiy
- B) Befarq
- V) Insonparvar *
- G) Qat'iy

45.Funksional diagnostika tekshiruvi qaysi turga kiradi?

- A) Laborator
- B) Instrumental *
- V) Jarrohlik
- G) Dori

46.Apparat ishlatilgandan so'ng:

- A) Qoldiriladi
- B) Dezinfeksiya qilinadi *
- V) O'chirilmaydi
- G) Suv sepiladi

47.Hamshira qachon hisobot tuzadi?

- A) Ish boshida
- B) Ish oxirida *
- V) Tekshiruv oldidan
- G) Tanaffusda

48.Funksional diagnostika xonasida tartib:

- A) Ixtiyoriy
- B) Qat'iy *
- V) Kerak emas
- G) Faqat ertalab

49.Apparatni ulashdan oldin qo'llar:

- A) Nam
- B) Quruq *
- V) Qo'lqopsiz
- G) Sovuq

50.Funksional diagnostika bo'limi ishining asosiy maqsadi:

- A) Davolash
- B) Aniq diagnostika *
- V) Operatsiya
- G) Reabilitatsiya

51.Markaziy nerv tizimiga qaysi a'zo kiradi?

- A) Yurak
- B) Bosh miya *
- V) O'pka
- G) Buyrak

52.MNS funksional tekshiruvlarining asosiy maqsadi:

- A) Davolash
- B) Morfologiyani aniqlash
- V) Funksional holatni baholash *
- G) Operatsiya qilish

53.Bosh miyada qon aylanish buzilishi qaysi holatda uchraydi?

- A) Gastrit
- B) Insult *

- V) Pnevmoniya
- G) Diabet

54.MRT tekshiruvi qaysi asosda ishlaydi?

- A) Rentgen nurlari
- B) Magnit maydoni *
- V) Ultratovush
- G) Elektr toki

55.MRT nima uchun xavfli bo'lishi mumkin?

- A) Ovqatsizlik
- B) Metall implantlar *
- V) Yosh kattaligi
- G) Qon bosimi

56.MSKT tekshiruvi qaysi nurga asoslanadi?

- A) Ultratovush
- B) Magnit
- V) Rentgen nurlari *
- G) Elektr

57.Ultratovush tekshiruvining afzalligi:

- A) Qimmat
- B) Invaziv
- V) Xavfsiz *
- G) Uzoq

58.Dopplerografiya nimaga xizmat qiladi?

- A) Nerv impulsini
- B) Qon oqimini baholashga *
- V) Suyakni tekshirish
- G) Mushakni

59.Bosh miya tomirlarini baholashda qo'llanadi:

- A) EKG
- B) EEG
- V) Dopplerografiya *
- G) Spirometriya

60.MNS tekshiruvlariga bemorni tayyorlashda muhim omil:

- A) Ovqatlanish
- B) Psixoemotsional tinchlik *
- V) Yugurish
- G) Uyqu yo'qligi

61.Elektroensefalografiya nima o‘lchaydi?

- A) Qon bosimini
- B) Bosh miya bioelektrik faoliyatini *
- V) Yurak urishi
- G) Nafas olish

62.EEG qaysi kasallikda muhim?

- A) Epilepsiya *
- B) Gipertoniya
- V) Gastrit
- G) Astma

63.EEG elektrodleri qayerga qo‘yiladi?

- A) Ko‘krakka
- B) Qo‘lga
- V) Bosh teriga *
- G) Oyoqqa

64.EEG oldidan bemor:

- A) Qahva ichishi kerak
- B) Uyqusiz kelishi kerak
- V) Sochlari toza bo‘lishi kerak *
- G) Och qolishi shart

65.EEGda signalni buzuvchi omil:

- A) Tinch holat
- B) Qimirlash *
- V) Yopiq ko‘z
- G) Sukunat

66.Reoensefalografiya nimaga asoslangan?

- A) Ultratovush
- B) Elektr qarshiligi o‘zgarishiga *
- V) Magnit maydoni
- G) Rentgen

67.REG qaysi holatni baholaydi?

- A) Nafas
- B) Yurak
- V) Miya qon tomir tonusini *
- G) Ovqat hazm

68.Doppler tekshiruvi vaqtida sensor:

- A) Quruq qo‘yiladi
- B) Gel bilan qo‘yiladi *

- V) Suv bilan
- G) Dori bilan

69.UZDG tekshiruvda bemor holati:

- A) Faol
- B) Tinch *
- V) Yugurib
- G) O'tirib gaplashib

70.MNS tekshiruvlariga qarshi ko'rsatma:

- A) Bosh og'riq
- B) Metall protez (MRT) *
- V) Yosh
- G) Jins

71.Insultda eng tez qo'llanadigan usul:

- A) EEG
- B) MSKT *
- V) REG
- G) Spirometriya

72.Surunkali qon aylanish buzilishida:

- A) Bir martalik tekshiruv
- B) Dinamik kuzatuv *
- V) Operatsiya
- G) Reanimatsiya

73.Dopplerografiya nimaga bog'liq?

- A) Ovoz tezligi
- B) Qon oqimi tezligi *
- V) Nafas
- G) Yurak ritmi

74.EEG tekshiruvi davomiyligi:

- A) 1–2 daqiqa
- B) 10–20 daqiqa *
- V) 1 soat
- G) 3 soat

75.EEG paytida bemor:

- A) Gapiradi
- B) Qimirlaydi
- V) Tinch yotadi *
- G) Yuradi

76.REG oldidan bemorga tavsiya:

- A) Kofe ichish
- B) Tamaki chekmaslik *
- V) Yugurish
- G) Uyqusiz kelish

77.Dopplerografiya qaysi tomirlarga qo'llanadi?

- A) Faqat venalar
- B) Arteriya va venalar *
- V) Faqat kapillyar
- G) Faqat limfa

78.MRT paytida bemor:

- A) Qimirlashi mumkin
- B) Metall buyum taqishi mumkin
- V) Harakatsiz yotishi kerak *
- G) Gaplashishi shart

79.MRTda ovoz chiqishi sababi:

- A) Qon harakati
- B) Magnit katushkalari *
- V) Bemor nafasi
- G) Elektrod

80.Klaustrofobiya qaysi tekshiruv qiyin?

- A) UZI
- B) EEG
- V) MRT *
- G) REG

81.MNS funksional tekshiruvlarida hamshira vazifasi:

- A) Diagnostika qo'yish
- B) Tayyorlash va kuzatish *
- V) Davolash
- G) Operatsiya

82.EEG natijalari nimaga bog'liq?

- A) Faqat apparatga
- B) Bemor holatiga *
- V) Yoshga
- G) Jinsga

83.Doppler tekshiruvida qaysi ko'rsatkich baholanadi?

- A) Harorat
- B) Qon oqimi tezligi *

- V) Qon rangi
- G) Puls

84.MSKT afzalligi:

- A) Arzon
- B) Tez natija *
- V) Magnitsiz
- G) Invaziv

85.UZI nima uchun bolalarda keng qo'llanadi?

- A) Qimmat emas
- B) Xavfsiz *
- V) Tez emas
- G) Qiyin

86.EEGda fotostimulyatsiya nima uchun qo'llanadi?

- A) Bemorni uyquga ketkazish
- B) Patologik faollikni chaqirish *
- V) Qon bosimini oshirish
- G) Ovozni tekshirish

87.REG tekshiruvi qaysi holatda muhim?

- A) Gipertoniya *
- B) Pnevmoniya
- V) Gepatit
- G) Kolit

88.MRT oldidan bemordan nima olinadi?

- A) Qon
- B) Rozilik *
- V) Dori
- G) Harorat

89.Dopplerografiyada gel vazifasi:

- A) Sovitish
- B) Aloqani yaxshilash *
- V) Dori berish
- G) Dezinfeksiya

90.EEG qaysi signalni yozadi?

- A) Mexanik
- B) Elektrik *
- V) Ovoz
- G) Yorug'lik

91.MNS tekshiruvlari asosan:

- A) Invaziv
- B) Noinvaziv *
- V) Jarrohlik
- G) Travmatik

92.Insultdan keyin tekshiruvlar:

- A) Kerak emas
- B) Qayta-qayta o'tkaziladi *
- V) Faqat bir marta
- G) Faqat operatsiya

93.EEG oldidan dori vositalari:

- A) Hamisha bekor qilinadi
- B) Shifokor bilan kelishiladi *
- V) Qabul qilinadi
- G) Ahamiyatsiz

94.REG qaysi usul turiga kiradi?

- A) Laborator
- B) Instrumental *
- V) Jarrohlik
- G) Dori

95.Dopplerografiya qaysi prinsipga asoslangan?

- A) Magnit
- B) Doppler effekti *
- V) Elektr qarshiligi
- G) Rentgen

96.MSKTda nurlanish:

- A) Yo'q
- B) Bor *
- V) Kam emas
- G) Faqat bolalarda

97.UZIda sensor qayerga qo'yiladi?

- A) Havoda
- B) Terining ustiga *
- V) Kiyim ustiga
- G) Suyakka

98.EEG natijasi qaysi shaklda chiqadi?

- A) Rasm
- B) To'lqinlar *

- V) Matn
- G) Jadval

99.MNS funksional diagnostikasida asosiy talab:

- A) Tezlik
- B) Aniqlik *
- V) Arzonlik
- G) Osoyishtalik

100.MNS tekshiruvlarida xavfsizlik kim zimmasida?

- A) Bemor
- B) Hamshira va vrach *
- V) Qorovul
- G) Farrosh

101. Yurak-qon tomir tizimi a'zolariga qaysi a'zo kiradi?

- A) Yurak *
- B) Bosh miya
- V) O'pka
- G) Buyrak

102. Yurakning asosiy vazifasi:

- A) Qon aylanishni ta'minlash *
- B) Hazm qilish
- V) Nafas olish
- G) Gormon ishlab chiqarish

103.EKG nima o'lchaydi?

- A) Nafas
- B) Yurak elektr faoliyati *
- V) Bosh miya
- G) Haddan tashqari faoliyat

104.EKG qachon olinadi?

- A) Faqat ertalab
- B) Vrach ko'rsatmasi bilan *
- V) Har kuni
- G) Faqat kechqurun

105.EKG elementlaridan qaysi to'g'ri?

- A) P, QRS, T *
- B) A, B, C
- V) X, Y, Z
- G) L, M, N

106.EKGda qo‘shimcha shovqin sababi:

- A) Qurilish ishlari
- B) Harkat *
- V) Yorug‘lik
- G) Hamshira

107.EKG apparatini ishga tushirishdan oldin:

- A) Simlarni tekshirish *
- B) Bemorni chaqirish
- V) Yugurish
- G) Suv berish

108.EKG oldidan bemorga tavsiya:

- A) Qahva ichish
- B) Tinch holatda bo‘lish *
- V) Yugurish
- G) Tamaki chekish

109.Elektrodlar qayerga qo‘yiladi?

- A) Bosh
- B) Ko‘krak va a‘zolar *
- V) O‘pka
- G) Buyrak

110.Veloergometriya nima uchun qo‘llanadi?

- A) Yurak quvvatini baholash *
- B) Nafas olish
- V) Bosh miya
- G) Buyrak

111.Xolter monitoringining afzalligi:

- A) Bir daqiqalik
- B) 24 soatlik *
- V) Bir hafta
- G) 1 oy

112.Xolterda nimani yozadi?

- A) Nafas
- B) Yurak urish ritmi *
- V) Qon bosim
- G) Temperatura

113.Yuqori qon bosimda qaysi tekshiruv muhim?

- A) Spirometriya
- B) Sutkalik qon bosim monitoringi *

- V) EEG
- G) EKG

114.Reografiya nima o'laydi?

- A) Yurak ritmi
- B) Qon tomir tonusini *
- V) Nafas
- G) Miya

115.Sfigmografiya nimani baholaydi?

- A) Arteriya qon oqimi *
- B) Nafas
- V) Hazm
- G) Jinsiy faoliyat

116.Dopplerografiyada asosiy omil:

- A) Ultratovush *
- B) Magnit
- V) Elektrik tok
- G) Rentgen

117.Yurak-qon tomir tizimi tekshiruvlarida xavfsizlik:

- A) Bemor
- B) Hamshira *
- V) Farrosh
- G) Qorovul

118.EKG oldidan simlarni qanday tekshiradi?

- A) Bemor bilan
- B) Elektr aloqasi *
- V) Yorug'likda
- G) Havoda

119.Funksional sinamalar qachon qo'llaniladi?

- A) Ovqatdan keyin
- B) Vrach ko'rsatmasi bilan *
- V) Faqat ertalab
- G) Kechqurun

120.Veloergometriya natijasi:

- A) Rasm
- B) Yurak quvvati va ritm *
- V) Nafas
- G) Qon bosim

121.Xolterda bemor nima qiladi?

- A) Faoliyatini davom ettiradi *
- B) Uyquga ketadi
- V) Tinch yotadi
- G) Yugurib

122.EKGda P to‘lqin nima uchun?

- A) Atrial depolyarizatsiya *
- B) Ventrikul depolyarizatsiya
- V) Nafas
- G) Yurak ton

123.QRS kompleks nima o‘lchaydi?

- A) Atrium
- B) Ventrikul *
- V) Nafas
- G) Bosh miya

124.T to‘lqin nimaga ishlatiladi?

- A) Atrium
- B) Ventrikul repolyarizatsiya *
- V) Nafas
- G) Qon bosim

125.EKGda elektrli kontakt yo‘q bo‘lsa:

- A) Hech narsa bo‘lmaydi
- B) Shovqin paydo bo‘ladi *
- V) Ritm yaxshilanadi
- G) Nafas qiyinlashadi

126.Sutkalik qon bosim monitoringi nimani ko‘rsatadi?

- A) Faqat ertalab
- B) 24 soatda o‘zgarish *
- V) Kechqurun
- G) Faqat kechqurun

127.Veloergometriyada nagruzka qanday beriladi?

- A) Qulay
- B) Bosqichma-bosqich *
- V) To‘la
- G) Yugurish bilan

128.EKG apparatini kim tekshiradi?

- A) Bemor
- B) Hamshira *

- V) Farrosh
- G) Vrach

129.Yurak-qon tomir tizimi tekshiruvlarida nima tahdid?

- A) Elektr toki
- B) Aritmiya *
- V) Gipotermiya
- G) Shovqin

130.Reografiyada sensor qayerga qo'yiladi?

- A) Ko'krak va a'zolar *
- B) Bosh
- V) Yurak
- G) Buyrak

131.Xolterda batareya ishlamasa:

- A) Tekshiruv davom etadi
- B) Ma'lumot yo'qoladi *
- V) Yurak yaxshilanadi
- G) Bemor qo'rqmaydi

132.EKGda shovqinni kim kamaytiradi?

- A) Vrach
- B) Hamshira *
- V) Bemor
- G) Qorovul

133.Yurak testlari nima uchun zarur?

- A) Operatsiya
- B) Diagnostika *
- V) Nafas
- G) Hazm

134.Sfigmografiya apparatining vazifasi:

- A) Arteriya qon bosimi *
- B) Nafas
- V) Yurak ritmi
- G) Miya

135.Dopplerografik sur'at qaysi birlikda?

- A) km/s *
- B) m/s
- V) g/s
- G) l/s

136.Xolterda ma'lumot saqlanadi:

- A) Qog'ozda
- B) Elektron *
- V) Rentgenda
- G) UZI da

137.EKG qachon qo'llanilmaydi?

- A) Homilador
- B) Tiniq holatda
- V) Elektrod yomon *
- G) Aritmiya

138.Reografiyada signal qanday ko'rinishida?

- A) To'lqin *
- B) Rasm
- V) Jadval
- G) Sxema

139.Veloergometriyaning asosiy maqsadi:

- A) Yurak quvvati *
- B) Nafas
- V) Bosh miya
- G) Buyrak

140.EKG oldidan nimani bajarish kerak?

- A) Yugurish
- B) Terini tozalash *
- V) Tamaki chekish
- G) Kofe ichish

141.Yurak-qon tomir tizimi tekshiruvlari qachon qaytalanadi?

- A) Faqat bir marta
- B) Vrach ko'rsatmasi bilan *
- V) Har kuni
- G) Har hafta

142.Xolterda bemor ovqatlanishi mumkinmi?

- A) Ha *
- B) Yo'q
- V) Faqat ertalab
- G) Faqat kechqurun

143.Reografiyada kemchiliklar:

- A) Har doim aniq
- B) Elektr aloqasi buzilsa *

- V) Hamisha xavfsiz
- G) Ma'lumot yo'q

144.Veloergometriyada bemor holati:

- A) Tinch *
- B) Faol
- V) Uyquda
- G) Suyuqlik

145.EKGda signalning noaniqligi sababi:

- A) Elektrod og'irligi *
- B) Yurak uzoqligi
- V) Nafas
- G) Havo

146.Sutkalik qon bosim monitoringida natija:

- A) Bir raqam
- B) Dinamik *
- V) Rasm
- G) Jadval

147.Xolter natijalari:

- A) Faqat vrach ko'radi *
- B) Hammasi ochiq
- V) Faqat bemor
- G) Qorovul

148.Dopplerografiya qaysi holda qiyin?

- A) Terisi toza
- B) O'tkir arteriit *
- V) Suyuq
- G) Yugurish

149.EKG apparatini kim qayta tekshiradi?

- A) Bemor
- B) Hamshira *
- V) Farrosh
- G) Vrach

150.Yurak-qon tomir tizimi funksional diagnostikasi maqsadi:

- A) Davolash
- B) Aniq diagnostika *
- V) Operatsiya
- G) Profilaktika

151.Nafas olish tizimi asosiy vazifasi:

- A) Qon aylanish
- B) Gaz almashini ta'minlash *
- V) Hazm qilish
- G) Yurak ritmi

152.Bronxoskopiya nimani ko'rish uchun qo'llaniladi?

- A) Yurak
- B) Bronxlar va o'pka *
- V) Miya
- G) Buyrak

153.Spirometriya nima o'lchaydi?

- A) Yurak ritmi
- B) O'pka hajmi va funksiya *
- V) Qon bosim
- G) Nafas tezligi

154.Pikfloumetriya asosiy maqsadi:

- A) Nafas tezligini o'lchash *
- B) Qon bosim
- V) Yurak urish
- G) Hazm

155.Pnevmotaxometriya nima o'lchaydi?

- A) Yurak ritmi
- B) Nafas oqimi *
- V) Qon bosim
- G) Bosh miya

156.Spirometriya oldidan bemor:

- A) Tamaki chekmaslik *
- B) Yugurish
- V) Qahva ichish
- G) Yuqarishi kerak

157.Bronxoskopiya oldidan bemorga tavsiya:

- A) Och kelishi *
- B) To'yib ovqatlanishi
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

158.Bronxoskopni dezinfeksiya qilish:

- A) Faqat suv bilan
- B) Spetsifik dezinfeksiya vositalari *

- V) Terini toza qilish
- G) EKG bilan

159.Spirografiya va spirometriya farqi:

- A) Bir xil
- B) Spirometriya faqat hayotiy hajm *
- V) Spirografiya yurak
- G) Pnevмотaxometriya

160.Nafas olish funksiyasi tekshiruvlari qaysi bo‘limda o‘tkaziladi?

- A) Yurak
- B) Funksional diagnostika *
- V) Jarrohlik
- G) Laboratoriya

161.Pikfloumetriyada signal qanday ko‘rinishida?

- A) To‘lqin *
- B) Rasm
- V) Matn
- G) Jadval

162.Pnevмотaxometriyada sensor qayerga qo‘yiladi?

- A) Bosh
- B) Og‘ir nafas yo‘liga *
- V) Yurak
- G) Buyrak

163.Spirometriya natijasi qanday aks etadi?

- A) Grafik *
- B) Rasm
- V) Matn
- G) Foto

164.Nafas olish tizimi tekshiruvlarida hamshira vazifasi:

- A) Diagnostik qo‘yish
- B) Bemorni tayyorlash va kuzatish *
- V) Davolash
- G) Operatsiya

165.Pikfloumetriya qachon qo‘llanadi?

- A) Yurak urishini baholash
- B) Nafas tezligini baholash *
- V) Qon bosim
- G) Bosh miya

166.Spirometriyadan oldin bemorga nima tavsiya qilinadi?

- A) Yugurish
- B) Tinchlanish *
- V) Kofe ichish
- G) Tamaki chekish

167.Bronxoskopiya uchun qoʻrquvchan bemorda:

- A) Uyqusizlik
- B) Lokal yoki umumiy anesteziya *
- V) Yugurish
- G) Pikfloumetriya

168.Pnevмотaxometriya qaysi holatda muhim?

- A) Atrofik kasʼhalliklarda
- B) Bronx astma *
- V) Yurak kasallik
- G) Gastrit

169.Nafas olish tizimi funksional tekshiruvlarida asosiy maqsad:

- A) Davolash
- B) Funksiyani baholash *
- V) Operatsiya
- G) Profilaktika

170.Spirometriyada natija qachon olinadi?

- A) Darhol *
- B) Bir haftadan soʻng
- V) Bir oydan soʻng
- G) Faqat kechqurun

171.Pikfloumetriyada qoʻllanadigan shkala:

- A) m/s *
- B) km/s
- V) g/s
- G) l/s

172.Bronxoskopiyaning asosiy xavfi:

- A) Havo uzilish *
- B) Kofe ichish
- V) Pikfloumetriya
- G) Spirometriya

173.Spirografiya qanday koʻrinishida natija beradi?

- A) Grafik *
- B) Jadval

- V) Rasm
- G) Matn

174. Pnevмотахometriyada signal yozilishi:

- A) Elektr
- B) To‘lqin *
- V) Foto
- G) Rasm

175. Nafas olish funksiyasini tekshiruv uchun qurilma:

- A) EKG
- B) Spirometr *
- V) Xolter
- G) REG

176. Spirometriyada qaysi holatda natija to‘g‘ri bo‘lmaydi?

- A) Bemor tinch
- B) Harkat *
- V) Qo‘llab-quvvatlangan
- G) Tiniq

177. Pikfloumetriyada signaldan nimani baholash mumkin?

- A) Nafas chiqish quvvati *
- B) Yurak ritmi
- V) Qon bosim
- G) Nafas kirishi

178. Bronxoskopiyada asbobni qanday kiritish kerak?

- A) Yuqori nafas yo‘liga *
- B) Qon tomirga
- V) Yurakka
- G) Buyrakka

179. Pnevмотахometriyada bemor qanday bo‘lishi kerak?

- A) Tinch *
- B) Faol
- V) Yugurib
- G) Uyquda

180. Spirometriyadan oldin dori qabul qilish:

- A) Hamisha bekor *
- B) Hech narsa
- V) Yuqori
- G) Ovqat bilan

181.Nafas olish tizimi tekshiruvlarida salbiy ta'sirlar:

- A) Havo uzilish *
- B) Yurak ritmi
- V) Miya
- G) Buyrak

182.Pikfloumetriya qaysi bemorlarda qo'llaniladi?

- A) Yurak kasalliklar
- B) Bronx astma va obstruktiv kasalliklar *
- V) Gepatit
- G) Kolit

183.Bronxoskopiyadan oldin bemor:

- A) Tinchlantiriladi *
- B) Yugurish
- V) Spirometriya
- G) Pikfloumetriya

184.Spirometriyadan olinadigan qiymat:

- A) Faqat hayotiy hajm *
- B) Yurak ritmi
- V) Qon bosim
- G) Bosh miya

185.Pnevмотaxometriyada signalning buzilishi:

- A) Elektrod yomon *
- B) Yurak yaxshi
- V) Nafas tez
- G) Faqat grafik

186.Nafas olish tizimi tekshiruvlarida hamshira vazifasi:

- A) Faqat kuzatish
- B) Tayyorlash va nazorat *
- V) Diagnostika
- G) Davolash

187.Bronxoskopiya asbobi qay tarzda yuviladi?

- A) Suv bilan
- B) Spetsifik dezinfeksiya *
- V) Terini
- G) EKG bilan

188.Spirometriyada qachon yuqori natija bo'ladi?

- A) Harorat yuqori
- B) Bemor tiniq *

- V) Yugurgan
- G) Spirometriya qo'llanmagan

189. Pikfloumetriya natijasi qanday olinadi?

- A) O'qiladigan shkala *
- B) Rasm
- V) Matn
- G) Foto

190. Pnevмотaxometriya qaysi jihatdan muhim?

- A) Nafas oqimi *
- B) Yurak ritmi
- V) Qon bosim
- G) Spirometriya

191. Nafas olish tizimi tekshiruvlari qaysi bo'limda bajariladi?

- A) Yurak
- B) Funktsional diagnostika *
- V) Laboratoriya
- G) Jarrohlik

192. Bronxoskopiyada qon ketishi xavfi:

- A) Yo'q
- B) Bor *
- V) Faqat uyquda
- G) To'liq xavfsiz

193. Spirometriyada signal qanday ko'rinishida chiqadi?

- A) To'lqin *
- B) Rasm
- V) Matn
- G) Jadval

194. Pikfloumetriyada maksimum nafas oqimi:

- A) L/min *
- B) km/s
- V) m/s
- G) g/s

195. Pnevмотaxometriyada qurilma nima?

- A) Spirometriya apparati
- B) Nafas oqimini o'lchash *
- V) EKG
- G) Xolter

196.Nafas olish funksiyasi buzilishida:

- A) Faqat operatsiya
- B) Funksional tekshiruv *
- V) Dori
- G) Profilaktika

197.Spirometriyada signal noaniq bo'lsa:

- A) Ta'sir yo'q
- B) Bemor yomon bo'lsa *
- V) Yurak uzoq
- G) Nafas tez

198.Bronxoskopiya qaysi holatda qiyin?

- A) Bemor tiniq
- B) Qon ketishi xavfi *
- V) Yurak ritmi
- G) Spirometriya

199.Pikfloumetriya va spirometriya farqi:

- A) Bir xil
- B) Pikfloumetriya nafas tezligi *
- V) Spirometriya nafas tezligi
- G) Nafas oqimi

200.Nafas olish tizimi tekshiruvlari maqsadi:

- A) Davolash
- B) Funksiyani baholash *
- V) Operatsiya
- G) Profilaktika

201.Endokrin tizimning asosiy vazifasi:

- A) Qon aylanish
- B) Gormon ishlab chiqish *
- V) Nafas olish
- G) Hazm qilish

202.Qalqonsmo bez qaysi gormon ishlab chiqaradi?

- A) Adrenalin
- B) Tiroksin *
- V) Insulin
- G) Kortizol

203.Gipofiz qanday rol o'ynaydi?

- A) Yurak ritmi
- B) Boshqa bezlarni nazorat qilish *

- V) Nafas
- G) Hazm

204.Qandli diabetda qaysi tekshiruv muhim?

- A) EKG
- B) Qon glyukoza *
- V) UZI o'pka
- G) Reografiya

205.Endokrin tekshiruvlarda hamshira vazifasi:

- A) Diagnostika qo'yish
- B) Bemor va asboblarni tayyorlash *
- V) Davolash
- G) Operatsiya

206.Gipofiz bezining buzilishida qanday simptom paydo bo'lishi mumkin?

- A) Qon bosim pastligi
- B) O'sish va gormonal buzilishlar *
- V) Nafas qiyinligi
- G) Yurak ritmi

207.Qandli diabetda funksional tekshiruv oldidan bemor:

- A) Kofe ichishi mumkin
- B) Ovqat ichishi mumkin *
- V) Tamaki chekishi kerak
- G) Yugurishi kerak

208.Ultratovush tekshiruvi nimani ko'rsatadi?

- A) Yurak ritmi
- B) Tuzilmalar va a'zolar *
- V) Nafas
- G) Hazm

209.Endoskopik tekshiruv qanday qo'llaniladi?

- A) Qon bosimni baholash
- B) Tuzilmalarni ko'rish *
- V) Nafas tezligi
- G) Yurak quvvati

210.Buyrak va siydik tizimi tekshiruvi uchun qachon qo'llaniladi?

- A) Faqat yurak kasalliklarda
- B) Gematuriya va funksional baholashda *
- V) Nafas qiyinligida
- G) Hazm buzilishda

211. Buyrakning asosiy vazifasi:

- A) Gormon ishlab chiqish
- B) Suyuqlik va elektrolit balansini saqlash *
- V) Nafas
- G) Yurak ritmi

212. Siydik-tekshiruv uchun bemor oldidan:

- A) Ovqat ichish
- B) Tiniqlik va hajmini nazorat qilish *
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

213. Jinsiy a'zolar tekshiruvida asosiy maqsad:

- A) Davolash
- B) Funktsional va struktur tahlil *
- V) Yurak ritmi
- G) Nafas

214. Endokrin tizimi tekshiruvlarida hamshira asosiy vazifasi:

- A) Faqat nazorat
- B) Bemor va apparaturani tayyorlash *
- V) Diagnostika qo'yish
- G) Davolash

215. Gipofiz kasalliklarida qaysi tekshiruv qo'llaniladi?

- A) EKG
- B) Gormonlar sinovi *
- V) Spirometriya
- G) Pikfloumetriya

216. Qalqonsmo bezini ultratovushda tekshirish maqsadi:

- A) Yurak ritmi
- B) Tuzilmalarni ko'rish *
- V) Nafas
- G) Hazm

217. Buyrak ultratovush tekshiruvi nimani ko'rsatadi?

- A) Qon bosim
- B) Bo'yрак hajmi va tuzilmasi *
- V) Nafas
- G) Yurak ritmi

218. Endokrin tizimi tekshiruvlari uchun qanday tayyorgarlik kerak?

- A) Hech qanday
- B) Bemor va apparatura tayyorlash *

- V) Faqat dastur
- G) Kofe ichish

219.Siydik tizimi tekshiruvida endoskopiya qachon qo'llaniladi?

- A) Gematuriya va blokda *
- B) Yurak ritmida
- V) Nafas qiyinligda
- G) Spirometriya

220.Endokrin kasalliklarda qaysi tekshiruv asosiy?

- A) UZI va gormon sinovi *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Reografiya

221.Qandli diabetda qanday tekshiruvlar qo'llaniladi?

- A) Qon glyukoza *
- B) EKG
- V) Reografiya
- G) Spirometriya

222.Buyrak va siydik tizimi funksional tekshiruvi nimani baholaydi?

- A) Nafas
- B) Suyuqlik chiqishi va funktsiya *
- V) Yurak
- G) Bosh miya

223.Urologiyada endoskopiya uchun asbobni dezinfeksiya:

- A) Faqat suv
- B) Spetsifik vosita *
- V) EKG
- G) Pikfloumetriya

224.Gipofiz buzilishida qaysi simptom paydo bo'lishi mumkin?

- A) Nafas qiyinligi
- B) O'sish va gormonal buzilishlar *
- V) Yurak ritmi
- G) Hazm

225.Siydik a'zolari ultratovushi qanday ko'rinishda natija beradi?

- A) Grafik
- B) Rasm va ko'rinish *
- V) Matn
- G) Jadval

226. Buyrakda blok paydo bo'lsa:

- A) Hech narsa
- B) Urolog tekshiruv *
- V) Spirometriya
- G) Pikfloumetriya

227. Endokrin tekshiruvlari maqsadi:

- A) Faqat davolash
- B) Funksiya va gormonlarni baholash *
- V) Nafas
- G) Yurak

228. Gipofiz tekshiruvi qachon qo'llaniladi?

- A) O'sish buzilishida *
- B) Nafas qiyinligida
- V) Yurak kasallikda
- G) Spirometriya

229. Qalqonsmo bezi kasalliklarini aniqlashda:

- A) EKG
- B) UZI *
- V) Xolter
- G) Reografiya

230. Endoskopik tekshiruvlarda hamshira vazifasi:

- A) Bemor va asboblarni tayyorlash *
- B) Diagnostika
- V) Davolash
- G) Faqat kuzatish

231. Diabetda funksional tekshiruv maqsadi:

- A) Qon glyukozasini baholash *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

232. Urologiyada siydik tekshiruvidan oldin:

- A) Bemorga tavsiyalar beriladi *
- B) Yugurish
- V) Kofe ichish
- G) Spirometriya

233. Buyrakda tash hisoblansa, qanday tekshiruv qo'llaniladi?

- A) UZI *
- B) EKG

- V) Spirometriya
- G) Pikfloumetriya

234.Endokrin tizimi tekshiruvlarida signal:

- A) Grafik
- B) Laboratoriya natijasi *
- V) Foto
- G) Rasm

235.Siydik va urologiya tekshiruvlari asosiy maqsad:

- A) Davolash
- B) Funktsional va struktur tahlil *
- V) Yurak
- G) Nafas

236.Endokrin tizimi tekshiruvlarida apparatlar:

- A) EKG
- B) Laboratoriya va UZI *
- V) Spirometriya
- G) Xolter

237.Diabetda qaysi tekshiruv oldidan tayyorgarlik kerak?

- A) Qon glyukoza *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Reografiya

238.Buyrak va urologiya tekshiruvida asboblar:

- A) Spirometriya
- B) UZI va endoskopiya *
- V) EKG
- G) Xolter

239.Gipofiz kasalliklari funktsional tekshiruv maqsadi:

- A) Nafas
- B) Gormon va funktsiyani baholash *
- V) Yurak
- G) Hazm

240.Qalqonsmo bezini tekshirishda tayyorgarlik:

- A) Bemor tayyor *
- B) Yugurish
- V) Kofe ichish
- G) Nafas

241.Siydik a'zolari endoskopiya qachon qo'llaniladi?

- A) Gematuriya *
- B) Yurak ritmi
- V) Nafas
- G) Spirometriya

242.Endokrin kasalliklarda qanday tekshiruvlar asosiy?

- A) UZI va gormon sinovi *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Reografiya

243.Diabetda funksional tekshiruv qanday qilinadi?

- A) Qon glyukoza *
- B) EKG
- V) Nafas
- G) Xolter

244.Urologiyada endoskopiya oldin bemor:

- A) Tayyorlanadi *
- B) Yugurish
- V) Pikfloumetriya
- G) Spirometriya

245.Buyrakda tuzilma buzilishida qachon tekshiruv qo'llaniladi?

- A) UZI *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Spirometriya

246.Endokrin tizimi tekshiruvlari qachon zarur?

- A) Gormonal buzilishda *
- B) Yurak ritmida
- V) Nafas
- G) Hazm

247.Siydik-tekshiruv apparati qanday?

- A) UZI va endoskopik *
- B) Spirometriya
- V) EKG
- G) Xolter

248.Gipofiz tekshiruvidan oldin:

- A) Tinchlantirish *
- B) Yugurish

- V) Kofe ichish
- G) Nafas

249.Qalqonsmo bezi tekshiruvi maqsadi:

- A) Tuzilma va funksiya *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

250.Endokrin va siydik-jinsiy tizim tekshiruvlari asosiy maqsadi:

- A) Davolash
- B) Funksiya va strukturani baholash *
- V) Yurak
- G) Nafas

251.Ovqat hazm qilish tizimi asosiy vazifasi:

- A) Qon aylanish
- B) Ozuqani singdirish va hazm qilish *
- V) Nafas olish
- G) Yurak ritmi

252.Gastritda qanday tekshiruv asosiy?

- A) EKG
- B) Ezofagogastroduodenoskopiya *
- V) Spirometriya
- G) Xolter

253.Me'da kislotaligi qanday tekshiriladi?

- A) Spirometriya
- B) Rh-metriya *
- V) EKG
- G) UZI

254.Duodenal zondlash nimani baholash uchun qo'llaniladi?

- A) Yurak
- B) Me'da-ichak sekretor funksiyasi *
- V) Nafas
- G) Hazm

255.Gastrokardiomonitoring maqsadi:

- A) Yurak ritmi
- B) Me'da kislotaligi va motorika *
- V) Nafas
- G) Qon bosim

256.Endoskopik tekshiruvda hamshira vazifasi:

- A) Faqat nazorat
- B) Bemor va asbobni tayyorlash *
- V) Davolash
- G) Diagnostika qo'yish

257.Kapsulyar endoskopiya nimani ko'rsatadi?

- A) Yurak
- B) Ichak tuzilmalari *
- V) Nafas
- G) Yugurish

258.Me'da sekretor funksiyasini tekshirishdan oldin bemor:

- A) To'yib ovqatlanishi
- B) Och kelishi *
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

259.Kolonoskopiya asosiy maqsadi:

- A) Yurak ritmi
- B) Tuzilmalarni ko'rish va patologiya aniqlash *
- V) Nafas
- G) Spirometriya

260.Rektoromanoskopiya nimani baholash uchun qo'llaniladi?

- A) Rektum va tuzilmalar *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

261.Jigar va o't yo'llari tekshiruvlari asosiy maqsad:

- A) Faqat davolash
- B) Funksiya va strukturani baholash *
- V) Nafas
- G) Yurak

262.Endoskopiya oldidan bemor:

- A) Ovqat ichishi mumkin
- B) Och kelishi kerak *
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

263.Me'da kislotaligini tekshirishdan oldin bemor:

- A) Kofe ichishi mumkin
- B) Och kelishi kerak *

- V) Yugurish
- G) Nafas

264. Duodenal zondlashda hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparatni tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

265. Gastritda funksional tekshiruv maqsadi:

- A) Nafas
- B) Me'da-ichak funksiyasini baholash *
- V) Yurak
- G) Hazm

266. Kapsulyar endoskopiya qaysi holatda qo'llash mumkin?

- A) Yurak ritmi
- B) Ichakda patologiya aniqlash *
- V) Nafas
- G) Spirometriya

267. Gastrokardiomonitoring nimani baholash uchun qo'llaniladi?

- A) Nafas
- B) Me'da motorika va kislotalik *
- V) Yurak
- G) Qon bosim

268. Kolonoskopiya oldidan bemorga tavsiya:

- A) To'yib ovqatlanish
- B) Och kelishi *
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

269. Rektoromanoskopiya qanday usulda o'tkaziladi?

- A) Endoskopik *
- B) Spirometriya
- V) EKG
- G) Xolter

270. Jigar ultratovush tekshiruvi nima ko'rsatadi?

- A) Yurak ritmi
- B) Jigar tuzilmasi va og'irliklar *
- V) Nafas
- G) Spirometriya

271.Me'da sekretor funksiyasini baholashda qanday qurilma qo'llaniladi?

- A) EKG
- B) Duodenal zond *
- V) Xolter
- G) Pikfloumetriya

272.Gastrit funksional tekshiruvlari maqsadi:

- A) Yurak
- B) Me'da-ichak funksiyasi *
- V) Nafas
- G) Hazm

273.Kapsulyar endoskopiya qanday ma'lumot beradi?

- A) Me'da kislotaligi
- B) Ichak patologiyasi *
- V) Nafas
- G) Yurak

274.Kolonoskopiya hamshira vazifasi:

- A) Bemor va asbob tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

275.Duodenal zondlash oldidan bemor:

- A) Och kelishi *
- B) To'yib ovqatlanish
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

276.Endoskopiyaning xavfi:

- A) Havo uzilish *
- B) Yurak quvvati
- V) Nafas
- G) Spirometriya

277.Rh-metriya nimani o'lchaydi?

- A) Me'da kislotaligi *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Yugurish

278.Gastrokardiomonitoringda signal qanday ko'rinishida chiqadi?

- A) Grafik *
- B) Matn

- V) Foto
- G) Jadval

279.Jigar va billiar tekshiruvida hamshira vazifasi:

- A) Bemor va asbob tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

280.Kapsulyar endoskopiya oldidan bemor:

- A) To'yib ovqatlanish
- B) Och kelishi kerak *
- V) Yugurish
- G) Nafas

281.Endoskopik tekshiruvlar bolalarda:

- A) Nafas
- B) Og'riqsiz va tayyorgarlik bilan *
- V) Yurak
- G) Hazm

282.Bolalarda gastroskopiya oldidan:

- A) Och kelishi *
- B) To'yib ovqatlanish
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

283.Duodenal zondlash bolalarda qanday qo'llaniladi?

- A) Nafas
- B) Me'da-ichak funksiyasi *
- V) Yurak
- G) Hazm

284.Kolonoskopiya bolalarda:

- A) Qon bosim
- B) Endoskopik *
- V) Nafas
- G) Spirometriya

285.Jigar ultratovushi bolalarda nimani ko'rsatadi?

- A) Yurak
- B) Jigar tuzilmasi *
- V) Nafas
- G) Hazm

286.Bolalarda gastrokardiomonitoring maqsadi:

- A) Me'da motorika va kislotalik *
- B) Yurak ritmi
- V) Nafas
- G) Qon bosim

287.Me'da sekretor funksiyasini bolalarda tekshirish:

- A) Duodenal zond *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Spirometriya

288.Kapsulyar endoskopiya bolalarda qanday qo'llaniladi?

- A) Nafas
- B) Ichak patologiyasi *
- V) Yurak
- G) Hazm

289.Duodenal zondlash va Rh-metriyada hamshira vazifasi:

- A) Bemor va asbob tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

290.Gastrit funksional tekshiruvda qanday signal olinadi?

- A) Grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

291.Kolonoskopiya va rektoromanoskopiya tayyorgarlik:

- A) Bemor och kelishi *
- B) To'yib ovqatlanishi
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

292.Jigar va billiar tizimi tekshiruvlarida signal qanday ko'rinishida chiqadi?

- A) Rasm va grafik *
- B) Matn
- V) Foto
- G) Jadval

293.Bolalarda gastroskopiyaning asosiy maqsadi:

- A) Nafas
- B) Me'da va ezofagus patologiyasi *

- V) Yurak
- G) Hazm

294. Duodenal zondlash bolalarda qanday tayyorgarlik talab qiladi?

- A) Och kelishi *
- B) To'yib ovqatlanish
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

295. Kapsulyar endoskopiya natijasi qanday chiqadi?

- A) Foto va video *
- B) Matn
- V) Grafik
- G) Jadval

296. Gastrokardiomonitoring signalini qanday baholash mumkin?

- A) Grafik *
- B) Matn
- V) Foto
- G) Jadval

297. Me'da kislotaligi bolalarda Rh-metriya bilan:

- A) O'lchanadi *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

298. Bolalarda kolonoskopiya va rektoromanoskopiya maqsadi:

- A) Tuzilmalarni ko'rish *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

299. Jigar ultratovushi bolalarda nimani baholash uchun?

- A) Yurak
- B) Jigar hajmi va struktura *
- V) Nafas
- G) Spirometriya

300. Bolalarda gastroskopiya va duodenal zondlashda hamshira vazifasi:

- A) Faqat nazorat
- B) Bemor va apparatura tayyorlash *
- V) Davolash
- G) Diagnostika

301.EEG asosiy vazifasi:

- A) Yurak ritmi
- B) Bosh miya elektr faoliyati *
- V) Nafas
- G) Hazm

302.EEGda signal qachon olinadi?

- A) Faqat uyquda
- B) Uyqu va uyqudan oldin va keyin *
- V) Nafas
- G) Yurak

303.REG nimani o'ldaydi?

- A) Bosh miya qan aylanishi *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

304.Doplerografiyada asosiy maqsad:

- A) Qon tomirlarida oqimni baholash *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

305.EEGga bemor tayyorgarligi:

- A) Soatlab yugurishi
- B) Tinch holatda *
- V) Kofe ichish
- G) Ovqatlanish

306.Bosh miyada qan aylanishi buzilishida qanday tekshiruv asosiy?

- A) EKG
- B) REG va dopler *
- V) Spirometriya
- G) Xolter

307.EEGda signal qanday chiqadi?

- A) Grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

308.Reografik tekshiruv nimani baholashga yordam beradi?

- A) Qon tomirlarining elastikligi *
- B) Yurak

- V) Nafas
- G) Hazm

309. Doplerografik tekshiruvda qanday qurilma qo'llaniladi?

- A) UZI *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Spirometriya

310. EEGda ritm buzilishi qachon ko'riladi?

- A) Faqat uyquda
- B) Epilepsiya va bosh miya buzilishlarida *
- V) Nafas
- G) Yurak

311. Bosh miya funksional tekshiruvlarida hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

312. REG qanday qon aylanishini ko'rsatadi?

- A) Bosh miya arteriyalari *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

313. EEG nimani baholash uchun qo'llaniladi?

- A) Nafas
- B) Bosh miya elektr faoliyati *
- V) Yurak
- G) Hazm

314. Doplerografik tekshiruv asosiy maqsad:

- A) Qon tomirlarida oqim *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

315. Bosh miya funksional tekshiruvlarida tayyorgarlik:

- A) Kofe ichish
- B) Tinchlantirish *
- V) Yugurish
- G) Ovqatlanish

316.EEGda qon tomirlaridan keladigan signal:

- A) Faqat arteriya
- B) EEGda ko'rsatilmaydi *
- V) Nafas
- G) Yurak

317.Reografik tekshiruvning asosiy ko'rsatkichi:

- A) Qon tomirlarining elastikligi *
- B) Yurak ritmi
- V) Nafas
- G) Hazm

318.Doplerda qanday qon tomirlari ko'riladi?

- A) Arteriya va vena *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

319.EEG signalini qanday qurilma oladi?

- A) Elektrodlar *
- B) UZI
- V) Xolter
- G) Spirometriya

320.REGda asosiy ko'rsatkich:

- A) Qon tomirlarining ishlash qobiliyati *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

321.EKG asosiy vazifasi:

- A) Yurak ritmi *
- B) Nafas
- V) Bosh miya
- G) Hazm

322.Ekzokardiografiya (ExoEG) nimani ko'rsatadi?

- A) Yurak strukturasi va funksiyasi *
- B) Nafas
- V) Hazm
- G) Bosh miya

323.Veloyergometriya nimani baholashga yordam beradi?

- A) Yurak ritmi *
- B) Nafas

- V) Bosh miya
- G) Hazm

324.Xolter monitoring maqsadi:

- A) Yurak ritmini 24 soat monitoring qilish *
- B) Nafas
- V) Bosh miya
- G) Hazm

325.Reografiya va sfigmografiya nimani o'lchaydi?

- A) Qon tomirlar elastikligi va bosim *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

326.Doplerografiyaning asosiy maqsadi:

- A) Qon oqimi va tomir bloklarini aniqlash *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

327.EKG elementlari nimani ko'rsatadi?

- A) Yurak elektr faoliyati *
- B) Bosh miya
- V) Nafas
- G) Hazm

328.ExoEGda hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

329.Veloyergometriya oldidan bemor:

- A) Tinchlantirilgan va tayyor *
- B) Yugurish
- V) Kofe ichish
- G) Ovqatlanish

330.Xolter monitoring oldidan tayyorgarlik:

- A) Nafas
- B) Elektrodlarni qo'yish *
- V) Yurak
- G) Hazm

331.EKG sifatiga ta'sir qiluvchi omil:

- A) Elektrodlarni to'g'ri qo'yish *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

332.ExoEG asosiy ko'rsatkichi:

- A) Yurak kameralari funksiyasi *
- B) Nafas
- V) Bosh miya
- G) Hazm

333.Reografiyada bemor holati:

- A) Tinch va harorati normal *
- B) Yugurish
- V) Kofe ichish
- G) Nafas

334.Sfigmografiya nimani ko'rsatadi?

- A) Arteriya bosimini *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

335.Dopler bilan blokli tomir aniqlanganda:

- A) To'liq taxlil *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

336.EKGda taxikardiya qanday ko'rinadi?

- A) Ritm tezlashishi *
- B) Bosh miya
- V) Nafas
- G) Hazm

337.Veloyergometriya signalini qanday oladi?

- A) Elektrodlar *
- B) UZI
- V) Xolter
- G) Spirometriya

338.Xolterda qo'llaniladigan qurilma:

- A) Portativ EKG *
- B) UZI

- V) Reograf
- G) Spirometriya

339.Reografiyada signal qanday ko‘rinadi?

- A) Grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

340.Sfigmografiyada asosiy ko‘rsatkich:

- A) Arteriya bosimi va elastiklik *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

341.EKG oldidan bemor:

- A) Kofe ichishi mumkin
- B) Tinch holatda *
- V) Yugurish
- G) Ovqatlanish

342.ExoEG signalini qanday oladi?

- A) Elektrodlar va ultratovush *
- B) Spirometriya
- V) Xolter
- G) Yurak

343.Veloyergometriyada tayyorgarlik:

- A) Bemor tinchlantirilgan *
- B) Yugurish
- V) Kofe
- G) Nafas

344.Xolterda ma’lumotlar qanday tahlil qilinadi?

- A) Kompyuterda grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

345.Reografiyada qanday signal muhim?

- A) Qon tomir elastikligi *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

346.Sfigmografiya natijasi qanday ko‘rinishida bo‘ladi?

- A) Grafik *
- B) Matn
- V) Foto
- G) Jadval

347.Doplerografiya tayyorgarlik:

- A) Tinchlantirilgan bemor *
- B) Yugurish
- V) Kofe
- G) Nafas

348.EKGda aritmiya qanday aniqlanadi?

- A) Ritm buzilishi *
- B) Nafas
- V) Bosh miya
- G) Hazm

349.ExoEGda signal qanday ko‘rinadi?

- A) Grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

350.Veloyergometriya natijasi:

- A) Yurak ritmi va funksiyasi *
- B) Nafas
- V) Bosh miya
- G) Hazm

351.Nafas olish tizimi asosiy vazifasi:

- A) Qon aylanish
- B) Oksigenatsiya va uglekislota chiqarish *
- V) Hazm
- G) Yurak

352.Spirometriya nimani o‘lchaydi?

- A) Yurak ritmi
- B) Havo oqimini va hajmni *
- V) Bosh miya
- G) Qon bosim

353.Pnevмотaxometriya asosiy vazifasi:

- A) Yurak ritmi
- B) Nafas oqimi va tezligini *

- V) Hazm
- G) Bosh miya

354. Pikfloumetriya nimani baholash uchun qo'llaniladi?

- A) Yurak
- B) Nafas oqimi va pik qiymat *
- V) Bosh miya
- G) Hazm

355. Spirometriyada signal qanday ko'rinishida chiqadi?

- A) Grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

356. Nafas olish tizimi funksional tekshiruvlarida hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

357. Spirometriya oldidan bemor:

- A) Yugurishi
- B) Tinchlantirilgan va och *
- V) Kofe ichish
- G) Ovqatlanish

358. Pnevмотaxometriya qurilmasi qanday ishlaydi?

- A) Elektrodlar
- B) Havo oqimini elektr signalga aylantirish *
- V) Xolter
- G) Spirometriya

359. Pikfloumetriyada bemorning asosiy vazifasi:

- A) Tez va kuchli nafas olish *
- B) Tinch nafas
- V) Yugurish
- G) Ovqatlanish

360. Spirometriya qachon qo'llaniladi?

- A) Yurak tekshiruvida
- B) Nafas disfunktsiyasini baholashda *
- V) Hazm
- G) Bosh miya

361.Nafas olish tizimi tekshiruvlarida signali qanday chiqadi?

- A) Grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

362.Bronxoskopiya asosiy maqsadi:

- A) Yurak ritmi
- B) Bronx va traxeya tuzilmasini ko'rish *
- V) Nafas
- G) Hazm

363.Bronxoskopiya oldidan bemor tayyorgarligi:

- A) Ovqatlanish
- B) Och va mahalliy anesteziya *
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

364.Spirometriyada asosiy ko'rsatkich:

- A) Jismoniy harakat
- B) Total xavo hajmi (TLC) va FEV1 *
- V) Nafas
- G) Yurak

365.Pnevmotaxometriya nimani baholashda qo'llaniladi?

- A) Nafas oqim tezligi *
- B) Yurak
- V) Bosh miya
- G) Hazm

366.Pikfloumetriya natijasi qanday chiqadi?

- A) Liniya va pik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

367.Spirometriya hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

368.Bronxoskopda asbobni tayyorlashni kim amalga oshiradi?

- A) Doktor
- B) Hamshira *

- V) Bemor
- G) Nazoratchi

369. Pnevмотахometriyada signal qanday chiqadi?

- A) Grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

370. Nafas olish funksional tekshiruvlarining maqsadi:

- A) Qon ritmi
- B) Havo hajmi va funksiyasini baholash *
- V) Bosh miya
- G) Hazm

371. Spirometriyada FEV1 nimani ko'rsatadi?

- A) Bir soniyada chiqarilgan havo hajmi *
- B) Yurak ritmi
- V) Nafas
- G) Hazm

372. Pikfloumetriyada bemor nimani qiladi?

- A) Ohista nafas olish
- B) Chuqur va tez nafas *
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

373. Pnevмотахometriyada havo oqimi qanday o'lchanadi?

- A) Litr/min *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Bosh miya

374. Spirometriya oldidan bemor nimani qila olmaydi?

- A) Tinchlanish
- B) Kofe ichish *
- V) Och turish
- G) Havo chiqarish

375. Bronxoskopiya qurilmasini dezinfeksiya qachon qilinadi?

- A) Faqat qo'llashdan oldin
- B) Qo'llashdan oldin va keyin *
- V) Faqat keyin
- G) Qo'llashdan oldin

376. Pikfloumetriya qurilmasi nimani o'ldaydi?

- A) Nafas oqimi *
- B) Yurak
- V) Bosh miya
- G) Hazm

377. Pnevmatotaxometriya oldidan bemor:

- A) Yugurish
- B) Tinch va tayyorgarlik *
- V) Kofe
- G) Ovqatlanish

378. Spirometriyada qachon qayta tekshirish talab qilinadi?

- A) Signal noaniq chiqsa *
- B) Har doim
- V) Yurak
- G) Nafas

379. Nafas olish tizimi tekshiruvlarida hamshira asosiy vazifasi:

- A) Bemor va asbob tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

380. Bronxoskopiyada bemor qanday holatda bo'lishi kerak?

- A) Tinch va mahalliy anesteziya *
- B) Yugurish
- V) Kofe ichish
- G) Ovqatlanish

381. Spirometriyada havo hajmi qanday belgilanadi?

- A) Litr *
- B) Millilitr
- V) Kilogramm
- G) Yurak

382. Pnevmatotaxometriya natijasi qanday ko'rinishida bo'ladi?

- A) Grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

383. Pikfloumetriya signalini qanday oladi?

- A) Havo oqimi *
- B) Elektrod

- V) Xolter
- G) Spirometriya

384. Bronxoskopiya oldidan qanday tekshiruv talab qilinadi?

- A) Qon va allergiya *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

385. Spirometriyada qaysi ko'rsatkich muhim?

- A) FVC va FEV1 *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Bosh miya

386. Pnevмотaxometriya hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

387. Pikfloumetriya oldidan bemor:

- A) Och va tayyor *
- B) Kofe ichish
- V) Yugurish
- G) Ovqatlanish

388. Bronxoskopiya natijasi qanday chiqadi?

- A) Videoga yoki ekranda *
- B) Matn
- V) Grafik
- G) Jadval

389. Spirometriyada signal qanday oqimi ko'rsatadi?

- A) Havo hajmi va oqimi *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

390. Pnevмотaxometriya nimani baholash uchun qo'llaniladi?

- A) Nafas tezligi va oqimi *
- B) Yurak
- V) Bosh miya
- G) Hazm

391. Pikfloumetriyada maksimal oqim qanday ko'rsatiladi?

- A) Litr/min *
- B) Millilitr
- V) Kilogramm
- G) Yurak

392. Bronxoskopiyada asboblarni qanday dezinfeksiya qiladi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

393. Spirometriya natijasi qachon noaniq hisoblanadi?

- A) Qayta harakat qilinmasa *
- B) Har doim
- V) Yurak
- G) Nafas

394. Pnevмотaxometriya signalini qanday oladi?

- A) Havo oqimi sensorlari *
- B) Elektrod
- V) Xolter
- G) Spirometriya

395. Pikfloumetriyada bemor nafasini qanday olib chiqadi?

- A) Tez va kuchli *
- B) Ohista
- V) Yugurish
- G) Kofe ichish

396. Bronxoskopiya oldidan bemor qanday anesteziya oladi?

- A) Mahalliy *
- B) Tiniqlantiruvchi tabletka
- V) Yugurish
- G) Ovqatlanish

397. Spirometriyada FVC nimani ko'rsatadi?

- A) Bir nafasda chiqarilgan umumiy havo hajmi *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

398. Pnevмотaxometriyada signal qanday shaklda chiqadi?

- A) Grafik *
- B) Foto

- V) Matn
- G) Jadval

399. Pikfluometriyada maksimal oqim qachon olinadi?

- A) Birinchi nafasda *
- B) Kun davomida
- V) Nafas
- G) Yurak

400. Bronxoskopiyadan keyin asboblarni dezinfeksiya qilish:

- A) Faqat qo'llashdan oldin
- B) Qo'llashdan oldin va keyin *
- V) Faqat keyin
- G) Har doim

401. Endokrin tizim asosiy vazifasi:

- A) Gormonlar ishlab chiqarish *
- B) Yurak ritmi
- V) Nafas
- G) Hazm

402. Qalqonsimon bez qanday gormon ishlab chiqaradi?

- A) Adrenalin
- B) Tiroksin va triyodtironin *
- V) Insulin
- G) Kortizol

403. Gipofiz qanday funksiyaga ega?

- A) Bosh miya qon aylanishi
- B) Gormonlarni nazorat qilish va boshqa bezlarni stimullash *
- V) Nafas
- G) Hazm

404. Qandli diabetda asosiy tekshiruv:

- A) Spirometriya
- B) Qon glyukozasi *
- V) EKG
- G) EEG

405. Endokrin tekshiruvda hamshira asosiy vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

406.Qandli diabetda funksional tekshiruv oldidan bemor:

- A) Tez yugurishi
- B) Och va tayyor *
- V) Kofe ichish
- G) Ovqatlanish

407.Gipofiz funksiyasi qanday tekshiriladi?

- A) Qon gormonlari *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

408.Qalqonsimon bez tekshiruvda asosiy usul:

- A) UZI va gormon testlari *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Spirometriya

409.Insulinni qaysi organ ishlab chiqaradi?

- A) Yurak
- B) Podjeludochnaya bez *
- V) Qalqonsimon bez
- G) Gipofiz

410.Endokrin tekshiruvda apparat tayyorlashni kim amalga oshiradi?

- A) Doktor
- B) Hamshira *
- V) Bemor
- G) Nazoratchi

411.Qandli diabetda qon glyukozasi qay tarzda o'lchanadi?

- A) Laboratoriyada *
- B) EKG
- V) Spirometriya
- G) EEG

412.Gipofiz gormonlari qachon qo'llaniladi?

- A) Tekshiruv natijalari uchun *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

413.Qalqonsimon bez uzluksiz ishlamaganda:

- A) Nafas tezlashadi
- B) Gipotireoz yoki gipertireoz *

- V) Yurak
- G) Hazm

414. Endokrin tekshiruvda bemor tayyorgarligi:

- A) Tinchlantirilgan va och *
- B) Yugurish
- V) Kofe
- G) Ovqatlanish

415. Qandli diabetda qon glyukozasining normasi:

- A) 3,3–5,5 mmol/l *
- B) 6–8 mmol/l
- V) 10–12 mmol/l
- G) 0–2 mmol/l

416. Gipofizdan ishlab chiqariladigan asosiy gormon:

- A) Adrenalin
- B) Somatotropin (rost) *
- V) Insulin
- G) Tiroksin

417. Qalqonsimon bez tekshiruvi uchun qanday tayyorgarlik kerak?

- A) Kofe ichish
- B) Qon topshirishdan oldin och *
- V) Yugurish
- G) Ovqatlanish

418. Endokrin tekshiruvlarida asbob signalini kim oladi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

419. Qandli diabetda funksional tekshiruv maqsadi:

- A) Yurak ritmi
- B) Glikemiyaning aniqlash *
- V) Nafas
- G) Hazm

420. Gipofiz qanday organlarga ta'sir qiladi?

- A) Bosh miya
- B) Barcha endokrin bezlarga *
- V) Nafas
- G) Yurak

421.Qalqonsimon bez gormonlari qanday belgilanadi?

- A) Laboratoriyada *
- B) EKG
- V) Spirometriya
- G) EEG

422.Qandli diabetda qancha soat och turish talab etiladi?

- A) 2 soat
- B) 8–12 soat *
- V) 24 soat
- G) 1 soat

423.Endokrin tekshiruvda qaysi asbob ishlatiladi?

- A) Spirometr
- B) Avtoanalizator *
- V) EKG
- G) Xolter

424.Gipofiz tekshiruvda asosiy ko‘rsatkich:

- A) Somatotropin va adrenokortikotrop gormon *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

425.Qalqonsimon bez gipofunksiyasi natijasi:

- A) Gipotireoz *
- B) Gipertireoz
- V) Yurak ritmi
- G) Nafas

426.Qandli diabet tekshiruvida hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

427.Gipofiz tekshiruvi qanday usulda amalga oshiriladi?

- A) Qon gormonlari va UZI *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Spirometriya

428.Qalqonsimon bezdan olingan namuna qanday tahlil qilinadi?

- A) Laboratoriyada *
- B) EKG

- V) Nafas
- G) Hazm

429.Qandli diabetda qon glyukozasini qanday tekshirish mumkin?

- A) Laboratoriya va glyukometr *
- B) EKG
- V) Spirometriya
- G) EEG

430.Endokrin tekshiruvlarda signal qanday ko'rinishida bo'ladi?

- A) Elektron *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

431.Gipofiz gormonlari nimani nazorat qiladi?

- A) Bosh miya qon aylanishi
- B) Barcha endokrin bezlarni *
- V) Nafas
- G) Hazm

432.Qalqonsimon bez giperfunksiyasi natijasi:

- A) Gipertireoz *
- B) Gipotireoz
- V) Yurak ritmi
- G) Nafas

433.Qandli diabetda shifokor nimani baholaydi?

- A) Glikemiya va insulin hajmi *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

434.Endokrin tekshiruvda bemor tayyorgarligi:

- A) Tinch va och *
- B) Kofe ichish
- V) Yugurish
- G) Ovqatlanish

435.Gipofizdan chiqadigan asosiy stimulator gormon:

- A) AKTG *
- B) Insulin
- V) Adrenalin
- G) Tiroksin

436.Qalqonsimon bez tekshiruvi uchun qon qay tarzda olinadi?

- A) Venadan *
- B) Arteriyadan
- V) Teri osti
- G) Nafas

437.Qandli diabetda qanday tekshiruv talab qilinadi?

- A) Qon glyukozasi va glikozilirlangan gemoglobin *
- B) EKG
- V) Spirometriya
- G) EEG

438.Endokrin tekshiruvlarida asbobni kim tayyorlaydi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

439.Gipofiz tekshiruvda asosiy vazifasi:

- A) Barcha bezlarni nazorat qilish *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

440.Qalqonsimon bez gormonlari qanday ta'sir qiladi?

- A) Meta-bolizm *
- B) Yurak ritmi
- V) Nafas
- G) Hazm

441.Qandli diabetda glikemiya qanday tekshiriladi?

- A) Qon va glyukometr *
- B) EKG
- V) Nafas
- G) Hazm

442.Endokrin tekshiruvda signal qachon olinadi?

- A) Laboratoriya natijalarida *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

443.Gipofiz tekshiruvda signal qanday ko'rinishida?

- A) Elektron *
- B) Foto

- V) Matn
- G) Jadval

444.Qalqonsimon bezda gipofunksiya qachon yuz beradi?

- A) Gipotireoz *
- B) Gipertireoz
- V) Yurak ritmi
- G) Nafas

445.Qandli diabetda asbob tayyorlashni kim amalga oshiradi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

446.Gipofiz tekshiruvida asosiy ko'rsatkich:

- A) Somatotropin va AKTG *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

447.Qalqonsimon bez tekshiruvda qanday tayyorgarlik kerak?

- A) Och turish *
- B) Yugurish
- V) Kofe
- G) Ovqatlanish

448.Qandli diabetda glyukozani qay tarzda aniqlash mumkin?

- A) Laboratoriya va glyukometr *
- B) EKG
- V) Spirometriya
- G) EEG

449.Endokrin tekshiruvlarda signal qanday olinadi?

- A) Elektron *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

450.Gipofiz va qalqonsimon bez kasalliklarida maqsad:

- A) Gormon disfunktsiyasini aniqlash *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

451.Buyrakning asosiy vazifasi:

- A) Qon filtrlash va siydik ajratish *
- B) Yurak ritmi
- V) Nafas
- G) Hazm

452.Siydik ajratish tizimi asosiy a'zosi:

- A) Yurak
- B) Buyrak *
- V) Qalqonsimon bez
- G) Gipofiz

453.Jinsiy tizim tekshiruvi nimani baholash uchun qo'llaniladi?

- A) Reproduktiv funktsiya va gormonlar *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

454.Buyrak tekshiruvda hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

455.Siydik tekshiruv oldidan bemor:

- A) Och va suv ichishi cheklangan *
- B) Kofe ichish
- V) Yugurish
- G) Hazm

456.Buyrak funksiyasini baholash uchun qaysi usul qo'llaniladi?

- A) UZI, laboratoriya analizlari *
- B) EKG
- V) Spirometriya
- G) Xolter

457.Jinsiy tizim tekshiruvi oldidan bemor tayyorgarligi:

- A) Tinch va gigiyenik tayyorgarlik *
- B) Kofe ichish
- V) Yugurish
- G) Ovqatlanish

458.Buyrakdan olingan namuna qanday tahlil qilinadi?

- A) Laboratoriyada *
- B) EKG

- V) Spirometriya
- G) EEG

459.Siydik ajratish tizimi apparati kim tomonidan tayyorlanadi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

460.Buyrakda qanday tekshiruvlar olib boriladi?

- A) UZI, endoskopiya, laboratoriya analizlari *
- B) Spirometriya
- V) EKG
- G) Xolter

461.Jinsiy tizim tekshiruvi qanday maqsadda?

- A) Gormon va reproduktiv funksiyani baholash *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

462.Siydik tekshiruvda signal qanday shaklda chiqadi?

- A) Elektron *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

463.Buyrakda nefropatiya belgisi qanday ko‘rinishda bo‘ladi?

- A) Proteinuriya *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

464.Jinsiy tizim tekshiruvida qanday asboblari qo‘llaniladi?

- A) UZI, laboratoriya analizlari *
- B) Spirometriya
- V) EKG
- G) Xolter

465.Siydik ajratish tizimi tekshiruvida hamshira vazifasi:

- A) Bemor va apparat tayyorlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

466. Buyrakda qon oqimi qanday tekshiriladi?

- A) Doplerografiya *
- B) EKG
- V) Xolter
- G) Spirometriya

467. Jinsiy tizimda gormonlarni tekshirish usuli:

- A) Qon va laboratoriya analizlari *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

468. Siydik a'zolari ultratovush tekshiruvini kim olib boradi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

469. Buyrak va siydik tizimi funksional tekshiruv maqsadi:

- A) Sifatli filtratsiya va chiqarishni baholash *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

470. Jinsiy a'zolar ultrazvukov tekshiruvi kim tomonidan amalga oshiriladi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

471. Buyrakda obstruksiya belgisi qanday ko'rinishda bo'ladi?

- A) Siydik oqimi pastligi *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

472. Jinsiy tizim tekshiruvida bemor tayyorgarligi:

- A) Gigiyena va och turish *
- B) Kofe ichish
- V) Yugurish
- G) Hazm

473. Siydik ajratish tizimi tekshiruvida signal qanday ko'rinishida chiqadi?

- A) Elektron *
- B) Foto

- V) Matn
- G) Jadval

474. Buyrakda nefrotik sindrom belgisi:

- A) Oyoqda shish *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

475. Jinsiy a'zolar tekshiruvda asosiy maqsad:

- A) Reproduktiv funksiya va gormon disfunktsiyasini aniqlash *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

476. Siydik a'zolarining endoskopik tekshiruvda hamshira vazifasi:

- A) Asbob tayyorlash va bemorni qo'llab-quvvatlash *
- B) Faqat nazorat
- V) Davolash
- G) Diagnostika

477. Buyrakda funksiya disfunktsiyasini baholash usuli:

- A) Laboratoriya, UZI, dopler *
- B) Spirometriya
- V) EKG
- G) Xolter

478. Jinsiy tizimda qon gormonlari qanday tekshiriladi?

- A) Laboratoriyada *
- B) EKG
- V) Nafas
- G) Hazm

479. Siydik a'zolari ultratovush tekshiruvdan oldin bemor:

- A) Och va suv ichishi cheklangan *
- B) Yugurish
- V) Kofe
- G) Ovqatlanish

480. Buyrakda funksional tekshiruvda signal kim tomonidan olinadi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

481.Jinsiy tizim tekshiruvida qachon asboblari tayyorlanadi?

- A) Hamshira tomonidan *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

482.Siydik a'zolari ultratovush tekshiruv natijasi qanday chiqadi?

- A) Grafik va monitorda *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

483.Buyrakda obstruksiyanı aniqlash usuli:

- A) Siydik oqimi va UZI *
- B) Spirometriya
- V) EKG
- G) Xolter

484.Jinsiy a'zolar tekshiruvida asbob signalini kim oladi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

485.Siydik tizimi tekshiruvida maqsad:

- A) Filtratsiya va chiqarish funksiyasini baholash *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

486.Buyrakda nefropatiyanı aniqlashda asosiy ko'rsatkich:

- A) Proteinuriya va kreatinin *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

487.Jinsiy tizim tekshiruvida signal qanday ko'rinishida chiqadi?

- A) Elektron *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

488.Siydik a'zolarini endoskopik tekshirish oldidan bemor tayyorgarligi:

- A) Och va gigiyenik tayyorgarlik *
- B) Yugurish

- V) Kofe
- G) Ovqatlanish

489. Buyrakda funksional tekshiruv maqsadi:

- A) Sifatli filtratsiya va siydik chiqarishni baholash *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

490. Jinsiy tizim tekshiruvda bemor tayyorgarligi:

- A) Gigiyena va tayyor *
- B) Kofe ichish
- V) Yugurish
- G) Hazm

491. Siydik a'zolari tekshiruvda asbob tayyorgarligi kim tomonidan amalga oshiriladi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

492. Buyrakda obstruksiya belgilari:

- A) Siydik oqimi pasayishi *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

493. Jinsiy tizim tekshiruv maqsadi:

- A) Reproduktiv funksiya va gormon disfunktsiyasini aniqlash *
- B) Nafas
- V) Yurak
- G) Hazm

494. Siydik a'zolari ultratovush tekshiruvda signal qanday chiqadi?

- A) Monitor va grafik *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

495. Buyrakda nefropatiya belgilari:

- A) Proteinuriya va shish *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

496.Jinsiy tizim tekshiruvda asboblarni kim tayyorlaydi?

- A) Hamshira *
- B) Bemor
- V) Doktor
- G) Nazoratchi

497.Siydik a'zolari tekshiruvda bemor tayyorgarligi:

- A) Och va suv ichishi cheklangan *
- B) Yugurish
- V) Kofe
- G) Ovqatlanish

498.Buyrakda funksional tekshiruv natijasi qanday chiqadi?

- A) Grafik va laboratoriya natijasi *
- B) EKG
- V) Nafas
- G) Hazm

499.Jinsiy tizim tekshiruvda signal qanday shaklda chiqadi?

- A) Elektron *
- B) Foto
- V) Matn
- G) Jadval

500.Siydik a'zolari va jinsiy tizim tekshiruvining asosiy maqsadi:

- A) Filtratsiya, chiqarish va reproduktiv funksiyani baholash *
- B) Yurak
- V) Nafas
- G) Hazm

6.4 AMALIY MASHG'ULOTLAR

FUNKSIONAL DIAGNOSTIKA BO'LIMI (XONASI)NI ISHGA TAYYORLASH

1. Funksional diagnostika bo'limining ahamiyati

Funksional diagnostika bo'limi — tibbiyot muassasasining muhim tarkibiy qismi бўлиб, у **a'zolar va tizimlarning funksional holatini baholash**, kasalliklarni erta aniqlash, davolash samaradorligini nazorat qilish uchun xizmat qiladi. Ushbu bo'limda elektrofiziologik, ultratovush, endoskopik va boshqa zamonaviy tekshiruvlar o'tkaziladi.

Bo‘lim faoliyatining samaradorligi **xona va apparatlarning to‘g‘ri tayyorlanganligi**, sanitariya-gigiyena qoidalariga rioya qilinishi hamda texnika xavfsizligining ta‘minlanishiga bevosita bog‘liq.

-Funksional diagnostika xonasiga qo‘yiladigan umumiy talablar

Funksional diagnostika xonasi:

- Alohida, sokin va tashqi shovqindan holi bo‘lishi
- Yetarli yoritish va shamollatish tizimiga ega bo‘lishi
- Elektr tarmoqlari barqaror va xavfsiz bo‘lishi
- Dezinfeksiya va sterilizatsiya talablariga javob berishi
- Bemor uchun qulay sharoit yaratilgan bo‘lishi kerak

Xonada harorat 20–22 °C, nisbiy namlik 50–60 % atrofida bo‘lishi tavsiya etiladi.

-Xonani ishga tayyorlashning asosiy bosqichlari **Sanitariya-gigiyena tayyorgarligi**

- Xona kunlik nam tozalashdan o‘tkaziladi
- Ish stollari, yotoqlar, eshik tutqichlari dezinfeksiya qilinadi
- Bir martalik choynab va sarf materiallar tayyorlanadi
- Tibbiy chiqindilar uchun maxsus idishlar joylashtiriladi

-Elektr va texnika xavfsizligini ta‘minlash

- Elektr tarmog‘ining sozligi tekshiriladi
- Zazemleniye (yerga ulash) mavjudligi nazorat qilinadi
- Uzaytirgich va rozetkalar shikastlanmagan bo‘lishi kerak
- Favqulodda o‘chirish tugmalari ishlash holatida bo‘lishi shart

Elektr xavfsizligi — funksional diagnostika apparatlari bilan ishlashda eng muhim talab hisoblanadi.

-Asbob-uskunalarini ishga tayyorlash

- Har bir apparatning tashqi holati ko‘zdan kechiriladi
- Ishlab chiqaruvchi ko‘rsatmalariga muvofiq ishga tushiriladi
- Kalibrovka va test rejimi bajariladi
- Sensor, elektrod va kabel holati tekshiriladi
- Dezinfeksiya qilingan sarf materiallar o‘rnatiladi

-Funksional diagnostika xonasining jihozlanishi

Xona quyidagi asosiy jihozlar bilan ta‘minlanishi lozim:

- EKG, EEG, spirometr, Doppler apparatlari
- Bemor uchun кушетка ёки функционал ётоқ
- Tibbiy shkaf va asbob stollari
- Dezinfeksiya vositalari
- Bir martalik elektrodlar, jel, qo‘lqoplar
- Favqulodda yordam uchun dori-darmonlar to‘plami

-Ishchi xodimning (hamshiraning) tayyorgarligi

Funksional diagnostika hamshirasi:

- Maxsus ish kiyimida bo‘lishi
- Qo‘l gigiyenasiga qat’iy rioya qilishi
- Tekshiruv algoritmlarini mukammal bilishi
- Texnika xavfsizligi qoidalariga amal qilishi
- Bemor bilan muloyim va tushunarli muloqot olib borishi shart

Funksional diagnostika xonasini ishga tayyorlash algoritmi

Algoritm:

1. Maxsus kiyim kiyish va qo‘l gigiyenasini bajarish
2. Xonaning sanitariya holatini tekshirish
3. Yoritish va shamollatishni yoqish
4. Elektr tarmog‘i va zazemleniyeni tekshirish
5. Asbob-uskunalarining tashqi holatini ko‘zdan kechirish
6. Apparaturlarni ishga tushirib, test rejimida sinash
7. Bir martalik sarf materiallarni tayyorlash
8. Dezinfeksiya vositalarini joylashtirish
9. Favqulodda yordam vositalarini tekshirish
10. Xonani bemor qabuliga to‘liq tayyor holatga keltirish

2.BEMORNI FUNKSIONAL DIAGNOSTIKA TEKSHIRUVLARIGA TAYYORLASH

Mavzuning dolzarbligi

Funksional diagnostika tekshiruvlarining aniqligi va ishonchliligi **bemorni to‘g‘ri tayyorlashga** bevosita bog‘liq. Tayyorgarlik jarayonida yo‘l qo‘yilgan xatolar noto‘g‘ri natijalarga, tashxisda xatoliklar yuzaga kelishiga sabab bo‘lishi mumkin. Shuning uchun hamshira va tibbiy xodimlar bemorni tayyorlash algoritmini mukammal bilishi va amalda to‘liq bajarishi zarur.

-Bemorni tayyorlashning asosiy maqsadlari

- Tekshiruv natijalarining aniqligini ta'minlash
- Bemor xavfsizligini kafolatlash
- Tekshiruv davomida noxush holatlarning oldini olish
- Bemorni psixologik jihatdan tinchlantirish
- Diagnostika jarayonini samarali tashkil etish

-Bemorni tayyorlashning umumiy tamoyillari

Barcha funksional diagnostika tekshiruvlari uchun umumiy bo'lgan qoidalar:

- Bemorning shaxsini aniqlash
- Tekshiruv turi va maqsadini tushuntirish
- Bemorning roziligini olish
- Qarshi ko'rsatmalarni aniqlash
- Jismoniy va ruhiy tinch holatni ta'minlash
- Sanitariya-gigiyena talablariga rioya qilish

-Bemorni funksional diagnostika tekshiruvlariga tayyorlash bosqichlari

-Hujjatlarni va bemorni aniqlash

- Bemorning F.I.Sh., yoshi va yo'llanmasini tekshirish
- Tekshiruv turi va shifokor ko'rsatmasini aniqlash
- Oldingi tekshiruv natijalari mavjudligini aniqlash

-Tekshiruv haqida tushuntirish va rozilik olish

- Tekshiruvning maqsadi va davomiyligini tushuntirish
- Og'riqli yoki noqulay jihatlari haqida ogohlantirish
- Tekshiruv vaqtida bemorning tutumi haqida ma'lumot berish
- Og'zaki yoki yozma rozilik olish

-Bemorning umumiy holatini baholash

- Arterial bosimni o'lchash
- Yurak urish sonini aniqlash
- Nafas olish holatini baholash
- Bosh aylanishi, holsizlik bor-yo'qligini aniqlash

Agar bemor holati qoniqarsiz bo'lsa, tekshiruv vaqtincha qoldiriladi.

-Qarshi ko'rsatmalarni aniqlash

Tekshiruv turiga qarab:

- O‘tkir yurak yetishmovchiligi
- O‘tkir infeksiyon kasalliklar
- Og‘ir umumiy holat
- Metall implantlar (MRT uchun)
- Allergik holatlar (jel, dori vositalariga)

-Psixologik tayyorlash

- Bemor bilan muloyim va sokin muloqot qilish
- Qo‘rquv va xavotirni kamaytirish
- Savollariga aniq va tushunarli javob berish
- Tekshiruv paytida harakat qilmaslik zarurligini tushuntirish

-Tekshiruv oldidan bemorni bevosita tayyorlash

-Umumiy tayyorgarlik

- Kiyimlarini bo‘sh va qulay holga keltirish
- Metall buyumlar, soat, zargarlik buyumlarini yechish
- Telefon va elektron qurilmalarni o‘chirish
- Kerakli holatga (o‘tirgan, yotgan) joylashtirish

-Ayrim tekshiruvlar uchun maxsus tayyorgarlik

EKG:

- 10–15 daqiqa tinch holatda bo‘lish
- Jismoniy zo‘riqishdan keyin darhol o‘tkazmaslik

EEG:

- Soch toza, lak va moysiz bo‘lishi
- Sedativ dorilarni cheklash

Spirometriya:

- Tekshiruvdan oldin chekishni to‘xtatish
- Og‘ir ovqat iste’mol qilmaslik

UTT (buyrak, qovuq):

- Qovuq to‘la bo‘lishi
- Gaz hosil qiluvchi mahsulotlarni cheklash

Endoskopik tekshiruvlar (EGDS, kolonoskopiya):

- Och qoringa kelish

- Ichakni tozalash (kolonoskopiya)

Tekshiruv vaqtida bemorga qo'yiladigan talablar

- Harakatsiz holatda turish
- Shifokor va hamshira ko'rsatmalariga amal qilish
- Nafasni ushlab turish yoki chuqur nafas olish buyruqlarini bajarish
- Noqulaylik bo'lsa darhol xabar berish

Tekshiruvdan keyingi tadbirlar

- Bemor holatini kuzatish
- Nojo'ya holatlar bor-yo'qligini aniqlash
- Keyingi ko'rsatmalarni tushuntirish
- Tekshiruv natijalari qachon va qayerdan olinishi haqida ma'lumot berish

Bemorni tayyorlash algoritmi (qisqa ko'rinishda)

1. Bemor shaxsini aniqlash
2. Tekshiruvni tushuntirish
3. Rozilik olish
4. Umumiy holatini baholash
5. Qarshi ko'rsatmalarni aniqlash
6. Psixologik tayyorlash
7. Jismoniy tayyorgarlik
8. Kerakli holatga joylashtirish
9. Tekshiruvga ruxsat berish
10. Tekshiruvni boshlash

3.ELEKTROKARDIOGRAFIYA (EKG) TEKSHIRUVINI O'TKAZISH

Elektrokardiografiya haqida tushuncha

Elektrokardiografiya (EKG) — yurak mushagida hosil bo'ladigan **bioelektrik impuls**larni teri yuzasiga o'rnatilgan elektrodlar yordamida qayd etish usulidir. EKG yurak ritmi, o'tkazuvchanligi, miokard holati va yurak kasalliklarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega.

-Elektrokardiografiya tekshiruvining maqsadi

- Yurak ritmi va chastotasini baholash
- Yurak o'tkazuvchi tizimi faoliyatini aniqlash
- Ishemik o'zgarishlarni aniqlash
- Miokard gipertrofiyasi va shikastlanishini baholash
- Davolash samaradorligini nazorat qilish

-Elektrokardiografiya uchun ko'rsatmalar

- Yurak sohasida og'riq
- Yurak urishining tezlashishi yoki sekinlashishi
- Arterial gipertoniya
- Yurak ishemik kasalligi
- Profilaktik ko'riklar

-Elektrokardiografiya apparaturasi va jihozlar

- Elektrokardiograf apparati
- Oyoq va qo'l elektrodlar
- Ko'krak (V1–V6) elektrodlar
- Kontakt jel yoki fiziologik eritma
- Bir martalik salftkalar
- Dezinfeksiya vositalari

-Bemorni EKG tekshiruviga tayyorlash

- Bemor tekshiruvdan oldin 10–15 daqiqa tinch holatda bo'lishi
- Jismoniy zo'riqish va stressdan saqlanish
- Ko'krak qismi ochiladi
- Metall buyumlar yechiladi
- Terining yog'sizlantirilishi

-EKG tekshiruvini o'tkazish algoritmi

-Algoritm (qadamlar ketma-ketligi):

1. Qo'l gigiyenasini bajarish va maxsus qo'lqop kiyish
2. EKG apparatini elektr tarmog'iga ulash
3. Qurilmaning sozligini tekshirish
4. Bemorni tekis, orqa bilan yotqizish
5. Qo'l va oyoqlarni bo'sh holatda joylashtirish
6. Elektrod qo'yiladigan joylarni spirt bilan tozalash
7. Elektrodnlarni standart rang va joylashuvga muvofiq o'rnatish
 - O'ng qo'l — qizil
 - Chap qo'l — sariq

- O'ng oyoq — qora
- Chap oyoq — yashil
- 8. Ko'krak elektrodlarini V1–V6 nuqtalarga qo'yish
- 9. Kontakt jel surtish
- 10. Bemor tinch holatda ekanini tekshirish
- 11. EKG yozuvini boshlash
- 12. Yozuv sifatini nazorat qilish
- 13. Yozuvni yakunlash
- 14. Elektrodلarni ehtiyotkorlik bilan olib tashlash
- 15. Natijani rasmiylashtirish

-Ko'krak elektrodلarni qo'yish tartibi

- **V1** — o'ng IV qovurg'alar oralig'i, sternum yonida
- **V2** — chap IV qovurg'alar oralig'i, sternum yonida
- **V3** — V2 va V4 orasida
- **V4** — chap V qovurg'alar oralig'i, o'rta o'mrov chizig'i
- **V5** — oldingi qo'ltiq chizig'i
- **V6** — o'rta qo'ltiq chizig'i

-Sifatli EKG yozishga ta'sir qiluvchi omillar

- Bemorning harakatsizligi
- Elektrodلarning to'g'ri joylashtirilishi
- Kontakt jel yetarli bo'lishi
- Elektr shovqinlardan holi muhit
- Apparatning sozligi

-Texnika xavfsizligi qoidalari

- Apparat yerga ulangan bo'lishi
- Nam qo'l bilan apparatga tegmaslik
- Shikastlangan simlardan foydalanmaslik
- Tekshiruvdan so'ng apparatni o'chirish

-Tekshiruvdan keyingi tadbirlar

- Bemor holatini baholash
- Elektrodلarni dezinfeksiya qilish
- Bir martalik materialلarni utilizatsiya qilish
- Natijalarni shifokorga topshirish
- Ish joyini tartibga keltirish

4.XOLTER BO'YICHA EKG MONITORINGINI O'RNATISH

-Xolter monitoringi haqida tushuncha

Xolter bo'yicha EKG monitoringi — yurakning bioelektrik faolligini **24 soat (ba'zan 48–72 soat)** davomida uzluksiz qayd etish usulidir. Ushbu usul yurak ritmi buzilishlarini, yashirin ishemiyani, dori vositalari ta'sirini va yurak faoliyatining kundalik hayotdagi o'zgarishlarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega.

-Xolter monitoringining maqsadi

- Yurak ritmi va o'tkazuvchanlik buzilishlarini aniqlash
- Vaqti-vaqti bilan paydo bo'ladigan aritmiyalarni qayd etish
- Yashirin miokard ishemiyasini aniqlash
- Davolash samaradorligini baholash
- Yurak faoliyatining sutkalik o'zgarishini tahlil qilish

-Xolter monitoringiga ko'rsatmalar

- Tushunarsiz hushdan ketish holatlari
- Yurak urishining to'satdan tezlashishi yoki sekinlashishi
- Ko'krak sohasida davriy og'riqlar
- Yurak aritmiyalariga shubha
- Yurak-qon tomir kasalliklarini nazorat qilish

-Xolter monitoringi uchun zarur jihozlar

- Xolter EKG registratori
- Elektrodlar (bir martalik yoki qayta ishlatiladigan)
- Kontakt jel
- Batareya yoki akkumulyator
- Tasmalash kamari yoki g'ilof
- Bemor kundaligi (daftar)
- Dezinfeksiya vositalari

-Bemorni Xolter monitoringiga tayyorlash

- Tekshiruv maqsadini tushuntirish
- Qurilmaning qanday ishlashini ko'rsatish
- Bemor roziligini olish
- Ko'krak qismi ochiladi
- Metall buyumlar olib tashlanadi
- Terining tozaligi va quruqligi ta'minlanadi

-Xolter bo'yicha EKG monitoringini o'rnatish algoritmi

-Algoritm (qadamlar ketma-ketligi):

1. Qo'l gigiyenasini bajarish va qo'lqop kiyish
2. Xolter apparatini tashqi ko'rikdan o'tkazish
3. Batareya zaryadini tekshirish
4. Qurilmani yoqib, sinov rejimida tekshirish
5. Elektrod joylashadigan sohalarni aniqlash
6. Terini spirt bilan yog'sizlantirish
7. Elektrodlarni ko'krak sohasiga belgilangan sxema asosida yopishtirish
8. Elektrod simlarini registratorga ulash
9. Qurilmani bemor beliga yoki yelkasiga mahkamlash
10. Qurilmani ishga tushirish va signal sifatini tekshirish
11. Bemor kundaligini qanday to'ldirishni tushuntirish
12. Kundalik faoliyatni davom ettirish bo'yicha ko'rsatmalar berish
13. Monitoring davomiyligini aytish
14. Qurilmani olib kelish vaqtini belgilash

-Elektrodlarni joylashtirish (asosiy sxema)

- O'ng parasternal soha
- Chap ko'krak qismi
- Pastki ko'krak sohasi

(Elektrodlar soni apparat turiga qarab 3–5 ta bo'lishi mumkin.)

-Bemor uchun tavsiyalar (monitoring davomida)

- Oddiy kundalik faoliyatni davom ettirish
- Qurilmani suvdan saqlash
- Elektrodlarni yechmaslik
- Kuchli elektromagnit manbalardan uzoq bo'lish
- Og'riq, bosh aylanishi bo'lsa kundalikka yozish

-Monitoring yakunlangach bajariladigan ishlar

- Qurilmani ehtiyotkorlik bilan yechish
- Elektrodlarni olib tashlash
- Terini tozalash
- Qurilmani dezinfeksiya qilish
- Ma'lumotlarni kompyuterga yuklash
- Natijalarni shifokorga topshirish

-Texnika xavfsizligi qoidalari

- Qurilma namlanishiga yo'l qo'ymaslik
- Simlarni bukmaslik yoki tortmaslik
- Qurilmani zarbadan saqlash

- Batareyani o‘z vaqtida almashtirish

5.ELEKTROENSEFALOGRAFIYA (EEG) TEKSHIRUVINI O‘TKAZISH

Elektroensefalografiya haqida tushuncha

Elektroensefalografiya (EEG) — bosh miya po‘stlog‘i neyronlarida yuzaga keladigan **bioelektrik faollikni** teri yuzasiga o‘rnatilgan elektrodlar yordamida qayd etish usulidir. EEG markaziy nerv tizimi funksional holatini baholashda, ayniqsa epilepsiya, hushdan ketish, insult oqibatlar va miya faoliyati buzilishlarida muhim ahamiyatga ega.

-EEG tekshiruvining maqsadi

- Bosh miya bioelektrik faolligini baholash
- Patologik ritmlar va paroksizmal faollikni aniqlash
- Epileptik o‘choqlarni topish
- Miya funksional yetishmovchiligini baholash
- Davolash samaradorligini nazorat qilish

-EEG tekshiruviga ko‘rsatmalar

- Epilepsiya va epileptik tutqanoqlar
- Hushdan ketish holatlari
- Bosh miya jarohatlari
- Insultdan keyingi holatlar
- Rivojlanishdagi kechikishlar (bolalarda)

-EEG tekshiruviga qarshi ko‘rsatmalar

- Bosh terisida yiringli jarayonlar
- Og‘ir psixomotor qo‘zg‘alish
- Tekshiruvni bajarishga imkon bermaydigan umumiy holat

-EEG apparaturasi va zarur jihozlar

- Elektroensefalograf apparati
- Elektrod shlemi yoki alohida elektrodlar
- Kontakt jel yoki pasta
- O‘lchov lenta (10–20 tizimi uchun)
- Bir martalik salftkalar
- Dezinfeksiya vositalari

-Bemorni EEG tekshiruviga tayyorlash

- Sochlar toza, quruq va moysiz bo‘lishi
- Soch bo‘yog‘i, lak va gel ishlatilmasligi
- Tekshiruvdan oldin kofein va sedativlar cheklanishi
- Bemor tinch va ochiq holatda bo‘lishi
- Tekshiruv mohiyati tushuntirilishi

-EEG tekshiruvini o‘tkazish algoritmi

-Algoritm (qadamlar ketma-ketligi):

1. Qo‘l gigiyenasini bajarish va qo‘lqop kiyish
2. EEG apparatini elektr tarmog‘iga ulash
3. Qurilmaning ishga yaroqliligini tekshirish
4. Bemorni qulay holatda (o‘tirgan yoki yotgan) joylashtirish
5. Bosh atrofi o‘lchamlarini aniqlash
6. Elektrod joylash nuqtalarini 10–20 tizimi bo‘yicha belgilash
7. Elektrod joylariga kontakt jel surtish
8. Elektrodlarni belgilangan nuqtalarga mahkamlash
9. Elektrod simlarini apparatga ulash
10. Bemor tinch holatda ekanini ta’minlash
11. Asosiy EEG yozuvini boshlash
12. Funksional sinamalarni bajarish
 - Ko‘z ochib-yumish
 - Giperventilyatsiya
 - Fotostimulyatsiya
13. Yozuv sifatini nazorat qilish
14. Yozuvni yakunlash
15. Elektrodlarni ehtiyotkorlik bilan olib tashlash
16. Bosh terisini tozalash
17. Natijalarni rasmiylashtirish

-EEG da asosiy ritmlar

- **Alfa ritm** (8–13 Gts) — hushyor, ko‘zlar yumuq holatda
- **Beta ritm** (14–30 Gts) — faol hushyorlikda
- **Teta ritm** (4–7 Gts) — uyquchanlikda
- **Delta ritm** (0,5–3 Gts) — chuqur uyquda

-Texnika xavfsizligi qoidalari

- Apparat yerga ulangan bo‘lishi
- Nam qo‘l bilan elektrod va apparatga tegmaslik
- Elektrodlarni kuch bilan yechmaslik
- Dezinfeksiya qoidalariga qat’iy rioya qilish

-Tekshiruvdan keyingi tadbirlar

- Bemor holatini baholash
- Elektrodlarni dezinfeksiya qilish
- Bir martalik materiallarni utilizatsiya qilish
- EEG ma'lumotlarini saqlash
- Ish joyini tartibga keltirish

6.SPIROMETRIYA VA SPIROGRAFIYA TEKSHIRUVINI O'TKAZISH

-Spirometriya va spirografiya tushunchasi

- **Spirometriya** — nafas olish tizimi funksiyasini o'lchash va baholash usuli bo'lib, bemorning **tashqi nafas olish hajmi va tezligini** aniqlashga xizmat qiladi.
- **Spirografiya** — nafas olishning turli parametrlarini grafikli shaklda yozish usuli, ya'ni **nafas olish grafigini** hosil qiladi.

Ushbu usullar **bronxlar va o'pkalar funksional holatini aniqlash**, astma, surunkali obstruktiv o'pka kasalligi (SO'PK) va boshqa nafas olish kasalliklarini diagnostik qilishda muhimdir.

-Tekshiruvning maqsadi

- Nafas olish hajmini o'lchash: Tidal hajm (TV), vitalkapatsitet (VC), FEV1, PEF
- O'pkalarning elastik va obstruktiv o'zgarishlarini aniqlash
- Davolash samaradorligini nazorat qilish
- Kasalliklarni erta aniqlash va profilaktika

-Tekshiruvga ko'rsatmalar

- Surunkali yo'tal, nafas qisishi
- Astma va SO'PK bemorlarida monitoring
- Jismoniy holatni baholash (sport, ish faoliyati)
- Operatsiya oldidan funksional tayyorgarlik

-Qarshi ko'rsatmalar

- O'tkir pnevmoniya yoki bronxit
- O'tkir yurak yetishmovchiligi
- Bosh miya yoki ko'krak jarohatlari
- So'nggi soatlarda o'tkir infarkt yoki insult

-Zarur jihozlar

- Spirometr apparati
- Nafas olish naychasi va filtr
- Bir martalik mouthpiece (og'iz uchun)
- Kompyuter bilan ulanish (spirografiya uchun)
- Dezinfeksiya vositalari

-Bemorni tekshiruvga tayyorlash

- Tekshiruvdan 2 soat oldin chekishdan saqlanish
- Og'ir ovqat iste'mol qilmaslik
- Nafasni qisilmaslik va stressdan uzoq bo'lish
- Og'iz va burun toza bo'lishi
- Kiyimlar bemorning nafas olishiga to'sqinlik qilmasligi

-Spirometriya va spirografiya tekshiruvini o'tkazish algoritmi

-Algoritm (qadamlar ketma-ketligi):

1. Qo'l gigiyenasini bajarish va qo'lqop kiyish
2. Spirometr apparatini elektr tarmog'iga ulash va ishlash holatini tekshirish
3. Bemorni tik yoki o'tirgan holatda joylashtirish
4. Og'ziga bir martalik mouthpiece qo'yish
5. Burunni qisib yopish uchun klip qo'yish
6. Bemorga tekshiruvni tushuntirish va namoyish qilish
7. Bemor chuqur nafas oladi va maksimal darajada chiqadi
8. Tekshiruvni bir necha marta takrorlash (odatda 3–5)
9. Spirometriya natijalarini yozib olish
10. Spirografiya orqali grafigi hosil qilish
11. Natijalarni tahlil qilish
12. Apparatura va asboblarni dezinfeksiya qilish
13. Bemorni kuzatish va keyingi ko'rsatmalar berish

-Tekshiruv davomida bemorga qo'yiladigan talablar

- Nafasni ko'rsatmalarga binoan chuqur olishi va chiqarishi
- Nafasni birdan ushlab turmaslik
- Harakatsiz va tinch bo'lish
- Mouthpiece va burun klipini o'zgartirmaslik

-Tekshiruvdan keyingi tadbirlar

- Bemorni kuzatish, noxush holatlar bo'lsa xabar berish
- Natijalarni shifokorga topshirish
- Apparatura va asboblarni dezinfeksiya qilish

- Natijalarni bemor kundaligiga yoki kartasiga yozish

7.BRONXOSKOPIYAGA BEMORNI VA APPARATNI TAYYORLASH

-Bronxoskopiya tushunchasi

Bronxoskopiya — oʻpka va bronxlarning ichki tuzilishini tekshirish uchun **bronxoskopik apparat** yordamida koʻrish va baʼzan biopsiya olish yoki shilliq qavatni yuvish imkonini beruvchi diagnostik va terapevtik usul.

-Tekshiruvning maqsadi

- Bronx va oʻpkalardagi yalligʻlanish jarayonlarini aniqlash
- Oʻpkada shilliq qavatni vizual baholash
- Shilliq qavatdan namuna olish (biopsiya, yuvish)
- Oʻpkada oʻsma yoki boshqa patologiyalarni aniqlash
- Shilliq qavatni tozalash yoki dori vositalarini kiritish

-Bronxoskopiya uchun koʻrsatmalar

- Surunkali yoʻtal
- Nafas olish qiyinchiligi
- Gemoptiziya (qonli yoʻtal)
- Shubhali oʻsma yoki yalligʻlanish
- Diagnostik maqsadlarda vizual tekshiruv

-Qarshi koʻrsatmalar

- Ogʻir yurak yoki oʻpka yetishmovchiligi
- Qon ketish xavfi yuqori boʻlgan bemorlar
- Oʻtkir infektsiya yoki ogʻirli holatlar
- Bemorning roziligi yoʻqligi

-Bronxoskopiya apparaturasi va jihozlar

- **Bronxoskop** (toʻgʻridan-toʻgʻri yoki egilgan)
- Yorugʻlik manbai
- Suv yoki fiziologik eritma yuvish uchun balon
- Aspirator (suyuq yoki shilliqni yutish)
- Biopsiya vositalari
- Disinfektsiya vositalari
- Maxsus stol yoki yotqizish maydoni

-Bemorni tayyorlash

1. Tekshiruv maqsadi va jarayonini tushuntirish

2. Rozilik olish
3. Ovqatlanish cheklovi: odatda 6–8 soat oldin ovqat yemay turish
4. Suv ichish cheklovi: tekshiruvdan 2 soat oldin
5. Bemorni qulay yotqizish, boshini biroz orqaga egish
6. Lokal og‘riqsizlantirish (lidokain sprej yoki tomchilar)
7. Bemorni tinchlantirish, kerak bo‘lsa sedativ berish
8. Og‘iz va burunni tayyorlash: tishlari va protezlarni vaqtincha olib tashlash

-Apparaturani tayyorlash

1. Bronxoskopik apparatni elektr tarmog‘iga ulash
2. Yorug‘lik manbaini va kamera ishlashini tekshirish
3. Suv yoki fiziologik eritma balonini to‘ldirish
4. Aspirator va biopsiya asboblarni tayyorlash
5. Bronxoskopik naychani dezinfeksiya qilish
6. Asboblarni va stollarni steril qilish
7. Zarur qo‘llanma va monitorlarni tayyorlash

-Tekshiruv jarayoni uchun tayyorgarlik

- Bemorning qulay va xavfsiz holatda yotishini ta‘minlash
- Monitor orqali yurak va nafas faoliyatini kuzatish
- Zarurat tug‘ilganda tezkor yordam vositalari tayyor bo‘lishi
- Bemorni ruhiy jihatdan tayyorlash va qo‘llab-quvvatlash

-Tekshiruvdan keyingi tadbirlar

1. Bemorni kuzatish (nafas olish, yurak urishi, qon ketishi)
2. Bosh teri va og‘iz bo‘shlig‘ini dezinfeksiya qilish
3. Asboblarni sterilizatsiya qilish
4. Olingan materialni laboratoriyaga yuborish
5. Natijalarni shifokorga taqdim etish
6. Bemorni uyga ketish va keyingi ko‘rsatmalar bilan ta‘minlash

8.BUYRAK VA SIYDIK AJRATISH TIZIMINI UTT TEKSHIRUVIGA TAYYORLASH

-Ultratovush tekshiruvi (UTT) tushunchasi

Ultratovush tekshiruvi — buyraklar, siydik pufagi va siydik yo‘llarini **yuqori chastotali tovush to‘lqinlari yordamida** ko‘rish va baholash usuli. UTT **bevosita shifokor yoki hamshiralar tomonidan tayyorlash va tekshiruvni o‘tkazishda** muhim rol o‘ynaydi.

-Tekshiruvning maqsadi

- Buyrak va siydik yo'llarining anatomik holatini baholash
- Buyrakda tosh, kistalar yoki o'sma mavjudligini aniqlash
- Siydik pufagidagi toshlar, devor qalinligi va bo'shliqni tekshirish
- Surunkali yoki o'tkir siydik yo'li infeksiyalarini kuzatish
- Siydik ajratish tizimi kasalliklarini diagnostika qilish

-Tekshiruvga ko'rsatmalar

- Surunkali siydik qiyinchiliklari
- Qorin og'rig'i, bel og'rig'i
- Siydikda qon yoki shilimshiq mavjudligi
- Buyrak yoki siydik yo'llarida shubhali o'sma
- Profilaktik tekshiruvlar, masalan, surunkali kasalliklarni nazorat qilish

-Qarshi ko'rsatmalar

- Ochiq jarohatlar yoki so'nggi operatsiyalar (qorin sohasida)
- Bemorning tekshiruvni o'tkazishga rozi bo'lmasligi
- Og'ir holatlar (shok, o'tkir infeksiya)

-Bemorni UTT tekshiruviga tayyorlash

1. Tekshiruv maqsadi va jarayonini bemorga tushuntirish
2. Rozilik olish
3. Ovqatlanish va ichimlik cheklovi:
 - Odatda tekshiruvdan **4–6 soat oldin ovqatlanmaslik**
 - **Siydik pufagi tekshiruvi uchun bemor suv ichishi** (2–3 stakan tekshiruvdan 1 soat oldin)
4. Qorin sohasini ochiq va qulay kiyimda qilish
5. So'nggi siydik chiqarishni belgilash (siydik pufagi to'qligi tekshiruvga bog'liq)
6. Allergiya yoki teri muammolari mavjudligini tekshirish
7. Bemor tinch va qulay holatda yotishini ta'minlash

-Apparaturani tayyorlash

1. UTT apparatini elektr tarmog'iga ulash va ish holatini tekshirish
2. Probu yoki sensorlarni tayyorlash
3. Kontakt gelni tayyorlash (teri bilan to'liq aloqa uchun)
4. Toza to'siq va salfetkalarini joylashtirish
5. Monitor va dastur sozlamalarini tekshirish
6. Zarur bo'lsa qo'shimcha aksessuarlarni tayyorlash (masalan, biopsiya ko'rsatkichlari)

-Tekshiruv algoritmi (qadamlar ketma-ketligi)

1. Bemorni qulay holatda yotqizish
2. Qorin, bel va siydik pufagi sohalarini ochish
3. Kontakt gelni qo'llash
4. Sensorni teriga joylashtirish
5. Qurilmani ishga tushirish va natijalarni kuzatish
6. Buyrak va siydik yo'llarini tizimli ko'rib chiqish
7. Siydik pufagi tekshiruvini bemorning pufagi to'liq bo'lgan holatda o'tkazish
8. Tasvirlarni saqlash va rasmiylashtirish
9. Tekshiruvdan so'ng bemor terisini artib olish
10. Asbob va apparatlarni dezinfeksiya qilish

-Bemor uchun tavsiyalar

- Tekshiruvdan oldin ko'rsatmalarga rioya qilish
- Tekshiruv davomida harakat qilmaslik
- Gelni artib olish va kiyimlarini almashtirish
- Tekshiruvdan keyin suv ichish va odatdagi ovqatlanishga qaytish

-Tekshiruvdan keyingi tadbirlar

- Bemorni kuzatish (noqulaylik yoki allergiya bo'lsa)
- Natijalarni shifokorga topshirish
- Asbob va sensorlarni dezinfeksiya qilish
- Bemor bilan tekshiruv natijasi va keyingi ko'rsatmalarni muhokama qilish

9.EZOFAGOGASTRODUODENOSKOPIYA (EGDS) GA BEMORNI TAYYORLASH

-EGDS tushunchasi

Ezofagogastroduodenoskopiya — o'pka va oshqozon-ichak tizimining yuqori qismini (qizilo'ngach, oshqozon va duodenum) **vizual tekshirish** va ba'zan biopsiya olish imkonini beruvchi endoskopik diagnostik usuldir.

-Tekshiruvning maqsadi

- Qizilo'ngach, oshqozon va duodenum shilliq qavatini baholash
- Yallig'lanish, yara yoki o'sma mavjudligini aniqlash
- Biopsiya yoki shilliq qavat yuvish jarayonini amalga oshirish
- Gastroezofageal reflux va boshqa patalogiyalarni diagnostika qilish

-Ko'rsatmalar

- Surunkali qorin og'rig'i
- Yutishda qiyinchilik

- Qonli yoki qora najas
- Oshqozon-ichak shilliq qavatida o'sma yoki yara shubhasida
- Yallig'lanish va refluks belgilari

-Qarshi ko'rsatmalar

- Og'ir yurak yoki o'pka yetishmovchiligi
- Ko'krak va qorin sohasidagi so'nggi jarohatlar
- Bemorning roziligi yo'qligi
- Og'ir infeksiyalar yoki koagulopatiya

-Bemorni tayyorlash

1. **Rozilik va tushuntirish**
 - Tekshiruv maqsadi va jarayonini bemorga tushuntirish
 - Bemor roziligini olish
2. **Ovqatlanish va ichimlik cheklovi**
 - Tekshiruvdan **6–8 soat oldin ovqat yemay turish**
 - Suv ichish cheklovi: tekshiruvdan 2 soat oldin
3. **Og'iz va tishlar tayyorlash**
 - Protez va tishlarni vaqtincha olib tashlash
 - Og'iz tozaligini ta'minlash
4. **Og'riqsizlantirish va sedatsiya**
 - Lokal lidokain sprej yoki tomchilar
 - Zarurat bo'lsa sedativ vositalar
5. **Bemor holati**
 - Yotgan holatda, bosh biroz orqaga egilgan
 - Harakatni cheklash va xavfsizlikni ta'minlash

-Apparaturani tayyorlash

1. EGDS endoskopini elektr tarmog'iga ulash
2. Yorug'lik manbai va kamera ishlashini tekshirish
3. Biopsiya va aspiratsiya vositalarini tayyorlash
4. Dezinfeksiya qilingan naycha va aksessuarlar
5. Monitor va zarur dasturlarni ishga tayyorlash

-Tekshiruv algoritmi (qadamlar ketma-ketligi)

1. Bemorni qulay va xavfsiz holatda yotqizish
2. Og'iz bo'shligini tayyorlash va lidokain qo'llash
3. Endoskopni og'iz orqali asta-sekin kiritish
4. Qizilo'ngach, oshqozon va duodenumni tizimli ko'rib chiqish
5. Zarurat bo'lsa biopsiya yoki shilliq yuvish
6. Vizual tasvirlarni yozib olish

7. Tekshiruvni tugatish va endoskopni ehtiyotkorlik bilan olib chiqish
8. Bemorni kuzatish (sedatsiya bo'lsa)
9. Apparatura va asboblarni dezinfeksiya qilish

-Tekshiruvdan keyingi tavsiyalar

- Bemorni nazorat qilish, og'riq yoki ko'ngil aynishi kuzatilsa xabar berish
- 30–60 daqiqa davomida sedatsiya ta'sirini kuzatish
- Olingan biopsiya va natijalarni shifokorga topshirish
- Bemorni ovqatlanish va ichimlik bo'yicha ko'rsatmalar bilan ta'minlash

VAZIYATLI MASALALAR

Vaziyatli masala

Bemor ayol 32 yoshda. Qabul bo'limiga tez tibbiy yordam mashinasida olib kelindi. Shikoyatlari: Qattiq bosh og'rish, yurak o'ynashi, yurak sohasida va to'sh orqasidagi og'riq, xansirash, o'lim vahimasini sezayotgani.

Obyektiv tekshirganda: bemor betoqat, rangi oqargan, arterial bosimi 260/140, mm.sm.ust.ga teng, puls minutiga 120 marta, guruhli ekstrasistoliya aniqlanmoqda. EKG natijasi- T- tishcha chuqur manfiy holatda, qorinchalar guruhli ekstrasistoliyasi. Nafas olish minutiga 24 marotaba.

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering.

Vaziyatli masala

Bemor 3 yil oldin miokard infarkti bilan og'rgan. Bemorni doimiy hansirash bezovta qiladi. Ozginagina fizik kuchlanishda hansirash kuchayadi. Ikki marotaba o'pka shishgan, doimo oyoqlar shishib turadi. Bir necha marotaba qorin shishgan (assit), diuretiklar qabul qilishi bilan shish tez kamaygan.

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish sohalarini asoslab bering.

Vaziyatli masala

Bemor 38 yoshda. Asab zo'riqishidan so'ng yurak sohasida siquvchi og'riq xuruji bezovta qilgan, es-hushi qorong'ilashgan, tez tibbiy yordam mashinasida shifoxonaga keltirilgan.

Obyektiv tekshirganda bemor es-hushi tormozlangan, teri qoplami oqargan, sianotik toblanish bilan, teri qoplami sezilarli nam holatda. Arterial bosmi 90/60 mm.sm.ust.ga teng. Yurak tonlari bo'g'iq. Umumiy qon tahlili: leykotsitoz, ECHT 14 mm/s.

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering.

Vaziyatli masala

Bemor ayol 49 yoshda. Shikoyatlari: vaqti-vaqti bilan yurak sohasidagi uvushuvchi og'riq, oyoqlarda shish, o'ng qovurg'a ostida og'riq, Yurak o'ynashi, hansirash, yo'tal, balg'am ajralishi, ayrim vaqtlarda balg'amda qon ipirlarining paydo bo'lishi, bosh aylanishi va sezilarli lohaslik (bo'shashish).

16 yildan beri revmatizm kasalligi bilan og'riydi, bir necha marotaba shifoxona sharoitida davolangan, oxirgi marotaba ahvoli og'irlashgan va shifoxonaga yotqizilgan. Obyektivtekshirganda: teri qoplami oqargan, akrotsianoz. Tana harorati 37,8⁰S. Puls minutiga 116 marotaba, aritmik, puls defitsiti 22. Yurak chegarasi chapga kengaygan.

Auskultatsiyada yurak uchi sohasida sistolik shovqinlar eshitilmoqda. Nafas olish minutiga 26 marotaba. O'pkaning pastikai qismlarida qattiq nafas va nam xirillashlar. Jigar qovurg'a yoyidan 2,5 sm kattalashgan, og'riqli.

Qon tahlili: leykotsitoz, ECHT 20 mm/s, S-reaktivli oqsil ++, gammaglobulin - 25%. EKG –R- tishchadeformatsiyasi va kengayishi, qorinchalar ekstrasistoliyasi.

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?

2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering.

Vaziyatli masala

Bemor 60 yoshda. Shikoyati: to'sh orqasida va chap kurakga beruvchi og'riq. 3 yildan beri betob. Ilgari og'riq huruji 1 oyda 1-2 marta bo'lib, nitroglitserin yordam bergan. Oxirgi haftada huruj ko'payib, bir kunda 10 dona nitroglitserin qabul qilgan. Obyektiv ahvoli o'rtacha, yurak maromi ritmik. A+B 150/90 sim.ust. O'pkada vezikulyar nafas.

- ***Sizni tashxisingiz.***
- ***Taktikangiz va birinchi yordam.***

Vaziyatli masala

Bemor 53 yoshda. Shikoyatlari boshni ensa soxasida qattiq og'riq, bosh aylanishi, qusish, ko'z oldida jimirlashlar. Bosh og'rishi ancha yildan beri bezovta qilgan, kechadan boshlab ahvoli og'irlashgan. Obyektiv: ahvoli o'rtacha og'irlikda yuzi qizargan, yurak qisqarishlar 92ta, tomir urishi kuchaygan. A+B 200/110 sim. ust. teng. Nutqi buzilgan. Yurganda gandaraklaydi.

- ***Bemordagi holat yuzasidan sizning fikringiz.***
- ***Qanday shoshilinch yordamni tashkillaysiz.***

Vaziyatli masala

Bemor to'sh ortidagi siquvchi kuchli og'riq tufayli shaxsiy mashinada keltirildi. Og'riq 20 minut avval og'ir jismoniy zo'riqishdan keyin paydo bo'lib 7 minutdan keyin o'zi yo'qolgan. 2 hafta burun xudda shunday holat kuzatilgan. Lekin bemor vrachga uchramagan. Ko'rik paytida ahvoli qoniqarli, pulsi 78ta, yurak tonlari bir maromda. Arterial qon bosimi 120/80 mm. sm.ustuniga teng.

- ***Qanday kasallikka shubha qildingiz?***
- ***Qanday qo‘shimcha teshkirish usllarini o‘tkazishni lozim deb bilasiz?***
- ***Hozir shoshilinch yordam kerakmi?***

Vaziyatli masala

Bemor 42 yoshda, qattiq asabiylashgandan keyin to‘sh suyagi va chap ko‘krak qafasida, chap kurakka va pastki jag‘iga beruvchi kuchli qisuvchi og‘riq paydo bo‘lgan. Ko‘rik paytida ahvoli o‘rtacha og‘irlikda, terisi oqargan, barmoq uchlari ko‘kargan, qo‘l-oyog‘i muzdek. Darmonsiz. Es-xushi buzilgan, tormozlangan, yurak tonlari bo‘g‘iq, pulsi ipsimon 92ta, A+B 80-60mm sm ustun.

- ***Bemorda qanday kasallik bo‘lishi mumkin?***
- ***Qanday qo‘shimcha tekshirish usllarini o‘tkazish lozim?***
- ***Shoshilinch yordam ko‘rsatish kerakmi?***

Vaziyatli masala

Bemor Mavlyanov L. ikkala qo‘liga tarqaluvchi yurak sohasidagi siquvchi og‘riqqa shikoyat qilyapti. Og‘riq xurujlari 5 kun davomida har kuni takrorlangan va nitroglitsirin yordamida ham qiyinchilik bilan bartaraf bo‘lgan. Oxirgi xuruj faqat talamonal kiritish bilan bartaraf qilingan. Shifoxonaga kelganda minutiga nafas olish soni 26 ta, o‘pkaning pastki qismlarida mayda pufakli nam xirillashlar eshitilyapti. Yurak tonlari o‘ta sustlashgan. Puls bir daqiqada 90 ta, juda sust to‘liqlikda. AqB 80/50 mm. sim. ust. bemor rangi ko‘kargan (sianotik), o‘ta behollik sezyapti. EKGda T segmentini III standart va I-III- ko‘krak tarmoqlari chetlanishi, ko‘tarilishi va ekstrasistoliyalar aniqlanyapti.

- ***Sizning fikringiz?***
- ***O‘pkadagi nam xirillashlar qanday xolatni rivojlanayotgani to‘g‘risida ma’lumot beradi?***
- ***Shoshilinch yordam ko‘rsating.***
- ***Parvarish taktikangiz.***

Vaziyatli masala

Bemor Obidov O. 38 yoshda, muxandis, tez tibbiy yordam mashinasida olib kelindi. Bemor ko'krak qafasining chap yarmida keskin simillovchi og'riq va og'riqni epigastral soxaga, chap kurakka, chap qovurg'a yoyi ostiga tarqalishiga, ko'ngil aynashi va qayt qilishga, quvvatsizlikka shikoyat qilyapti. Ilgari shunga o'xshash og'riqlar bo'lmagan. Oxirgi kunlari kuchli ishlar bilan shug'ullandi, asabiylashdi, ko'p chekkan. Yurak soxasida to'satdan keskin og'riq kuzatilib, 2 marta qayt qilgan. Yoshligida qizamiq, qizilcha bilan og'rigan. 10 yil loyihalashtirish institutida muxandis bo'lib ishlayapti. Ko'p chekadi, spirtli ichimliklarni ortiqcha qabul qilmaydi. Umumiy xolati o'rta og'irlikda, to'ladan kelgan, teri qoplamlari oqimtir, nam, lablari ko'kimtir, yuzida ter tomchilari. Puls 98 ta, ritmik, yumshoq, kuchsiz to'liqlikda. AqB 80/60 mm. sim. ust. O'pkada vezikulyar nafas, nafas soni bir daqiqada 28 ta. Tili quruqshagan, oq karash bilan qoplangan. qorni yumshoq, og'riqsiz, jigar, taloq paypaslanmayti, yo'g'on ichak og'riqsiz.

- *Bemordagi patologik holat to'g'risida sizning fikringiz?*
- *Qanday tekshiruvlar o'tkazilishi kerak?*
- *Dorilardan nimalarni qo'llagan bo'lardingiz?*

EKG dan vaziyatli masalalar

1.EKG olish jarayonida EKG olish uchun Ulug vatan urushi katnashchisi yelka suyagi proksemal kismidan amputatsiya bulgan.Ekg xamshirasining taktikasi

A) EKG olib bulmaydi.

B) EKG olinadi va kay tarzda?

2.Dekstrakardiyada EKG olish taktikasi.

A) EKG normal xolatda olinadi.

B) EKG ungdan chapga karab olinadi.

3.Normal EKG da AVR va V1da R tishlari pastga karagan buladi.Agarda shu tishlar tepaga karab kolgudek bulsa EKG xamshirasining taktikasi.

A) Normal xolatda shunday buladi

B) EKG elektrodleri almashib kolgan buladi

4.Ritmogramma olish taktikasi

A) I-da olinadi va necha dakika

B) II-da olinadi va necha dakika

5.Xilpillovchi aritmiyalarda bemor pulsini sanash texnikasi

A) 1 dakikada va DP (defeksit pulsa)ni xisoblash.

B) 2-3 dakika DPni xisoblash yozish

6.Ekstrasistiliyalarda yurak pulsini sanash.

A) Yurak kiskarishlar soni uzgaradi.

B) yurak kiskarishlar soni uzgarmaydi.

7. Suproventikulyar paraksizmal taxikardiya xurujida bemorga yordam kursatish texnikasi

A) tinch xolda yotkizish

B) vegetativ nerv sistemasini kitiklash

6.5 YAKUNIY ATTESTATSIYA UChUN VAZIYATLI MASALALAR

1 variant

1- masala

Bemor ayol 32 yoshda. Qabul bo'limiga tez tibbiy yordam mashinasida olib kelindi. Shikoyatlari: Qattiq bosh og'risi, yurak o'ynashi, yurak sohasida va to'sh orqasidagi og'riq, xansirash, o'lim vahimasini sezayotgani.

Ob'ektiv tekshirganda: bemor betoqat, rangi oqargan, arterial bosimi 260/140, mm.sm.ust.ga teng, puls minutiga 120 marta, guruhli ekstrasistoliya aniqlanmoqda. EKG natijasi- T- tishcha chuqur manfiy holatda, qorinchalar guruhli ekstrasistoliyasi. Nafas olish minutiga 24 marotaba.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2- Masala

Bemor 3 yil oldin miokard infarkti bilan og'rgan. Bemorni doimiy hansirash bezovta qiladi. Ozginagina fizik kuchlanishda hansirash kuchayadi. Ikki marotaba o'pka shishgan, doimo oyoqlar shishib turadi. Bir necha marotaba qorin shishgan (assit), diuretiklar qabul qilishi bilan shish tez kamaygan.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR

2 variant

1- masala

Bemor 38 yoshda. Asab zo'riqishidan so'ng yurak sohasida siquvchi og'riq xuruji bezovta qilgan, es-hushi qorong'ilashgan, tez tibbiy yordam mashinasida shifoxonaga keltirilgan. Ob'ektiv tekshirganda bemor es-hushi tormozlangan, teri qoplami oqargan, sianotik toblanish bilan, teri qoplami sezilarli nam holatda. Arterial bosmi 90/60 mm.sm.ust.ga teng. Yurak tonlari bo'g'iq. Umumiy qon tahlili: leykotsitoz, EChT 14 mm/s.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2- Masala

Bemor ayol 49 yoshda. Shikoyatlari: vaqti-vaqti bilan yurak sohasidagi uvushuvchi og'riq, oyoqlarda shish, o'ng qovurg'a ostida og'riq, Yurak o'ynashi, hansirash, yo'tal, balg'am ajralishi, ayrim vaqtlarda balg'amda qon ipirlarining paydo bo'lishi, bosh aylanishi va sezilarli lohaslik (bo'shashish).

16 yildan beri revmatizm kasalligi bilan og'riydi, bir necha marotaba shifoxona sharoitida davolangan, oxirgi marotaba ahvoli og'irlashgan va shifoxonaga yotqizilgan. Ob'ektivtekshirganda: teri qoplami oqargan, akrotsianoz. Tana harorati 37,8⁰S. Puls minutiga 116 marotaba, aritmik, puls defitsiti 22. Yurak chegarasi chapga kengaygan.

Auskultatsiyada yurak uchi sohasida sistolik shovqinlar eshitilmoqda. Nafas olish minutiga 26 marotaba. O'pkaning pastikai qismlarida qattiq nafas va nam xirillashlar. Jigar qovurg'a yoyidan 2,5 sm kattalashgan, og'riqli.

Qon tahlili: leykotsitoz, EChT 20 mm/s, S-reaktivli oqsil ++, gammaglobulin -25%. EKG –R- tishchadeformatsiyasi va kengayishi, qorinchalar ekstrasistoliyasi.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR

3 variant

1 – masala

Bemor 60 yoshda. Shikoyati: to'sh orqasida va chap kurakga beruvchi og'riq. 3 yildan beri betob. Ilgari og'riq huruji 1 oyda 1-2 marta bo'lib, nitroglitserin yordam bergan. Oxirgi haftada huruj ko'payib, bir kunda 10 dona nitroglitserin qabul qilgan. Ob'ektiv ahvoli o'rtacha, yurak maromi ritmik. A+B 150/90 sim.ust. O'pkada vezikulyar nafas.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2 – masala

Bemor 53 yoshda. Shikoyatlari boshni ensa soxasida qattiq og'riq, bosh aylanishi, qusish, ko'z oldida jimirlashlar. Bosh og'rishi ancha yildan beri bezovta qilgan, kechadan boshlab ahvoli og'irlashgan. Ob'ektiv: ahvoli o'rtacha og'irlikda yuzi qizargan, yurak qisqarishlar 92ta, tomir urishi kuchaygan. A+B 200/110 sim. ust. teng. Nutqi buzilgan. Yurganda gandraklaydi.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?

4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR

4 variant

1 – masala

Bemor to'sh ortidagi siquvchi kuchli og'riq tufayli shaxsiy mashinada keltirildi. Og'riq 20 minut avval og'ir jismoniy zo'riqishdan keyin paydo bo'lib 7 minutdan keyin o'zi yo'qolgan. 2 hafta burun xudda shunday holat kuzatilgan. Lekin bemor vrachga uchramagan. Ko'rik paytida ahvoli qoniqarli, pulsi 78ta, yurak tonlari bir maromda. Arterial qon bosimi 120/80 mm. sm.ustuniga teng.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2 – masala

Bemor 42 yoshda, qattiq asabiylashgandan keyin to'sh suyagi va chap ko'krak qafasida, chap kurakka va pastki jag'iga beruvchi kuchli qisuvchi og'riq paydo bo'lgan. Ko'rik paytida ahvoli o'rtacha og'irlikda, terisi oqargan, barmoq uchlari ko'kargan, qo'l-oyog'i muzdek. Darmonsiz. Es-xushi buzilgan, tormozlangan, yurak tonlari bo'g'i, pulsi ipsimon 92ta, A+B 80-60mm sm ustun.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR**5 variant****1 – masala**

Bemor Mavlyanov L. ikkala qo'lga tarqaluvchi yurak sohasidagi siquvchi og'riqqa shikoyat qilyapti. Og'riq xurujlari 5 kun davomida har kuni takrorlangan va nitroglitsirin yordamida ham qiyinchilik bilan bartaraf bo'lgan. Oxirgi xuruj faqat talamonal kiritish bilan bartaraf qilingan. Shifoxonaga kelganda minutiga nafas olish soni 26 ta, o'pkaning pastki qismlarida mayda pufakli nam xirillashlar eshitilyapti. Yurak tonlari o'ta sustlashgan. Puls bir daqiqada 90 ta, juda sust to'liqlikda. AqB 80/50 mm. sim. ust. bemor rangi ko'kargan (sianotik), o'ta behollik sezyapti. EKGda T segmentini III standart va I-III- ko'krak tarmoqlari chetlanishi, ko'tarilishi va ekstrasistoliyalar aniqlanyapti.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2 – masala

Bemor Obidov O. 38 yoshda, muxandis, tez tibbiy yordam mashinasida olib kelindi. Bemor ko'krak qafasining chap yarmida keskin simillovchi og'riq va og'riqni epigastral soxaga, chap kurakka, chap qovurg'a yoyi ostiga tarqalishiga, ko'ngil aynashi va qayt qilishga, quvvatsizlikka shikoyat qilyapti. Ilgari shunga o'xshash og'riqlar bo'lmagan. Oxirgi kunlari kuchli ishlar bilan shug'ullandi, asabiylashdi, ko'p chekkan. Yurak soxasida to'satdan keskin og'riq kuzatilib, 2 marta qayt qilgan. Yoshligida qizamiq, qizilcha bilan og'rigan. 10 yil loyihalashtirish institutida muxandis bo'lib ishlayapti. Ko'p chekadi, spirtli ichimliklarni ortiqcha qabul qilmaydi. Umumiy xolati o'rta og'irlikda, to'ladan kelgan, teri qoplamlari oqimtir, nam, lablari ko'kimtir, yuzida ter tomchilari. Puls 98 ta, ritmik, yumshoq, kuchsiz to'liqlikda. AqB 80/60 mm. sim. ust. O'pkada vezikulyar nafas, nafas soni bir daqiqada 28 ta. Tili quruqshagan, oq karash bilan qoplangan. qorni yumshoq, og'riqsiz, jigar, taloq paypaslanmayti, yo'g'on ichak og'riqsiz.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR

6 variant

1 – masala

EKG olish jarayonida EKG olish uchun Ulug vatan urushi katnashchisi yelka suyagi proksemal kismidan amputatsiya bulgan. Xamshira taktikasi.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2 – masala

Bemor ayol 52 yoshda, korin soxasi pastki kismida, kovuk soxalarida ogrikka shikoyat kilyapti. Anamnezidan xayz kelish vakti kechikmokda. AqB 110/70 mm. sim. ust. Ko'rik paytida ahvoli qoniqarli, pulsi 78ta, yurak tonlari bir maromda.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR

7 variant

1 – masala

Bemor 45 yoshda. Shikoyati: to'sh orqasida va chap kurakga beruvchi og'riq. 3 yildan beri betob. Ilgari og'riq huruji 1 oyda 1-2 marta bo'lib, nitroglitserin yordam bergan. Oxirgi haftada huruj ko'payib, bir kunda 10 dona nitroglitserin qabul qilgan. Ob'ektiv ahvoli o'rtacha, yurak maromi ritmik. A+B 150/90 sim.ust. O'pkada vezikulyar nafas.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2 – masala

Bemor 48 yoshda. Asab zo'riqishidan so'ng yurak sohasida siquvchi og'riq xuruji bezovta qilgan, es-hushi qorong'ilashgan, tez tibbiy yordam mashinasida shifoxonaga keltirilgan. Ob'ektiv tekshirganda bemor es-hushi tormozlangan, teri qoplami oqargan, sianotik toblanish bilan, teri qoplami sezilarli nam holatda. Arterial bosmi 90/60 mm.sm.ust.ga teng. Yurak tonlari bo'g'iq. Umumiy qon tahlili: leykotsitoz, EChT 14 mm/s.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR

8 variant

1 – masala

Bemor 60 yoshdagi nafakaxur. 30 yildan mobaynida rentgenolog sifatida faoliyat yuritgan. Bir yildan beri bosh soxasidagi kattik ogriklar bezovta kilishidan shikoyat kilyapti. Ogriklar chakka soxasidan boshlanib, umumiy xolsizlik bilan kechadi. Jizzakilik, tez-tez asab buzilishi kabi xolatlar kuzatilmokda.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2 – masala

Bemor 46 yoshda, qattiq asabiylashgandan keyin to'sh suyagi va chap ko'krak qafasida, chap kurakka va pastki jag'iga beruvchi kuchli qisuvchi og'riq paydo bo'lgan. Ko'rik paytida ahvoli o'rtacha og'irlikda, terisi oqargan, barmoq uchlari ko'kargan, qo'l-oyog'i muzdek. Darmonsiz. Es-xushi buzilgan, tormozlangan, yurak tonlari bo'g'iq, pulsi ipsimon 92ta, A+B 80-60mm sm ustun.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR

9 variant

1- masala

Bemor ayol 39 yoshda. Qabul bo'limiga tez tibbiy yordam mashinasida olib kelindi. Shikoyatlari: Yurak o'ynashi, o'lim vahimasini sezayotgani, korin bushligida uchli sanchuvchi ogrik, chov soxasiga irradiatsiya beruvchi. Xarakat vaktida ogrik kuchayib ketmokda.

Ob'ektiv tekshirganda: bemor betoqat, rangi oqargan, arterial bosimi 260/140, mm.sm.ust.ga teng, puls minutiga 120 marta. Nafas olish minutiga 24 marotaba.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2 - masala

Bemor 54 yoshda. 3 yil oldin miokard infarkti bilan og'rgan. Bemorni doimiy hansirash bezovta qiladi. Ozginagina fizik kuchlanishda hansirash kuchayadi. Ikki marotaba o'pka shishgan, doimo oyoqlar shishib turadi. Bir necha marotaba qorin shishgan (assit), diuretiklar qabul qilishi bilan shish tez kamaygan.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

YAKUNIY ATTESTATSIYA UCHUN VAZIYATLI MASALALAR

10 variant

1 – masala

Bemor ayol 51 yoshda. Shikoyatlari: boshni ensa soxasida qattiq og‘riq, bosh aylanishi, qusish, ko‘z oldida jimirlashlar. Bosh og‘rishi ancha yildan beri bezovta qilgan, kechadan boshlab ahvoli og‘irlashgan. Ob‘ektiv: ahvoli o‘rtacha og‘irlikda yuzi qizargan, yurak qisqarishlar 92ta, tomir urishi kuchaygan. A+B 200/110 sim. ust. teng. Nutqi buzilgan. Yurganda gandaraklaydi.

Savollar:

1. Kasallik to‘g‘risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

2 – masala

39 yoshli bemor tez tibbiy yordam mashinasida olib kelindi. Bemor ko‘krak qafasining chap yarmida keskin simillovchi og‘riq va og‘riqni epigastral soxaga, chap kurakka, chap qovurg‘a yoyi ostiga tarqalishiga, ko‘ngil aynashi va qayt qilishga, quvvatsizlikka shikoyat qilyapti. Ilgari shunga o‘xshash og‘riqlar bo‘lmagan. Oxirgi kunlari kuchli ishlar bilan shug‘ullandi, asabiylashdi, ko‘p chekkan. Yurak soxasida to‘satdan keskin og‘riq kuzatilib, 2 marta qayt qilgan. Yoshligida qizamiq, qizilcha bilan og‘rigan. 10 yil loyihalashtirish institutida muxandis bo‘lib ishlayapti. Ko‘p chekadi, spirtli ichimliklarni ortiqcha qabul qilmaydi. Umumiy xolati o‘rta og‘irlikda, to‘ladan kelgan, teri qoplamlari oqimtir, nam, lablari ko‘kimtir, yuzida ter tomchilari. Puls 98 ta, ritmik, yumshoq, kuchsiz to‘liqlikda. AqB 80/60 mm. sim. ust. O‘pkada vezikulyar nafas, nafas soni bir daqiqada 28 ta. Tili quruqshagan, oq karash bilan qoplangan. qorni yumshoq, og‘riqsiz, jigar, taloq paypaslanmayti, yo‘g‘on ichak og‘riqsiz.

Savollar:

1. Kasallik to'g'risida sizning mulohazalaringiz?
2. Parvarish qilish asoslarini asoslab bering?
3. Kanday funksional diagnostik tekshiruvlarni amalga oshirish kerak?
4. Kaysi mutaxassisga yunaltirish kerak?
5. Davolash buyicha muxim tavsiya va maslaxatlar bering?

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TIBBIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH MARKAZI RESPUBLIKA O'RTA TIBBIYOT
VA FARMATSEVTIKA XODIMLARINI MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI
IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI ANDIJON FILIALI "ZAMONAVIY KLINIK VA
FUNKSIONAL TEKSHIRUVLARGA PATSIENTLARNI VA APPARATLARNI
TAYYORLASH" YO'NALISHIDAGI ISHCHI O'QUV DASTURI" GA**

TAQRIZ

"Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash" ishchi o'quv dasturining maqsadi: funksional diagnostikasi yo'nalishda faoliyat olib borayotgan hamshiralarni har tomonlama yetuk, ijtimoiy-gumanitar, umumkasbiy va mutaxassislik fanlari bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlariga erishish, ular faoliyatini yanada takomillashtirish, **"Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash"** fanidan yangi nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar orqali mustaxkamlash va chuqur bilimlarni egallashga qaratilgan.

Shuning bilan birga o'rta tibbiyot hodimlari O'zbekiston Respublikasi SSV tomonidan chiqarilgan mutaxassislikka oid buyruqlarni va ular asosida ishlashi. "O'zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati" fani o'quv dasturiga kiritilgan. **"Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash"** ishchi o'quv dasturi bo'yicha malaka oshirish guruhlarida Respublika davolash profilaktika muassasalarining turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan, keyinchalik funksional diagnostika bo'limlarida ish olib borishni rejalashtirgan davolash, akusherlik va hamshiralik ishi yo'nalishlari bo'yicha diplomga ega bo'lgan o'rta tibbiyot xodimlari o'qitiladi. Bugungi kun talablariga muvofiq, mutaxassislarini, faoliyati jarayoniga informatsion va kompyuter texnologiyalaridan keng foydalanishga yo'naltirish maqsadida dasturlariga "Tibbiyotda raqamli texnologiyalar" fanidan soatlar kiritilgan. Ushbu fanlar dasturi o'rta tibbiyot xodimlariga kompyuter asoslari bo'yicha zarur bo'lgan bilimlarni berishga yo'naltirilgan.

Shuningdek ushbu dasturda bugungi kunda nixoyatda aktual bo'lgan "Infektsion nazorat", "Sterilizatsiyada zamonaviy usullar va texnika xavfsizligi", "Sog'lom turmush asoslari, to'g'ri ovqatlanish mezonlari va jismoniy faollik", fanlaridan iborat bo'lib, o'rta tibbiyot xodimlariga sohadagi zamonaviy, ilmiy va amaliy yutuqlarga tayangan holda, zamonaviy funksional diagnostika apparatlarini tuzilishini tahlil qilish, ularda muolajalar o'tkazish, apparatlarni tekshiruvga tayyorlash, ular bilan ishlashda texnika havfsizligi qoidalariga rioya qilish, diagnostika xonasi hamshirasining burch va vazifalarini mukammal o'rganish. **"Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash"** bo'yicha tegishli xar bir mavzu o'quv materiallari tariflab berilgan va ushbu mavzuni to'liq o'zlashtirish hamda talabga muvofiq yetarli nazariy va amaliy bilimlarni egallash uchun zarur bo'lgan xajmda taqdim etilgan.

Tibbiy tekshirish usullari: arterial qon bosimini o'lchash, pulsni aniqlash, qon ketishni vaqtinchalik to'xtatish, xuqnalar ko'yish, yordamga muhtoj bemorlarni zamonaviy tashxislashga tayyorlash, o'tkir yurak qon-tomir yetishmovchiligida birinchi yordam ko'rsatish, o'tkir buyrak yetishmovchiligi, favqulotda xolatlarda tez tibbiy yordam ko'rsatish, ularni parvarishlash mavzularini qo'shilishi dasturning qiymatini yanada oshiradi deb hisoblayman.

Ushbu dastur asosida o'qitilgan hamshiralarni zamon talablari, tibbiyot fani yutuqlari asosida bilim olishlariga ishonchim komil.

**Tibbiy radiologiya
kafedresi professori, t.f.d.:**

A. A. Ablyazov

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TIBBIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH MARKAZI
RESPUBLIKA O'RTA TIBBIYOT VA FARMATSEVTIKA XODIMLARINI
MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI ANDIJON
FILIALI "ZAMONAVIY KLINIK VA FUNKSIONAL TEKSHIRUVLARGA
PATSIENTLARNI VA APPARATLARNI TAYYORLASH" YO'NALISHIDAGI ISHCHI
O'QUV DASTURI" GA**

T A Q R I Z

Ushbu ishchi o'quv dasturi Mamlakatimizda axoliga tibbiy xizmat ko'rsatish darajasini oshirish, sog'liqni saqlash tizimini islox qilish jarayonida zamonaviy apparatlar bilan ishlash, ularni axoli orasida samaradorligini oshirishda hozirgi zamon xamshiralarning muxim roli, bemorlarga tez va sifatli tashxis qo'yishdagi bilimlarini oshirishga qaratilgan.

"Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash" yo'nalishidagi malaka oshirish sikli bo'yicha kasbiy o'quv modul ishchi o'quv reja asosida Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevt xodimlar malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi o'qituvchilari va tibbiy ta'limni rivojlantirish markazi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan. Ushbu kasbiy modul dasturi bo'yicha **"Zamonaviy klinik va funksional tekshiruvlarga patsientlarni va apparatlarni tayyorlash"** guruhlarida mehnat faoliyatida uzilish bo'lmagan va uch yildan ortiq funksional diagnostika bo'limi xamshirasi lavozimida ishlagan o'rta tibbiyot xodimlari o'qitiladi.

Shuning bilan xamshiralarga bo'limdagi bemorlarga samarali funksional diagnostika usullarini tadbiq etgan holda organ va sistemalarning funksiyasidagi o'zgarishlarni zamonaviy asbob uskunalar yordamida aniqlab, kasalliklarga tez va to'g'ri tashxis qo'yish, kasalliklarni barvaqt aniqlash, aholini dispanser ko'riklaridan o'tkazib profilaktik ko'riklar imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan, bo'limlaridagi apparaturalar bilan ishlash bo'yicha mavzular keng yoritilib berilgan.

Ishchi dastur asosida olib boriladigan mashg'ulotlar davomida tinglovchilar malaka oshirish markazi o'quv auditoriyalarida, Respublika davolash profilaktika muassasalarining funksional diagnostika bo'limlarida, o'qitiladi va tibbiyot sohasidagi yangiliklar, tibbiyotdagi zamonaviy tekshiruv usullari, hozirgi kunda qo'llanilayotgan yangi tibbiy texnologiyalar to'g'risida ma'lumotlar oladilar. Nazariy mashg'ulotlar ma'ruzalar, suxbatlar va boshqa turli shakllarda markaz yoki o'quv maskani o'quv xonalarida, amaliy mashg'ulotlar esa, asosan funksional diagnostika bo'limlarida olib boriladi.

Tibbiy radiologiya kafedrası
katta o'qituvchisi, t.f.n., :

